

รายงานการวิจัย

บทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย

นายกฤษณ์ท แสันทวี

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม

วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปี 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมือง ทักษะคติต่อข่าวสารการเมือง และทัศนคติต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารการเมือง ปัจจัยที่สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารการเมือง จากประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป จำนวน 430 ตัวอย่าง ด้วยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าสหสัมพันธ์ของ Pearson และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 52.70 มีอายุเฉลี่ย 32.55 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 84.20 และประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 68.20 มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 38.60 มากที่สุด มีการเปิดรับโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 64.50 และเหตุผลที่เปิดรับสื่อมวลชนเนื่องจากทันเหตุการณ์ ร้อยละ 40.40 มากที่สุด นอกจากนี้ มีการพูดคุยเรื่องการเมืองกับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ร้อยละ 60.60 มากที่สุด โดยเปิดรับชมเนื้อหาข่าวสารการเมืองช่วงเวลา 19.00 -21.00 น. ร้อยละ 44.80 สูงที่สุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างชื่นชอบรูปแบบการนำเสนอภาพข่าวมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.84) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ทักษะคติต่อข่าวสารการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารการเมืองของสื่อมวลชน ($P=0.398$) และปัจจัยที่สามารถอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารการเมืองได้มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านจริยธรรม สามารถอธิบายได้ ร้อยละ 55.1 ($R^2=0.55$)

คำสำคัญ: สื่อมวลชน จริยธรรม ข่าวการเมือง

Abstract

The purpose of research on The Presentation Roles of Mass Media in Thai Politic News is to examine the media exposure behaviors, level of attitude in Thai Politic News, the level of attitude in the presentation roles of mass medias and to study the most effected factor in the presentation roles of mass media. The study was done by quantitative research with survey questionnaires. The populations, aged 18 up from Bangkok were used in this research. The sample consisted of 430 people from cluster sampling random. The statistics used for data analysis include Percentage, Mean, Pearson's Coefficient Correlation and Multiple Regressions Analysis

The result of the research found that, the demographic characteristic of the majority of the sample group are male (52.70%), age average 32.55 years old, bachelor degree as education (84.20%), private corporation officers as occupation (68.20%) and 10,001-20,000 baht. per month as total income (38.0%). The most media exposure behaviors to watch television (64.5%). The most reason of mass media exposure was situation requirement (40.40%). Furthermore the sample talks about politic news with friends or colleagues and neighbors in the most (60.60%). The favorite time to exposure the media between 7.00-9.00 pm. (44.80%). The news with candid picture was most favorite news patterns (mean=3.84). The result of hypothesis testing found that, the correlation between attitude level of politic news and the presentation roles of mass media was not significant correlation, and the most effected factor in the presentation roles of mass media was ethics function (55%, $R^2=0.55$).

Keywords: Mass Media, Ethic, Politic News

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2554 ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พทุทธิ ศุภเศรษฐศิริ คณบดีวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม ที่เปิดโอกาสทางวิชาการให้คณาจารย์ได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ จากการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำผลการวิจัยที่ค้นพบ ตลอดจนวิธีการ และองค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าในการดำเนินงานวิจัยไปใช้ประยุกต์ในการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องต่อไป

สำหรับงานวิจัย เรื่อง บทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย นั้น ได้รับการเผยแพร่และนำเสนอผลงานในการประชุมสัมมนาทางวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลภาคตะวันออก ครั้งที่ 5 ใน “ภาคบรรยาย” เมื่อวันที่ 14-16 พฤษภาคม 2555 ณ โรงแรมแกรนด์จอมเทียน พาเลซ พัทยา จังหวัดชลบุรี (ภาคผนวก ข)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างทุกท่านซึ่งเป็นผู้สละเวลาในการให้ข้อมูลสำคัญต่อการวิจัย และขอบคุณ คุณสุคนธ์ธา บุญชู เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นผู้ประสานงานวิจัยอย่างขยันขันแข็งสนับสนุนให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณ คุณสุรัช เลาคำ ซึ่งเป็นผู้ช่วยนักวิจัย ที่มีความรู้ความสามารถในการวิจัยและประเด็นที่ศึกษา

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณครอบครัวของผู้วิจัยทั้งคุณพ่อและคุณแม่ รวมทั้ง ปาล์มมี และเจน ที่มีส่วนช่วยให้การดำเนินงานวิจัยเกิดขึ้นและเสร็จสิ้นได้ ขอขอบคุณจากใจจริง...ขอบคุณกำลังใจที่อยู่ไกลแสนไกล...แต่สัมผัสได้เสมอ

นายกฤษณ์ท แสนทวี

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
 บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	5
นิยามศัพท์ปฏิบัติการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
 บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Four Theories of the Press) ว่าด้วย	
อิสรภาพนิยมและความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)	7
การเปิดรับข่าวการเมืองกับคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล	12
ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda setting Theory)	17
จริยธรรมสื่อมวลชน	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
 บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33

สารบัญ (ต่อ)

การทดสอบเครื่องมือ	34
เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล	35
เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร	35
สมมติฐานการวิจัย	37
การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ	38
 บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล	41
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง	43
ตอนที่ 3 ทักษะติดต่อข่าวการเมือง	48
ตอนที่ 4 ความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง	51
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน	53
 บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	64
การอภิปรายผล	68
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	71
 รายการอ้างอิง	 72
ภาคผนวก	

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้	41
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับประเภทสื่อมวลชน	43
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ของเหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ท่านเลือกเปิดรับสื่อมวลชน	43
4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามบุคคลพูดคุยเรื่องการเมือง และเวลาที่ใช้เปิดรับข่าวการเมือง	44
4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างของช่วงเวลาชมข่าวการเมือง	45
4.6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับเนื้อหาข่าวการเมือง	46
4.7	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความชอบของรูปแบบการรายงานข่าวการเมือง.....	47
4.8	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทัศนคติต่อข่าวการเมือง	48
4.9	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง	51
4.10	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองกับความชอบรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	54
4.11	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองกับความชอบรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	54
4.12	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองกับความชอบรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	55
4.13	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองกับความชอบรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	55
4.14	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนกับทัศนคติต่อข่าวการเมือง	56
4.15	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนกับความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

4.16	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รูปแบบการรายงานข่าวกับทัศนคติต่อข่าว การเมือง	58
4.17	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกับทัศนคติต่อข่าว การเมือง	58
4.18	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รูปแบบรายงานพิเศษกับทัศนคติต่อข่าว การเมือง	59
4.19	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รูปแบบการนำเสนอภาพข่าวกับทัศนคติต่อ ข่าวการเมือง	59
4.20	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอ ข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย	61
4.21	แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าว การเมืองของสื่อมวลชน	62

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากสถานการณ์ทางการเมืองที่ภาครัฐตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง ไม่สามารถกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทางความคิดทางการเมือง และนำไปสู่ปัญหาในด้านอื่นๆ ได้ในปัจจุบันนั้น สื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งซึ่งได้รับผลกระทบและถูกกล่าวถึงบทบาทในการทำหน้าที่ฐานะสื่อกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ที่เกิดการแบ่งแยกทางทางความคิดออกเป็นฝ่ายเป็นขั้วหรือฝ่ายกันอย่างชัดเจน ปัญหาเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นกลางจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายสถาบันสื่อมากยิ่งขึ้น เนื่องจากที่ผ่านมาสื่อมวลชนหลายแห่งหลายแขนงถูกกล่าวหาว่ามีการนำเสนอข่าวสารแบบเลือกข้าง และขาดความเป็นกลางตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนตามหลักการที่ควรจะเป็น และประเด็นดังกล่าวยังได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการ นักการเมือง หรือแม้แต่ประชาชนที่สังกัดอยู่ในฝ่ายต่าง ๆ ทางการเมือง จนทำให้เกิดคำถามว่าสิ่งที่สื่อนำเสนอเป็นความจริงหรือไม่ หรือมีระดับของความจริงมากน้อยเพียงใด ตลอดจนสื่อมวลชนได้แสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ ประเด็นดังกล่าวอันเป็นผลพวงมาจากการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชน ซึ่งสามารถผลต่อทัศนคติและการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ในลักษณะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด รวมถึงประชาชนบางกลุ่มอาจเกิดความสับสนและไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าควรสนับสนุน คัดค้าน หรือควรแสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเมืองที่เหมาะสมอย่างไรดี เนื่องมาจากขาดความเชื่อมั่นในการนำเสนอข่าวสารและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน และไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าข้อมูลใดคือความจริง และข้อมูลใดบิดเบือนไปจากความจริง อันเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอข่าวสารแบบเลือกข้างของสื่อมวลชน ที่มีการให้ความสำคัญต่อประเด็นบางประเด็นที่เกิดขึ้นซึ่งส่งผลประโยชน์ต่อฝ่ายที่ตนเองชื่นชอบ หรือข้างของตนมากกว่าฝ่ายตรงข้าม จากเหตุการณ์ดังกล่าว ได้มีความพยายามอภิปรายถึงการทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวทางการเมืองกันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นในเวทีทางวิชาการไปจนถึงรูปแบบสภากาแฟของชาวบ้าน เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อสรุปต่อความเป็นกลาง และความเที่ยงธรรมในการนำเสนอข่าวทางการเมืองและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน ทั้งนี้ สุนัย ผาสุก ที่ปรึกษาองค์กรอิวิเมนไรท์ส วอทช์ เสนอว่าที่ผ่านมา การเลือกข้างของสื่อขณะนี้ไปใน 2 ลักษณะ คือ จากทิศทางนโยบายของสื่อเองหรืออิทธิพลของเจ้าของ นายทุน และจากอิทธิพลอุดมการณ์ของตัวเอง ทำนองเดียวกัน

ด้านความเป็นกลางของสื่อก็เกิดจากการปิดกั้นข่าวสารจากรัฐบาล หรือการครอบงำสื่อ (“บทบาทสื่อ 2 มุมในภาวะวิกฤติ,” 2554) ผลที่เกิดขึ้นก็คือ การขาดจริยธรรมของสื่อมวลชนนั่นเอง ได้แก่ ความเป็นกลาง การนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ถูกต้อง การนำเสนอความรุนแรง การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและการตัดสินผู้ตกเป็นข่าว และอำิสสินจ้าง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางจริยธรรมสื่อมวลชน นอกจากนี้ยังรวมไปถึง บุคลากรสื่อ องค์กรธุรกิจ ข้อจำกัดเวลาและแนวทางปฏิบัติงาน ปัญหากลไกกำกับดูแล อำนาจภายนอก และความคลุมเครือของหลักทางจริยธรรม (ศรีลักษณ์ ศิลป์, 2538; อรรถวุฒิ จันทน์บุษราคัม, 2539; จินตนา ต้นสุวรรณนนท์, 2541; ดวงกมล ขาติประเสริฐ, 2547; อารดา เกิดธรรมคุณ, 2547; น้ำศตชัย เพ็ญบุญมี, 2548; Koylu, 2006)

โดยที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า มีทั้งปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อจริยธรรมสื่อมวลชน ซึ่งจากปัจจัยดังกล่าวนี้ได้สะท้อนออกมาจากการนำข่าวของสื่อมวลชนอย่างชัดเจน ซึ่งมีหรือส่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชน เห็นได้ชัดเจนจากวิกฤติการณ์ทางการเมือง ในปี 2553 ที่ผ่านมา ทำนองเดียวกันนั้นบุญเลิศ ศชายุทธ์เดช บรรณาธิการอาวุโส มติชน ได้ตั้งคำถามถึงวิกฤติการเมืองที่มีผลต่อสื่อมวลชนไว้ว่า

"ในช่วงนี้เป็นวิกฤติการณ์ทางการเมืองที่แบ่งสีเลือกข้าง ส่งผลกระทบให้สื่อก็มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายด้วย ดังนั้น การนำเสนอข่าวปราศจากอคติ และแสดงความเห็นอย่างเที่ยงธรรม เป็นสิ่งที่ทำท้าทายองค์กรวิชาชีพ แต่สื่อจะมีกลไกการกำกับดูแลและควบคุมกันเอง และหาจุดลงตัวในด้านจริยธรรมได้อย่างไร" (“ทิศทางกำกับสื่อไทย เสรีภาพควบคู่รับผิดชอบสังคม,” 2554)

จากปัจจัยดังกล่าวล้วนมีผลหรืออุปสรรคเสรีภาพในการเสนอข่าวของสื่อมวลชนได้เช่นกัน หรือแม้แต่มุมมองเสียงสะท้อนของประชาชนในด้านความเป็นกลางของข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งข่าวด้านการเมือง โดยเห็นได้จากผลการศึกษาของ อาภาภรณ์ นาควัชร (2543) วิชุดา ตึงต้อย (2551) และชนิษฐา เพชรราษฎร์ (2552) ต่างเห็นพ้องกันว่าสื่อมวลชนควรมีความเที่ยงตรงเป็นกลาง ควรเสนอข่าวไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งและไม่ความบิดเบือน รวมถึงควรปรับปรุงด้านเนื้อหาข่าวและภาษาอีกด้วย (สุนิสา ประวิชัย, อังศวีร์ ทองรอด, วิภาวรัตน์ กิริติโรจน์กุล, วีรชัย คำธร, และกิตติพัฒน์ ตัณฑเวส, ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ยังมีเสียงสะท้อนจากมุมมองการรับรู้ข่าวทางการเมืองของประชาชน ดังงานวิจัยของวิชัย ไหวหารดี (2535) และพรรณพิลาส วีระสุโข (2541) ที่พบว่า ข่าวการเมืองเป็นข่าวที่กระตุ้นให้เกิดความรู้ทางการเมืองและปัญหาของสังคม รวมไปถึงมีความสำคัญต่อการดำเนิน

ชีวิตประจำวัน และเพื่อให้รู้เหตุการณ์ และเสริมความคิดเห็น รวมถึงนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ธัญชนก วิริยะมงคลชัย, 2552) อาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลและมีบทบาทเป็นผู้กำหนดเรื่องราวที่น่าเสนอประเด็นให้แก่สังคม (Agenda-setting) ซึ่งเรื่องใดที่สื่อมวลชนนำมาเผยแพร่มาก ก็จะมีน้ำหนักมากและกลายเป็นประเด็นใหญ่ของสังคม หรือที่เรียกว่าเป็นวาระทางการเมืองและสังคม (Social and Political Agenda) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547, น. 12-13) วาระดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดผลต่อประชาชนในกลุ่มสาธารณะต่างๆ ด้านการรับรู้ การให้ความสนใจ และการให้ความสำคัญต่อประเด็นเหตุการณ์ประจำวันต่าง ๆ ที่สื่อมวลชนนำเสนอ นั้นมีความเข้มข้นมากน้อยในระดับต่างกันด้วย ผลในเชิงความคิด (Cognitive Effects) นี้เกิดจากบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่เรียกว่าการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda Setting Functions of Mass Media) (พีระ จิรโสภณ, 2548, น. 181) ดังที่ McCombs (2004) เสนอว่าการกำหนดวาระข่าวสาร ถือเป็นบทบาทของสื่อมวลชนที่เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างวาระของประชาชน ก่อให้เกิดกลุ่มคนที่สนใจในเรื่องนั้นและเปิดรับข่าวสารในเรื่องนั้นมากขึ้น จนกลายเป็นวาระของประชาชน และทิศทางความเห็นของประชาชนจะเป็นอย่างไรนั้นถูกกำหนดกรอบข่าวที่สื่อมวลชนนำเสนอ นั่นเอง ซึ่งสื่อมวลชนยังสามารถมีบทบาทในการกำหนดความสำคัญในประเด็นด้านต่าง ๆ ได้ด้วย รวมถึงส่งผลไปยังด้านการรับรู้ของประชาชนในทางบวก หรือลบต่อสิ่งนั้น (Shah, et al, 2011; พีระ จิรโสภณ, 2548, น. 186)

สมเกียรติ อ่อนวิมล ได้เสนอว่าการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนควรมีเป็นมืออาชีพ กล่าวคือจะต้องให้ข่าวสารความจริงอย่างสม่ำเสมอ และตรวจสอบข้อเท็จจริง ตลอดจนมีหน้าที่ให้ความรู้และการศึกษา เช่น การให้ความรู้เรื่องการชุมนุมโดยอหิงสาว่าเป็นอย่างไร ซึ่งอหิงสาที่แท้จริงคือ ต้องสงบตั้งแต่ในใจไม่ใช้วาจาหยาบคาย เป็นต้น จากนั้นประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม สมเกียรติ อ่อนวิมล มีความเห็นเช่นเดียวกับ สุนัย ผาสุก ว่าสื่อมวลชนนั้นสามารถเลือกข้างได้เนื่องจากเป็นเรื่องของเสรีภาพ แต่ทั้งนี้สื่อมวลชนจะต้องมีเวทีหรือพื้นที่สำหรับแสดงความคิดเห็นให้แก่ทุก ๆ ฝ่ายด้วยเช่นกัน ตลอดจนสื่อมวลชนจะต้องนำข้อเท็จจริงมาเสนอ และต้องไม่ลืมว่าการให้ข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องครอบคลุมเพียงพอ เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยได้ (“บทบาทสื่อ 2 มุมในภาวะวิกฤติ,” 2554) ดังนั้น บทบาทหน้าที่ที่สื่อมวลชนต้องทำ 4 ประการสำคัญ คือ 1) เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้ 2) ให้บริการประชาชนอย่างดี 3) นำเสนอมุมมองที่เป็นทางเลือกให้กับสังคม ซึ่งรวมถึงเรื่องที่ไม่ใช่กระแสนิยมหรือสิ่งที่ตรงข้ามกับความเห็นของสังคม และ 4) ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้ที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนให้ทำหน้าที่รักษาประโยชน์ของสังคม หน้าที่ดังกล่าวสะท้อนให้เห็น

ถึงบทบาทความเป็นสุนัขเฝ้าบ้านของสื่อมวลชนที่ต้องรับใช้ และปกป้องประโยชน์ของประชาชน เพื่อประโยชน์ของสังคม (McQuail, 1992, p. 102) บทบาทหน้าที่ดังกล่าวล้วนมีความสำคัญอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตย หรือเสรีนิยม โดยจะต้องควบคู่ไปกับความรับผิดชอบของสื่อมวลชน

ทั้งนี้สถานการณ์และแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า บทบาทในการนำเสนอข่าวสารและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้น เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่จะนำพาความจริงสู่สังคมไทย เนื่องจากหากสื่อมวลชนได้ทำหน้าที่ของตนตามบทบาทหน้าที่และจรรยาบรรณอย่างเหมาะสมแล้ว กระบวนการนำเสนอข่าวสารย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานของความจริงและความถูกต้องมากยิ่งขึ้น และส่วนช่วยลดความขัดแย้งทางสังคมไทยได้

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการตั้งคำถามต่อการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนตามบทบาทหน้าที่อันเหมาะสมนั้น เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญต่อการนำความจริงสู่สังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึง การรับรู้บทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารการเมืองของสื่อมวลชนไทย และศึกษาถึงทัศนคติ ความคิดเห็น ของประชาชนในด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง และบทบาทหน้าที่ของสื่อในฐานะผู้ตรวจสอบความเป็นจริงให้ประจักษ์ต่อสังคม และนำไปสู่กระบวนการนำความจริงสู่สังคมไทยภายใต้การนำเสนอข่าวสารทางการเมือง และบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อข่าวสารการเมือง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารการเมืองของสื่อมวลชน

ขอบเขตของโครงการวิจัย

สำหรับขอบเขตการวิจัยดังกล่าว ซึ่งมีขอบเขตในการศึกษาดังต่อไปนี้

- 1) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้รับสารจากสื่อมวลชนในเขตกรุงเทพมหานคร
- 2) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Study) จึงใช้ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาและเก็บข้อมูลระหว่างโครงการวิจัยเท่านั้น ซึ่งอาจมีความสัมพันธ์ผลต่อทัศนคติของผู้รับสารจากสื่อมวลชน ดังนั้น จึงเป็นการศึกษาทัศนคติต่อการนำเสนอข่าวสารการเมืองและบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในภาพรวมเท่านั้น ไม่ได้สะท้อนถึงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งโดยเฉพาะ

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

การศึกษาในประเด็นทางการเมืองไทย ณ ตอนนี้อยู่เป็นเรื่องที่ค่อนข้างอ่อนไหว (Sensitive) แก่กลุ่มประชากร ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ซึ่งผู้วิจัยจึงศึกษาได้แค่เพียงภาพรวมเท่านั้นตามขอบเขตการศึกษา ดังนั้นผลข้อมูลที่ได้ศึกษาอาจมีความคลาดเคลื่อนอยู่บ้าง

นิยามศัพท์ปฏิบัติการวิจัย

1. **พฤติกรรมกาเปิดรับข่าวการเมือง** หมายถึง และประเภทสื่อมวลชน ช่วงเวลา ความถี่/ความบ่อยครั้ง เนื้อหาข่าวการเมืองและรูปแบบรายการข่าวการเมืองที่เปิดรับ
2. **ข่าวสารการเมือง** หมายถึง ข่าวกิจกรรม หรือความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาล หรือพรรคการเมือง และรวมถึงสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง ระดับทั้งภูมิภาค ท้องถิ่น ประเทศ ระหว่างประเทศ รวมไปถึงจนถึงกลุ่มสังคมหรือกลุ่มพลังทางการเมือง ที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนประจำทุกวัน ประกอบไปด้วย โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร/วารสาร อินเทอร์เน็ต รวมไปถึงการสนทนา พูดคุยกัน/ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ต่อข่าวสารการเมือง
3. **ทัศนคติต่อข่าวการเมือง** หมายถึง การรับรู้ข่าวการเมืองของปัจเจกบุคคลที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนทุกประเภท

4. ความคิดความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง หมายถึง การรับรู้ต่อบทบาทสื่อมวลชนต่อสถานการณ์ทางการเมืองที่สื่อมวลชนนำเสนอ อาทิ บทบาทการรายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวในสังคม บทบาทให้ความรู้ บทบาททางเฝ้าระวังทางสังคม บทบาทเชื่อมโยงทางด้านสังคมหรือสมาชิก บทบาทด้านให้ความบันเทิง บทบาทด้านการเมือง บทบาทการสร้างวาระในสังคม บทบาทด้านการทำข่าวข่าวเชิงสืบสวน บทบาทด้านจริยธรรมและความคาดหวังทางสังคม บทบาทด้านความเป็นกลางของสื่อมวลชน ฯลฯ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นแนวทางการนำเสนอข่าวสารการเมือง และบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนอันเป็นเสียงสะท้อนมาจากทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่สื่อมวลชนควรให้ความสำคัญต่อการทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวสารการเมืองที่เหมาะสมนั้น จะช่วยสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นในสังคมไทย

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยเรื่อง “บทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย” ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรม ดังนี้ (1) ทฤษฎีสื่อสารมวลชนว่าด้วยอิสรภาพนิยม และความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) (2) การเปิดรับข่าวการเมืองกับคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล (3) ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda setting Theory) และ (4) จริยธรรม (5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สื่อมวลชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ทฤษฎีสื่อสารมวลชน (Four Theories of the Press) ว่าด้วย อิสรภาพนิยมและความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)

เป็นทฤษฎีที่อธิบายรูปแบบของสื่อมวลชน ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามรูปแบบการปกครองของแต่ละประเทศ ซึ่งได้แก่ 1) ทฤษฎีอำนาจนิยม (Authoritarian Theory) 2) ทฤษฎีเสรีนิยม (Libertarian Theory) 3) ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory) และ 4) ทฤษฎีเบ็ดเสร็จนิยมแบบโซเวียต (Soviet-Totalitarian Theory) (พัชนี เที่ยจรรยา และคณะ, 2541, น. 157-158; พีระ จิรโสภณ, 2548, น. 148-151) โดยงานวิจัยเรื่องนี้จะเน้นทฤษฎีเสรีนิยม และทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งจะเป็นทางในการศึกษา มีรายละเอียดสาระดังต่อไปนี้

1.1 ทฤษฎีเสรีนิยม (Libertarian Theory)

ทฤษฎีนี้สื่อมวลชนมีหน้าที่แจ้งข่าวสารให้ข้อเท็จจริง ให้ความบันเทิง จัดหาหรือหาโฆษณาแจ้งความในฐานะแหล่งสนับสนุนทางการเงิน สื่อมวลชนมีสิทธิหน้าที่ตรวจตรารัฐบาล มิให้เจ้าหน้าที่รัฐบาลใช้อำนาจเกินขอบเขต ปรัชญาพื้นฐานของทฤษฎีนี้มาจากแนวคิดนักปราชญ์หลายคน เช่น Milton, Locke หลักการของทฤษฎีสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) สื่อมวลชนจะต้องปลอดจากการเซ็นเซอร์หรือตรวจตราจากหน่วยงานใด ๆ 2) การดำเนินงานสื่อมวลชนทั้งการผลิตและเผยแพร่จะต้องเปิดกว้างทั่วไป ไม่ว่าใครหรือคนกลุ่มใด โดยไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาต 3) การวิจารณ์โจมตีต่อรัฐบาล เจ้าหน้าที่รัฐ หรือพรรคการเมือง ถือว่าเป็นหน้าที่ในการสอดส่องรัฐบาล โดยสื่อมวลชนจะถูกกลังโทษไม่ได้ (เว้นโจมตีส่วนบุคคล หรือกบฏทำลายความมั่นคง) 4) จะต้องไม่

มีการบังคับในการตีพิมพ์หรือเสนอสิ่งใด ๆ 5) ความผิดพลาดในการนำเสนอจะได้รับการปกป้องเท่าเทียมกันด้วยรัฐธรรมนูญในเรื่องความคิดเห็นหรือความเชื่อ 6) ไม่มีการจำกัดโดยกฎหมายในการเก็บรวบรวม หรือการแสวงหาข่าวสารสำหรับการตีพิมพ์หรือนำเสนอ 7) ไม่มีการจำกัดการนำเข้าหรือส่งออกข่าวสารระหว่างประเทศ และ 8) นักวารสารศาสตร์จะต้องสามารถอ้างความเป็นอิสระทางวิชาชีพได้มากเพียงพอ สำหรับการปฏิบัติงานภายใต้องค์กรของตน (พชันี เซยจรรยาและคณะ, 2541, น. 158; พีระ จิรโสภณ, 2548, น. 149-150) ทำนองเดียวกันนั้น Pasek (2006) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างเสรีภาพของสื่อมวลชน กับระบบประชาธิปไตยในลักษณะที่เป็นการขึ้นตรงต่อกันและกัน คือ สื่อมวลชน มีบทบาทสำคัญในกระบวนการประชาธิปไตย ในขณะที่ระบบประชาธิปไตย ก็จะก่อให้เกิดเสรีภาพของสื่อมวลชน นอกจากนี้พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงด้านสื่อมวลชน และระบบประชาธิปไตยจะช่วยให้เกิดการพัฒนาทั้งประชาธิปไตยและเสรีภาพของสื่อมวลชน รวมทั้ง Engesser and Rechmann (2009) พบว่าในด้านความมีอิสระของสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระบบการเมือง คือ ระบบการเมืองที่เป็นลักษณะเสรีนิยมจะให้อิสระกับสื่อมวลชน ซึ่งสื่อมวลชนก็จะมีอิสระ ในขณะที่ระบบการเมืองที่มีการจำกัดเสรีภาพ ก็จะทำให้เสรีภาพสื่อมวลชนมีจำกัด

ในด้านประวัติความเป็นมาทางการเมือง พบว่าประเทศที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาทางการเมืองที่เป็นเสรีนิยมมาอย่างยาวนาน ดูเหมือนจะมีความสัมพันธ์กับก่อตั้งสื่อมวลชนประเภทใหม่ ๆ นอกจากนี้ พบว่าการแตกแขนง (Diversity) ทางการเมืองในประเทศเสรีนิยม เป็นการยากสำหรับระบบการเมืองในการที่จะ ควบคุมตลาดสื่อมวลชน ในขณะที่ประเทศที่มีความเป็นพหุนิยมน้อยจะสามารถควบคุมตลาดของสื่อมวลชนที่ง่ายกว่า

จากแนวคิดข้างต้นนั้น ประเทศไทยได้ถูกจัดอันดับเสรีภาพของสื่อมวลชน โดย “Freedom House” ในปี 2011 ซึ่งประเทศไทย ลดอันดับลงจากกลุ่มประเทศ “กึ่งเสรี” เป็นกลุ่ม “ไม่เสรี” เช่นเดียวกับประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเพียงฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และติมอร์ตะวันออกอยู่ในกลุ่มประเทศ “กึ่งเสรี” ขณะที่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออก มีประเทศญี่ปุ่นและไต้หวันอยู่ในกลุ่ม “เสรี” โดยเกาหลีใต้ และมองโกเลียอยู่ในกลุ่ม “กึ่งเสรี” ขณะที่จีนและเกาหลีเหนืออยู่ในกลุ่ม “ไม่เสรี” ทั้งนี้ ฟรีดอมเฮาส์ได้ระบุว่าในปี 2010 ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองในประเทศไทย แรงกดดันต่อสื่อมวลชนส่งผลให้คะแนนของประเทศไทยลดลงสี่จุดคือจาก 58 เป็น 62 (หมายเหตุ: ตัวเลขยิ่งมาก แปลว่ายิ่งไม่เสรี) และเปลี่ยนสถานะจากประเทศที่เสรีภาพสื่อเป็น “กึ่งเสรี” มาเป็น “ไม่เสรี” ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลดังกล่าวคือการใช้กฎหมายพ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ที่ใจปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นออนไลน์ รวมไปถึง

ถึงการดำเนินคดีกฎหมายหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์หรือประมุขกฎหมายอาญามาตรา 112 นอกจากนี้ ความรุนแรงระหว่างกลุ่มต่างๆ ทางการเมืองยังทำให้นักข่าวได้รับผลกระทบจากความรุนแรง และนำไปสู่การเซ็นเซอร์แหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ด้วย (“ฟรีดอมเฮาส์” ลดอันดับเสรีภาพสื่อไทยเข้ากลุ่มประเทศ “ไม่เสรี”, 2554)

จากแนวคิดอิสรภาพนิยมหรือเสรีนิยมของสื่อมวลชนนั้น จะต้องควบคู่ไปกับการรับผิดชอบต่อสังคมอยู่เสมอ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญของแนวคิด ความรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชน ดังนี้

1.2 ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)

ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นจากการที่สื่อมวลชนทั้งหลาย ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น โดยมีจรรยาบรรณต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและคำนึงถึงความต้องการของประชาชนมากขึ้น จุดสำคัญของทฤษฎีนี้คือ สื่อมวลชนมีหน้าที่แจ้งข่าวสาร ให้ความบันเทิง ยกย่องสติปัญญาของประชาชน ให้เห็นคุณค่าของการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการควบคุมสื่อมวลชน ทำโดยมติของประชาชน ปฏิบัติของผู้อ่านผู้ฟัง และจริยธรรมในทางวิชาชีพ หลักการสำคัญของทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคมสรุปได้ดังนี้ 1) สื่อมวลชนควรจะต้องยอมรับ และปฏิบัติให้ลุล่วงในภาระหน้าที่ที่เป็นพันธกิจต่อสังคม 2) ภาระหน้าที่เหล่านี้ โดยหลักสำคัญต้องบรรลุดังมาตรฐานวิชาชีพในด้านข่าวสาร จริยธรรม ความถูกต้อง ความเป็นกลาง และความสมดุล 3) ในการยอมรับและนำไปปฏิบัติของภาระหน้าที่เหล่านี้ สื่อมวลชนจะควบคุมตนเองภายใต้กรอบแห่งกฎหมายและสถาบันที่ดำรงอยู่ 4) สื่อมวลชนควรจะต้องหลีกเลี่ยงสิ่งใดก็ตามอาจจะนำไปสู่อาชญากรรม ความรุนแรง หรือความไม่สงบ หรือแสดงความก้าวร้าวต่อเชื้อชาติหรือศาสนาของชนกลุ่มน้อยในสังคม 5) สื่อมวลชนโดยทั่วไปควรจะต้องเปิดกว้าง และสะท้อนความหลากหลายของสังคม เปิดโอกาสให้ความคิดเห็นของทุกฝ่ายได้เข้าถึง และให้สิทธิประชาชนในการที่จะตอบกลับมายังสื่อมวลชน 6) สังคมและสาธารณชนมีสิทธิที่จะคาดหวังการปฏิบัติในระดับมาตรฐานที่สูงของสื่อมวลชนและการแทรกแซงอาจจะต้องถือว่าไม่เป็นเรื่องผิด หากเพื่อความดีงามของสาธารณะ และ 7) นักวารสารศาสตร์และวิชาชีพสื่อมวลชนจะต้องเป็นที่วางใจหรือเชื่อถือได้ของสังคม เช่นเดียวกับนายจ้างหรือตลาดผู้บริโภคสื่อ (พัชนี เที่ยจรรยา และคณะ, 2541, น. 158; พีระ จิรโสภณ, 2548, น. 150)แนวคิดดังกล่าวนี้ จิตรระพี ทรัพย์แสนดี (2553) ได้เสนอกลไกการรับผิดชอบต่อสังคมของสื่อมวลชนไว้ 2 แนวทางด้วยกัน ก็คือ

ข้อเสนอเชิงนโยบาย 1) ปรับโครงสร้างสภาวิชาชีพ โดยแยกหน่วยงานรับเรื่องร้องเรียนจากสภาวิชาชีพ ซึ่งเปิดให้มีส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้ามามีส่วน อาทิ ประชาชน ผู้ทรงคุณทางด้านวิชาชีพ วิชาการ เพื่อให้มีประสิทธิภาพ 2) กำหนดการรายงานผลการตรวจสอบ หรือการชี้แจงคุณภาพการปฏิบัติงานต่อสาธารณะหรือผู้ร้องเรียนอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอในการปฏิบัติ 1) เพื่อบทบาทเชิงรุกในการประชาสัมพันธ์การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 2) หาช่องทางให้ประชาชนเข้าถึงสภาวิชาชีพหรือผู้ร้องเรียนให้มากขึ้น 3) อบรมให้ความรู้ต่อผู้เข้าสู่วิชาชีพ โดยสภาวิชาชีพอย่างจริงจัง เพื่อสร้างการรับรู้และตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่พร้อมถูกตรวจสอบจากสาธารณะ 4) จัดทำคู่มือ ให้ผู้ประกอบวิชาชีพที่สนใจศึกษาด้วยตนเอง 5) สนับสนุนองค์กรผู้รับสาร หรือสร้างเครือข่ายผู้บริโภคขึ้น 6) จัดทำการวิจัยและสำรวจความคิดเห็นของสาธารณะชนต่อกลไกต่าง ๆ เพื่อประเมินการดำเนินการ และทำสถิติเพื่อให้เห็นพัฒนาการความสำเร็จหรือล้มเหลว และ 7) การให้ความรู้การรู้เท่าทันสื่อ ในกลุ่มพลเมือง โดยเฉพาะกลุ่มผู้อ่อนไหว เช่น เยาวชน

สรุปได้ว่าแนวคิดเสรีภาพนิยมและความรับผิดชอบของสื่อมวลชน ต้องควบคู่กันเสมอ ซึ่งหากทั้งสองแนวคิดนี้ควบคู่กัน สื่อจะเป็นตัวสะท้อนให้สังคมเกิดการพัฒนาและการเรียนรู้และขับเคลื่อนสังคมด้านไปต่าง ๆ ซึ่งสื่อมวลชนถือว่ามีบทบาทอย่างมากในสังคม ซึ่งบทบาทหน้าที่ (Functions) ที่นิยามตามนักวิชาการ และนักวิชาชีพด้านสื่อมวลชน ผู้วิจัยได้สรุป จากเอกสารตำราวิชาการ และงานวิจัย สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (พีระ จิรโสภณ, 2548, น. 140; McQuail, 1992, p. 102; Ferguson & Patten, 1993, pp. 27-30; สุรพงษ์ โสภณะเสถียร, 2533, น. 35; มาลี บุญศิริพันธ์, 2550, น. 10-12; สุรัชย์ เลาคำ, 2553ก) 1) หน้าที่รายงานข่าวสารความเคลื่อนไหวในสังคม (to inform) 2) ให้ความรู้ 3) ให้การศึกษา 4) บทบาททางเฝ้าระวังทางสังคม 5) เชื่อมโยงทางด้านสังคมหรือสมาชิก 6) ถ่ายทอดวัฒนธรรม 7) ให้ความบันเทิง 8) หน้าที่ด้านการเมือง จะต้องให้ข่าวสารข้อมูลเพื่อช่วยให้ประชาชนได้ตัดสินใจในการเมืองได้ โดยเฉพาะการต่อสู้กับความพยายามของรัฐบาลในการบริหารประเทศอย่างมีเบื้องหลัง 9) หน้าที่ในการสร้างวาระในสังคม (The Agenda-setting Function) คือเป็นหน้าที่ที่จะกำหนดเรื่องราว ที่สาธารณชนสามารถนำมาพูดคุยจนกลายเป็นวาระทางสังคมได้ 10) เป็นสื่อกลางโฆษณาประชาสัมพันธ์สินค้าให้ผู้บริโภค และ 11) บทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) ในด้านมุมมองของผู้รับสารที่มีต่อบทบาทสื่อมวลชนนั้น โดย Chung (2007) สำรวจทางอินเทอร์เน็ตเพื่อวัดการรับรู้ต่อบทบาทของนักข่าวและการใช้ปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ พบว่าผู้รับสารรับรู้บทบาทของสื่อมวลชน 3 ลักษณะ

คือ 1 เป็นผู้ตีความเหตุการณ์และนำไปเผยแพร่ 2 เป็นผู้ระดมความร่วมมือทางการเคลื่อนไหวทางสังคม 3 การขึ้นทางสังคม

ซึ่งประเทศไทยได้เกิดวิกฤติทางการเมือง ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสื่อมวลชนในยามวิกฤติการณ์ทางการเมือง สื่อมวลชนเป็นที่พึ่งพิงของประชาชน ซึ่งบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไทยนั้นควรที่จะทำ คือ บทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) ซึ่ง Perse (2001, pp. 81-82) ชี้ให้เห็นว่าในช่วงเวลาภาวะวิกฤติทางสังคม หากอธิบายการทำความเข้าใจสื่อมวลชนในสังคมโดยใช้แนวคิดเชิงหน้าที่ ชี้ให้เห็นว่า หน้าที่ของสื่อมวลชนในสังคมได้แก่ การตรวจสอบ ติดตามข่าวสาร การสร้างความสัมพันธ์กระบวนกรสังคมประภิต และความบันเทิง จะพบว่า ในภาวะที่ประชาชนต้องพึ่งพาสื่อมวลชน สื่อมวลชนจึงเป็นแหล่งที่กระจายข่าวสาร แต่ด้วยข้อจำกัดในการทำงานในภาวะวิกฤติหน้าที่ในด้านการสร้างความมั่นคงให้กับสังคม จึงเป็นหน้าที่ที่สังคมและผู้รับสารคาดหวัง ทำนองเดียวกันนั้นงานของ Stone, O'Donnell and Banning (1997) ทำการศึกษาผู้อ่านหนังสือพิมพ์ว่าให้การสนับสนุนแก่นักหนังสือพิมพ์ในการทำหน้าที่สุนัขเฝ้าบ้าน พบว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ยังเชื่อว่าหนังสือพิมพ์ยังคงต้องแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน และไม่เพียงเท่านั้นยังเชื่อว่าหนังสือพิมพ์ต้องแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านให้สำเร็จอีกด้วย สรุปได้ว่าประชาชนคาดหวังให้หนังสือพิมพ์แสดงบทบาทนี้ และมีบางส่วนยินดีจะให้การสนับสนุนให้หนังสือพิมพ์ทำหน้าที่นี้ ดังนั้นหากหนังสือพิมพ์/สื่อมวลชน ทำบทบาทหน้าที่รายงานข่าวเชิงสืบสวน (Investigative Journalism) ทางการเมืองก็จะส่งผลต่อสังคมโดยตรง รวมถึงสร้างให้สังคมมีส่วนร่วมในการตรวจสอบนักการเมืองหรือรัฐบาล ซึ่งทำให้มีส่วนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้ (อาคม สุวรรณกันธา, 2542) นอกจากนั้นงานของ วิศรา รัตนสมัย (2543) ศึกษาการรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา พบว่าประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว ซึ่งคิดว่าปัญหาการทุจริตและการคอร์รัปชันในองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นเรื่องปกติ ทั้ง ๆ ที่มีผลเสียหายต่อประเทศและพวกเขาโดยตรง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนยังไม่มี การตระหนักสำนึกได้ทั้ง ๆ ที่เปิดรับสื่อมวลชนและสื่อสารระหว่างบุคคลสูง ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้แสดงให้เห็นว่า หากสื่อมวลชนได้ปลูกจิตสำนึก ความคิดและค่านิยมต่อประชาชนแล้ว ประชาชนก็จะมีจิตสำนึกสาธารณะต่อต้านในเรื่องนั้นได้ นอกจากนั้นงานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่มีผลต่อความตระหนักสำนึกต่อการบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้

จากบทบาทสื่อมวลชนข้างต้นนั้น ซึ่งสุรัช เลาคำ (2553ก, 2553ข) ได้สรุปให้เห็นว่าปัจจัยที่สื่อมวลชนจะแสดงบทบาทสื่อมวลชนได้หรือไม่ขึ้นเกิดจาก 1) ทักษะและคุณสมบัติในการ

แสวงหาข่าว (เชิงสืบสวน) 2) นโยบายการเสนอข่าวเพื่อผลกำไร 3) ปัญหาและอุปสรรคในการทำข่าวเชิงสืบสวน 4) กรอบข้อบังคับทางกฎหมาย จริยธรรมวิชาชีพ และความคาดหวังทางสังคม 5) อิทธิพลทางการเมือง 6) ข้อจำกัดในการบริหารงานข่าวของกองบรรณาธิการ 7) ระบบการฝึกฝนด้านวิชาชีพหนังสือพิมพ์/วารสารศาสตร์ 8) การมุ่งนำเสนอข่าวชาวบ้าน (ข่าวเบ้า) 9) การสร้างพันธมิตรในการทำข่าวเชิงสืบสวนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ 10) เน้นการทำข่าวบุคคลที่มีชื่อเสียงสำคัญในตำแหน่งทางการเมือง 11) ความซับซ้อนของข่าวเชิงสืบสวน 12) ผลกระทบต่อผู้สื่อข่าว และ 13) ผลกระทบต่อการบริหารธุรกิจสื่อ

จากภาพรวมที่กล่าวมา สรุปได้ว่าเสรีภาพสื่อมวลชนและความรับผิดชอบสื่อมวลชน ตัวชี้วัดที่เห็นได้ชัดเจนในเสรีภาพของสื่อมวลชน คือ ระบบการเมือง หรือสถานการณ์ทางการเมืองของแต่ละประเทศนั้น ๆ หากระบบการเมืองปกครองแบบเสรีนิยมก็ย่อมแสดงว่าสื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่เสรีภาพมากขึ้น และทำให้สื่อมวลชนมีความรับผิดชอบต่อผู้เกี่ยวข้องไปด้วย ดังนั้นหากมีทั้งสองสิ่งเกื้อหนุนและควบคู่กันไป สื่อมวลชนก็จะมีบทบาทหน้าที่ด้านต่าง ๆ ทั้งในแง่การให้ข้อมูลข่าวสารในแง่ประเด็นต่าง ๆ อาทิ ด้านสังคม การเมือง การศึกษาและเศรษฐกิจ เป็นต้น รวมถึงยกระดับภูมิปัญญาของประชาชนให้ดีขึ้น รวมถึงพัฒนาคุณภาพด้านต่าง ๆ อีกด้วย

และยังรวมไปถึงการที่สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่บทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน (watchdog) คอยตรวจสอบ ตรวจสอบ ผู้ที่ไม่หวังดี ทำให้ประเทศเสียหาย หรือ กล่าวได้ว่า การคอร์รัปชัน จากกลุ่มข้าราชการ กลุ่มนายทุน ต่าง ๆ ซึ่งในประเด็นนี้ ถือเป็นการรับผิดชอบต่อสื่อมวลชนนั่นเอง โดยบทบาทนี้จะนำไปสู่การพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชน ซึ่งผู้วิจัยต้องการนำปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นนี้ไปศึกษา เพื่อให้ทราบถึงบทบาทสื่อมวลชน ณ ปัจจุบันว่าประชาชนมีการรับรู้และตระหนักปัจจัยใดบ้าง

2. การเปิดรับข่าวการเมืองกับคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล

2.1 ความหมายของข่าวสารทางการเมือง

ซึ่งภาพรวมความหมาย ของ คำว่า ข่าวการเมือง สามารถสรุปพอสังเขปดังนี้

ข่าวการเมือง หมายถึง กิจกรรม หรือความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาล หรือพรรคการเมือง และรวมถึงสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครอง และฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ และความเคลื่อนไหวทางด้านทหาร ทั้งระดับภูมิภาคท้องถิ่นและประเทศ และระหว่างประเทศ รวมไปถึงกลุ่มสังคมหรือกลุ่มพลังทางการเมือง (สุกานดา วรพันธุ์พงศ์, 2548, น. 349; พิศิษฐ์ ขวาลาวัช, และคณะ, 2549, น. 131; รัตนวดี นาควานิช, 2547, น. 12) ซึ่งถูก

นำเสนอผ่านสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ในรูปแบบเนื้อหา บทความ สารคดี สกู๊ปข่าว (scoop) รายการข่าว นิวส์ทอล์ค สัมภาษณ์ วิเคราะห์ข่าว (นภญา ตนานนท์, 2546, น. 130-134) รวมไปถึงการเล่าข่าว เป็นต้น

สรุปได้ว่าข่าวการเมืองมีความสำคัญที่จะทำให้ผู้รับสาร ได้เข้าใจถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ความเคลื่อนไหว ด้านต่าง ๆ โดยรวมของรัฐบาล ทั้งในระดับประเทศ รวมไปถึงต่างประเทศ ซึ่งสื่อมวลชน ทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ให้ประชาชนได้รับรู้ว่ามีผลกระทบวิถีชีวิต หรือผลประโยชน์แก่ผู้รับสารอย่างไร สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ วิชัย ไหวหารดี (2535) และ พรณพิลาส วีระสุข (2541) ที่พบว่า ข่าวการเมืองเป็นข่าวที่กระตุ้น ให้เกิดความรู้ทางการเมือง และปัญหาของสังคม รวมถึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และเพื่อให้รู้เหตุการณ์ และเสริมความคิดเห็น รวมถึงนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ธัญชนก วิริยะมงคลชัย, 2552)

2.2 การแบ่งกลุ่มทางกายภาพของบุคคลต่อประเด็นข่าวสารทางการเมือง

แนวทางการศึกษาผู้รับสารกับสื่อมวลชนนั้น ด้านผลกระทบของสื่อในระดับผู้รับสาร ในระดับปัจเจกบุคคล ซึ่งแนวทางการแบ่งกลุ่มทางสังคม (social categories) จะแบ่งกายภาพของบุคคลเป็นกลุ่ม ๆ ตามความเหมือนกันของตัวแปรด้าน เพศ อายุ เชื้อชาติ ระดับการศึกษา ถิ่นอาศัย ศาสนา กลุ่มทางการเมือง อาชีพ และความแตกต่างด้านความรู้ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้จะแบ่งผู้รับสารเป็นกลุ่ม ๆ หรือแม้แต่กลุ่มประชากรของผู้รับสาร คือ อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุ วัยกลางคน หนุ่มสาว วัยรุ่น กลุ่มเด็ก ไปตามตัวแปร และมีแนวโน้มที่ผู้รับสารในกลุ่มหนึ่ง จะมีความแตกต่างจากกลุ่มหนึ่ง จึงทำให้ผลของสื่อที่เกิดจากกลุ่มๆ ต่างๆ แตกต่างกันไป กล่าวคือ อาจจะมีผลต่อกลุ่มหนึ่ง แต่ไม่มีผลอีกกลุ่มหนึ่ง (Perse, 2001, pp. 23-52; ประมว สตะเวทิน , 2546, น. 104-105)

ซึ่งในการแบ่งกลุ่มประชากรผู้รับสารในประเด็นการเปิดรับข่าวการเมืองออกเป็นกลุ่ม ๆ นั้น เห็นได้จากการศึกษากลุ่มพนักงานเอกชน ของ สุขุม เกสรสิทธิ์ (2542) กิตติคุณ บุญเชื้อ (2548) และ วรติกร เรืองอุไรฤกษ์ (2539) และกลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดุษฎี เรืองศิริ (2549) ธัญชนก วิริยะมงคลชัย (2552) ดาวณี แฉมเงิน (2552) กิติมา สุรสนธิ (2540) มณีวรรณ รัชมีเฟื่อง (2540) และอุษา โหราเรือง (2540) และกลุ่มข้าราชการ สิทธินันท์ มานิตกุล (2538) อรวลี สีแพรวพล (2549) โดยกลุ่มผู้รับสารดังกล่าวมาข้างต้นซึ่งในภาพรวมนั้น มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อโทรทัศน์ มากที่สุด เว้นกลุ่มข้าราชการที่เลือกอ่านหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้ในกลุ่ม

นักศึกษาจะมีความรู้ในด้านการเมืองในระดับปานกลางและต่ำ และเปิดรับข่าวบันเทิงมากกว่า ส่วนกลุ่มข้าราชการจะมีระดับความรู้ที่ได้จากการเปิดรับข่าวสารการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงหรือมากกว่า กลุ่มอื่น ๆ

2.3 ลักษณะทางกายภาพของบุคคลกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

โดยการวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาตัวแปรทางด้านประชากรศาสตร์ ซึ่งได้แก่ เพศ อายุ รายได้ อาชีพ ระดับการศึกษา หรือสถานภาพทางสังคม มาเป็นแนวทางการศึกษาการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งตัวแปรดังกล่าวที่ศึกษาเพื่อทำให้ทราบถึงพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมาอธิบาย และคาดทำนายถึงพฤติกรรมทางการเมืองของผู้รับสาร (สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร, 2537, น. 203) โดยเห็นได้จากงานวิจัย พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2523) กิติมา สุรสนธิ (2539) มณีวรรณ วัศมีเพ็ญ (2540) สุธาสินี ไกรฤกษ์ (2542) นฤพนธ์ เศรษฐสุวรรณ (2533) บุญทริกา เจียงเพ็ชร (2543) นฤมล หล่อศรีแสงทอง (2544) พรรณพิลาส วีระสุโข (2541) สุชุม เกสรสิทธิ์ (2542) และ Rojas and Shah (2011) ต่างมีข้อค้นพบที่ใกล้เคียงกัน คือปัจจัยทางด้านลักษณะทางประชากร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้มีผลต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมถึงปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันก็จะรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง และความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอีกด้วย (ชฎานิน เจิมมาก, 2547; อุษา โหราเรือง, 2540; จันดารา อุดมสิน, 2541; วิทยา ชินบุตร, 2551; อรวลี สีแพร่ไพโล, 2549; สโรชินี มีกรุณา, 2550)

2.4 ความแตกต่างของบุคคลกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual different) ซึ่งเป็นตัวแปรที่ทำให้คนหนึ่งเหมือนหรือต่างกับอีกคนหนึ่ง ทฤษฎีดังกล่าวนี้ มักจะศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ทัศนคติ ความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้เป็นตัวแปรแทรก บนแนวคิดเรื่องการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ (Perse, 2001, pp. 23-52) ทำนองเดียวกัน Schneider (2006) กล่าวถึงแรงจูงใจของผู้รับสาร ซึ่งถือเป็นตัวแปรแทรกที่ทำให้อิทธิพลของสื่อมวลชนไม่ได้มีผลโดยตรงต่อผู้รับสาร 4 ลักษณะ ประกอบด้วย 1) เหตุผลในการเลือกเนื้อหา 2) กระบวนการจัดการข่าวสารและความรู้ของบุคคล 3) การถูกกระตุ้นจากเนื้อหาของสื่อ และ 4) แรงจูงใจในการเปิดรับสื่อ จะเห็นได้จากผลการศึกษาของ วรติกร เรืองอุไรฤกษ์ (2539) ศึกษาพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสาร และความรู้ที่ได้จากการอ่านข่าวปฏิรูปการเมืองจากหนังสือพิมพ์รายวัน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และอาจารย์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม พบว่า อาจารย์ทั้ง 2 สถาบันที่มีความรู้เรื่องการปฏิบัติการเมืองจากหนังสือพิมพ์ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ไม่ใช่ตัวกำหนดความรู้ของบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจเลือกที่จะเปิดรับ รับรู้และจดจำของแต่ละบุคคล จากการศึกษาข้างต้น Perse (2001, pp. 23-52) ได้อธิบายหลักการแนวนี้ว่าการปฏิบัติการทางความคิด (cognitive-transaction model) ลักษณะของผลกระทบของสื่อมวลชนจะเกิดขึ้นในระดับปานกลางระยะสั้น ขึ้นอยู่กับความรู้ และความรู้สึก ในขณะที่เปิดรับสื่อ โดยมีหัวใจคือ แบบแผน (schema) ซึ่งเป็นรูปแบบที่บุคคลใช้ในการเรียนรู้ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับอิทธิพลหรือผลกระทบของสื่อ คือ แบบแผนนี้จะมีผลต่อกระบวนการเลือกเปิดรับ เลือกจดจำ ของบุคคล รวมทั้ง เกี่ยวข้องกับการเปิดรับและจัดการกับข่าวสารใหม่ ๆ กับความรู้เดิมที่มี ตัวแปรที่สำคัญ

2.5 รูปแบบการสื่อสารการเมืองและการใช้สื่อมวลชนและสื่อสารระหว่างบุคคล

ด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองนั้น งานวิจัยส่วนใหญ่พบว่าการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองส่วนใหญ่ หนังสือโทรทัศน์เป็นสื่อที่เลือกเปิดรับมากที่สุด (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2523; นฤมล หล่อศรีแสงทอง, 2544; สุภาวดี เตียพิริยะกิจ, 2539; ขนิษฐา เพชรราษฎร์, 2552; อรวลี สีแพรวไพล, 2549; ธัญชนก วิริยะมงคลชัย, 2552; วิชุดา ตั้งด้อย, 2551; สุขุม เกสรสิทธิ์, 2542; วิทยา ชินบุตร, 2551; กิตติคุณ บุญเชื้อ, 2548) ทั้งนี้กิตติมา สุรสนธิ (2540) ชี้ให้เห็นว่า การเปิดรับสื่อ ข่าวทางการเมืองทางวิทยุโทรทัศน์ มีผลต่อความสนใจทางการเมือง ส่วนสื่อหนังสือพิมพ์ และนิตยสารจะส่งผลต่อความสนใจและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่ให้ข้อมูลรายละเอียดมากที่สุด และสื่อนิตยสารเป็นสื่อที่มีผู้รับในลักษณะเฉพาะกลุ่ม (Specific Audience) จึงทำให้ผู้ที่เปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทดังกล่าวนี้เป็นผู้ที่มีความสนใจทางการเมืองอย่างแท้จริง และสื่อหนังสือพิมพ์ ได้แสดงความคิดเห็นการรายงานข่าวการเมือง บทบาทความแสดงความคิดเห็น การวิพากษ์วิจารณ์การเมือง การให้ความรู้ทางการเมือง และกระตุ้นเกิดความสนใจทางการเมืองมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง กล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันจึงมีบทบาททางการเมืองมากกว่าสื่ออื่น ๆ (สโรชินี มีกรรณ, 2550) ซึ่ง เสถียร เขยประทับ (2540, น. 53-54) เห็นว่าหากเปรียบเทียบข่าวทางโทรทัศน์และข่าวหนังสือพิมพ์แล้ว ข่าวโทรทัศน์จะถูกนำมาใช้เพื่อความ เป็นไปในกว้าง ๆ (General Surveillance) มากกว่า ซึ่งการอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำจะมีผลต่อความรู้เกี่ยวกับกิจการสาธารณะมากขึ้น ในประเด็นดังกล่าวนี้ Chaffee and Frank (1996) พบว่าบุคคลที่ไม่ได้มีลักษณะการแสวงหาข่าวสารมากนัก มักจะแสวงหาข่าวสารการเมืองผ่านสื่อโทรทัศน์ ซึ่งสื่อโทรทัศน์ช่วยให้ผู้มีสิทธิสมัครเลือกตั้งได้มองใกล้ชิดไปถึงตัวผู้สมัครเลือกตั้ง ในที่

หนังสือพิมพ์มักจะบอกถึงความแตกต่างถึงนโยบายของพรรคการเมือง การอ่านหนังสือพิมพ์จึงเป็นเหมือนบุคลิกของประชาชนที่มีส่วนร่วมทางการเมืองสูง

นอกจากนั้นผลการศึกษาล้วนใหญ่งบพบอีกว่า ประชาชนจะเลือกเปิดรับข่าวสารการเมืองจากหนังสือพิมพ์ (รองลงมาจากสื่อโทรทัศน์) โดยอ่านเป็นครั้งคราว หรือจะอ่าน 16-30 นาที โดยจะอ่านการพาดหัวข่าว และหัวข่าวยาว (พรรคดี ผ่องแผ้ว, 2523; พรทิพย์ ทองประเสริฐ, 2552; กิตติคุณ บุญเชื้อ, 2548; วิทยา ชินบุตร, 2551; สุขุม เกสรสิทธิ์, 2542 อรวลี สีแพรวไพล, 2549; นฤมล หล่อศรีแสงทอง, 2544) รวมถึงยังใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลผสมผสานกับการใช้สื่อมวลชน โดยการใช้การพูดคุยกับครอบครัว ญาติหรือเพื่อนสนิท (นฤมล หล่อศรีแสงทอง, 2544; พรรคดี ผ่องแผ้ว, 2523; วิชัย ไหวหารดี, 2535; ขนิษฐา เพชรอายุทศ, 2552) ซึ่งกิติมา สุรสนธิ (2540) เห็นว่าสื่อที่มีบทบาทค่อนข้างมาก คือ สื่อบุคคล ซึ่งจะมีต่อทั้งความสนใจ ความคิดเห็นทางการเมืองอีกด้วย Perse (2001, pp. 23-52) ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationship) เป็นตัวแปรที่แสดงเห็นถึง การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้รับสารกับกลุ่มคน เช่น การติดต่อทางสังคมของบุคคล การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

ทว่าภาพรวมของการเปิดรับสื่อมวลชนในเรื่องข่าวสารทางการเมืองนั้นงานของ วิชัย ไหวหารดี (2535) เห็นว่าภาพรวมของการเปิดรับสื่อมวลชน ซึ่งประชาชนในเขตที่ห่างจากเมืองจะเปิดรับสื่อ สื่อวิทยุ สาเหตุเพราะ สื่อที่ถูก และสะดวกในการเปิดรับมากกว่าสื่ออื่น และประชาชนในเมือง กล่าวได้ว่ากายภาพทางภูมิศาสตร์ก็เป็นปัจจัยที่จะทำให้ประชาชนเลือกเปิดรับสื่อมวลชนที่สะดวกและเข้าถึงตัวมากที่สุด

สรุปได้ว่า ข่าวสารทางการเมืองมีผลต่อการรับรู้ หรือทัศนคติ และความคิดเห็นของประชาชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งผลของข่าวสารทางการเมืองนั้น ก็ขึ้นกับลักษณะทางกายภาพของบุคคลในด้านต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการรับรู้ ความเชื่อ หรือทัศนคติ ต่อการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง รวมไปถึงการใช้สื่อมวลชนในด้านข่าวสารทางการเมืองของบุคคลนั้น ๆ อีกด้วย ซึ่งการศึกษาเรื่องนี้ผู้วิจัยจะนำตัวแปรทางด้านกายภาพของบุคคลต่อข่าวสารทางการเมือง เพื่อศึกษาดูว่าปัจจัยของกายภาพของบุคคลแต่ละบุคคลนั้น ที่จะมีผล/ส่งผล ต่อการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองหรือไม่อย่างไร

3. ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda setting Theory)

ทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสาร (Agenda setting) มีรากฐานจากแนวความคิดดั้งเดิมโดย Lippmann ในหนังสือ Public Opinion (1922) ด้วยบทบาทในการสร้างภาพในหัวสมองของคนเรา โดยมนุษย์ในสังคมมักจะตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ผ่านในหัวสมองที่ถูกแต่งแต้มจากการรับรู้ผ่านประสบการณ์ทางอ้อมที่นำเสนอโดยสื่อมวลชน ซึ่ง Cohen นำแนวคิดของ Lippmann มาใช้ในการวิเคราะห์บทบาท การกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชน โดยอธิบายแนวคิดที่ว่า “หนังสือพิมพ์” (สื่อมวลชน) มีบทบาทความสำคัญมากกว่าการเป็นผู้นำเสนอข่าวสาร และความคิดเห็นเท่านั้น สื่อมวลชนอาจไม่ประสบความสำเร็จมากนักในการบอกให้ประชาชน คิดอย่างไร (What to think) แต่มักจะประสบความสำเร็จอย่างมากในการบอกให้ประชาชน (ผู้อ่านหนังสือพิมพ์) คิดเกี่ยวกับเรื่องอะไร (What to think about) (พีระ จิรโสภณ, 2548, น. 181) กล่าวได้ว่าการทำงานของสื่อมวลชนจะต้องเลือกประเด็นในการเสนอข่าว สื่อมวลชนจึงมีบทบาทเป็นผู้กำหนดเรื่องราวที่นำเสนอประเด็นให้แก่สังคม (Agenda-setting) ซึ่งเรื่องใดที่สื่อมวลชนนำมาเผยแพร่มาก ก็จะมีน้ำหนักมากและกลายเป็นประเด็นใหญ่ของสังคม หรือที่เรียกว่าเป็นวาระทางการเมืองและสังคม (Social and Political Agenda) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547 น. 12-13)

Dearing and Roger (1996, pp. 13-15) ชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่นักวิชาการที่ศึกษาด้านการกำหนดวาระข่าวสารให้ความสำคัญ คือ ประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทัศนคติของผู้รับสารที่เปลี่ยนแปลง อันเกิดจากการกำหนดวาระข่าวสาร ระยะแรกของการวิจัยพบว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนมีขีดจำกัด โดยมีความคิดพื้นฐานว่า สื่อมวลชนมีหน้าที่ให้ข่าวสารมากกว่าการโน้มน้าวใจ ดังนั้นมุ่งวิเคราะห์ผลในระดับการรับรู้ ดังเห็นได้จากการศึกษาถึงประเด็นที่ประชาชนรับรู้จากสื่อมวลชน ต่อมาการวิจัยในเรื่องนี้ได้มุ่งทำความเข้าใจถึงลักษณะของผลสื่อมวลชน พบว่าการเกิดวาระข่าวสารไม่ได้เป็นผลมาจากการรับรู้ข่าวสารเพียง 1 หรือ 2 เรื่องเท่านั้น แต่เป็นผลเชิงสะสมของการรับรู้ข่าวสารเป็นจำนวนมากที่นำเสนอเรื่องราวเนื้อหาแตกต่างกันไป เกี่ยวกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ซึ่ง Bell, Connors, and Sheckels (2008, pp. 74-75) กล่าวว่าสื่อมวลชนไม่ได้มีผลต่อผู้รับสารเหมือนกันทุกคน แต่สื่อมวลชนมีศักยภาพในการที่จะส่งอิทธิพลต่อผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งบางคน ในด้านความรู้ ทัศนคติและแนวโน้มของพฤติกรรม ซึ่งผลทั้ง 3 ลักษณะ เป็นลำดับขั้น ของอิทธิพลของสื่อมวลชนที่เริ่มต้นจากผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ได้รู้จักผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสิ่งแรก จากนั้นก็จะได้รับข้อมูลความรู้เกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้ง และจะสร้างขึ้นเป็นทัศนคติที่มีต่อผู้สมัครเลือกตั้ง ซึ่งจะผลักดันให้เกิดการลงคะแนนเสียงเลือกให้แก่ผู้สมัครในวันเลือกตั้งได้ ดังการศึกษาของ Ha (2003) ที่สำรวจอิทธิพลของข่าวที่มีต่อวาระความสนใจ ความชื่นชอบ และ

เกณฑ์ในการตัดสินผู้สมัครรับเลือกตั้งของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง พบว่าข่าวในสื่อมวลชนสามารถสร้างวาระความสนใจ นอกจากนี้ทิศทางการนำเสนอข่าวการรณรงค์หาเสียงมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและทัศนคติ ที่มีต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งในกลุ่มที่มีวาระความสนใจแล้ว ในด้านการกำหนดเกณฑ์การตัดสินผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พบว่าเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินผู้สมัครเลือกตั้งได้แก่ คุณสมบัติผู้สมัคร บุคลิกลักษณะ รวมถึงกิจกรรมทางการเมือง ก็มีผลโดยตรงต่อความเชื่อมั่นของสาธารณชนที่ปรากฏในสื่อมวลชน (Kirkpatrick & Stoutenborough, 2006)

นอกจากนี้พบว่าผลในด้านการกำหนดวาระความสนใจ และการให้เกณฑ์ในการตัดสินผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่ผู้รับสารมีความต้องการในการรับรู้ และความสามารถในการเข้าถึงวาระข่าวสารนั้น ทำนองเดียวกัน Weaver (1996, pp. 46-47) กล่าวว่าในบริบทการเลือกตั้ง สื่อมวลชนจะนำเสนอประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ซึ่งการนำเสนอในลักษณะนี้จะเป็นการบอกให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งหันมาสนใจในเรื่องนั้น ซึ่งหากสื่อมวลชนนำเสนอเกี่ยวกับรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นนั้นให้เข้าใจง่ายก็อาจจะส่งผลต่อความคิดเห็น และพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทางอ้อมได้ อย่างไรก็ตามทัศนคติและพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอยู่เดิมแล้วจะเป็นตัวแปรที่กำหนดว่าเขาจะเลือกรับรู้ในประเด็นนั้นอย่างไร ดังเช่นงานของ Tiele and Scherer (2007) ศึกษาการรับรู้ประเด็นทางการเมือง จากรายการการแสดงความเห็นของผู้รับสมัครเลือกตั้ง (debate program) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้รับสารจะให้ความสนใจอย่างมากในประเด็นการเมืองที่ตรงกับแบบแผนความคิดของตนเอง (schema) ดังนั้นเขาสามารถจำกัดประเด็นนั้นได้ดีกว่าประเด็นอื่น ๆ McCombs (2004, p. 6) ได้อธิบายถึงผลของการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชนว่าข่าวที่นำเสนอในสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างภาพของความจริง ซึ่งเป็นภาพที่เกิดจากข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอผ่านข่าวในสื่อมวลชน อย่างไรก็ตามบุคคลมีกระบวนการเลือกรับรู้ของตนเองตามความสนใจ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าบุคคลจะเลือกเปิดรับข่าวสาร โดยการเปิดรับข่าวสารที่มีข้อมูลขัดกับความคิดของตนเองในระดับต่ำ แต่การเปิดรับข่าวสารที่มีข้อมูลสนับสนุนความคิดของตนเองในระดับสูง

นอกจากแนวทางการศึกษาการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชน ในด้านอิทธิพลต่อประชาชนแล้ว Dearing and Roger (1996, pp. 16-17) ยังชี้ให้เห็นเพิ่มเติมอีกว่าแนวทางการวิจัยการกำหนดวาระข่าวสารเกี่ยวข้องกับ 3 ประเด็นที่สำคัญ คือ วาระทางสื่อมวลชน (Media agenda-setting) วาระสาธารณะ (Public agenda-setting) และวาระของผู้กำหนดนโยบาย (Policy agenda-setting) เป็นการศึกษาถึงความเกี่ยวข้องกันของทั้ง 3 ส่วนนี้ และชี้ให้เห็นว่าการจัดวาระข่าวสารทั้ง 3 เรื่องนี้ มีแนวทางดังนี้ คือ 1) วาระสาธารณะ (Public agenda-setting)

จากการสำรวจประจักษ์ โดยมีความสำคัญว่า อะไรคือปัญหาสำคัญที่ประเทศกำลังเผชิญอยู่ในทุกวันนี้ 2) วาระทางสื่อมวลชน สื่อมวลชน (Media agenda-setting) วัดโดยการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวที่ปรากฏทางสื่อมวลชน ว่าเกี่ยวข้องกับประเด็นอะไร และ 3) วาระของผู้กำหนดนโยบาย (Policy agenda-setting) วัดจากการกระทำของผู้กำหนดนโยบาย ผ่านการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นนั้น หรือวัดจากการจัดสรรนโยบายที่เหมาะสมหรือวัดจากการอภิปรายในสภา

จากแนวคิดของ Dearing and Roger สามารถสรุปได้ว่า การกำหนดวาระข่าวสารเกิดจากประเด็นปัญหาสังคมเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้รับความสนใจจากสื่อมวลชน สาธารณชน และผู้กำหนดนโยบายหรือไม่ ซึ่งกระบวนการเกิดวาระข่าวสารนั้นจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ เริ่มต้นจากวาระทางสื่อมวลชน ซึ่งจะมีผลต่อการเกิดวาระของสาธารณชน และนำไปสู่วาระของผู้กำหนดนโยบาย

ดังนั้นผลของสื่อมวลชนจะเป็นผลในลักษณะการเน้นประเด็นเรื่อง (priming) ซึ่งสื่อมวลชนอาจจะบอกให้ผู้รับสารได้รับรู้ถึงประเด็น หรือเรื่องที่เขาคควรจะนำมาใช้ในการตัดสินใจ ผู้สมัครเลือกตั้ง (Weaver, 1996, pp. 46-47) Valenzuela and McCombs (2007) ค้นพบว่าความนิยมของผู้สมัครเลือกตั้งเป็นผลมาจากข่าวโทรทัศน์มากที่สุด โดยพบว่ายิ่งข่าวที่วิพากษ์ในเชิงบวกมากเท่าไร ก็จะได้รับคะแนนสนับสนุนจากประชาชนมากยิ่งขึ้น ผลที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลที่เกิดขึ้นโดยอาศัยช่วงระยะเวลาหนึ่ง กล่าวได้ว่าข่าวทางโทรทัศน์ที่นำเสนอเกี่ยวกับการรณรงค์มีผลกับการรับรู้ของประชาชนในประเด็นนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข่าวในโทรทัศน์ได้แสดงบทบาทการกำหนดวาระข่าวสารได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข่าวในโทรทัศน์ได้แสดงบทบาทการกำหนดวาระข่าวสารได้ (Mercado, Hellweg, Dozier & Hofstetter, 2003) งานวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าข่าวการเลือกตั้งซึ่งสื่อโทรทัศน์ได้นำเสนอและเน้นประเด็นเรื่อง (priming) มากเท่าไรก็มีส่วนทำให้ผู้ออกเสียงเลือกตั้งรับรู้ และสนับสนุนมากขึ้น

กล่าวสรุปทฤษฎีการกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชน ไม่ได้มีผลโดยตรงต่อผู้รับสาร แต่ขึ้นอยู่กับสื่อมวลชนสามารถที่จะสร้างหรือกำหนดประเด็นใดประเด็นหนึ่ง เพื่อให้ผู้รับสารได้รับรู้ประเด็นที่สื่อได้สร้างขึ้นในประเด็นนั้น

ดังเห็นได้จากประเด็นทางด้านข่าวสารการเมือง ซึ่งหากสื่อมวลชนสร้างวาระข่าวสารให้กับผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายก็จะมีผลต่อการสร้างทัศนคติ หรือพฤติกรรมต่อลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง นอกจากนี้การสร้างวาระข่าวสารของสื่อมวลชนจะเชื่อมโยงไปถึง แนวคิดเกี่ยวกับประเด็นเรื่อง (priming) และกรอบข่าว (framing) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประเด็นเรื่อง (Priming) และกรอบข่าว (framing)

Serverin and Tankard (2001, อ้างถึงใน พีระ จิโรโสภณ, 2548, น. 186) นิยามคำว่า ชูประเด็นหรือประเด็นเรื่อง (Priming) คือ “กระบวนการซึ่งสื่อมวลชนมุ่งให้ความสนใจต่อประเด็นบางประเด็นหรือบางเรื่อง แต่ละเลยหรือไม่สนใจด้านอื่น ๆ ส่งผลให้มาตรฐานที่ประชาชนใช้ในการประเมินบุคคล (เช่นผู้สมัครเลือกตั้ง) หรือสิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปตามที่สื่อให้ความสำคัญ” และการเน้นประเด็นเรื่องนั้น (priming) สื่อมวลชนอาจจะบอกให้ผู้รับสารได้รับรู้ถึงประเด็น หรือเรื่องที่เขาควรจะนำมาใช้ในการตัดสินใจผู้สมัครเลือกตั้ง (Weaver, 1996, pp. 46-47) พีระ จิโรโสภณ (2548, น. 186-187) กล่าวว่า การที่สื่อมวลชนชูประเด็นเบนความสนใจให้ประชาชนหันเหไปทางใดทางหนึ่ง ประเด็นที่สื่อมวลชนให้ความสนใจจะมีอิทธิพลทำให้ประชาชนประเมินบุคคลหรือสถานการณ์ใด ๆ โดยใช้มาตรฐานที่รับรู้จากสื่อมวลชน ณ ขณะนั้น และมองข้ามประเด็นอื่น ๆ ได้ เช่น ในการหาเสียงเลือกตั้ง ซึ่งสื่อมวลชนจะชูประเด็นเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว หรือเรื่องอื้อฉาวทางการเมืองทำให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งพิจารณาตัดสินใจในการเลือกตั้งของนักการเมือง ซึ่งเห็นได้ว่าสื่อมวลชนสามารถที่จะนำประเด็นบางเรื่อง มาสร้างกรอบเพื่อเสนอข่าวให้ประชาชนรับรู้ตามเรื่องที่ตนเองต้องการสร้างขึ้นมาเห็นได้จากงานของ Sheaffer (2006) พบว่าการตัดสินใจถึงความสำคัญในประเด็นของประชาชน ได้รับอิทธิพลจากความโดดเด่นของประเด็นนั้นที่ถูกนำเสนอเป็นข่าว และก่อให้เกิดการเน้นย้ำถึงทิศทางของข่าว (framing) และพฤติกรรมการออกเสียงของผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับอิทธิพลกรอบข่าวจากสื่อมวลชน (Media framing) ซึ่งสร้างขึ้นบนความรับผิดชอบของสื่อมวลชน และชี้ให้เห็นว่าในกระบวนการเลือกตั้งนั้น การกำหนดวาระข่าวสาร การเน้นย้ำ และการสร้างกรอบข่าวของสื่อมวลชนมีผลซึ่งกันและกัน

Lowry and Xie (2007) ชี้ให้เห็นว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่คัดเลือกเน้นย้ำ และนำเสนอบางส่วนของความจริงให้กับผู้อ่านและละเลยบางส่วนอยู่ตลอดเวลา การกระทำลักษณะเช่นนี้ นำไปสู่แนวคิดนี้ คือ เลือกว่าการสร้างกรอบ (frame) ซึ่งเปรียบเสมือนการกำหนดให้ผู้อ่านรับรู้เฉพาะสิ่งที่นำเสนอ โดยละเลยสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ได้นำเสนอ ในด้านการรับรู้ของผู้อ่าน อาจกล่าวได้ว่าการสร้างกรอบของสื่อมวลชน แท้จริงแล้วนั่นก็คือการสร้างความเป็นจริงนั่นเอง ซึ่งเป็นภาพที่เกิดจากข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอผ่านข่าวในสื่อมวลชนนั่นเอง (Mccombs 2004, p. 6)

Entman (1993) ได้ชี้ให้เห็นถึง 7 มิติ ของการสร้างกรอบ ประกอบด้วย 1) การเลือกบางส่วนของความจริง 2) นำมาทำให้เด่นขึ้น และ 3) สื่อสารออกไปโดยการส่งเสริมให้เห็นชัดเจน และเมื่อพิจารณาในแง่ของนักข่าว การตั้งกรอบจึงเกี่ยวข้องกับข้อ 4) การชี้ให้เห็น มุมมองใด มุมมองหนึ่งโดยเฉพาะของปัญหา 5) ติความสาเหตุของปัญหา 6) ใส่การตัดสินใจเชิงคุณธรรม และ

7) กำหนดแนวทางแก้ปัญหา อาจกล่าวได้ว่าการกำหนดกรอบในการนำเสนอข่าว เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เพราะนักข่าวมีความจำเป็นต้องดัดแปลงเรื่องราว เหตุการณ์เพื่อให้สามารถนำเสนอข่าวได้ในพื้นที่หน้าหนังสือพิมพ์ที่มีจำกัด หรือนำเสนอได้ในช่วงเวลาข่าวที่กำหนดไว้ และยังคงนำเสนอในแนวทางที่จะสามารถช่วยให้ผู้รับสาร จัดแบ่งประเภทเนื้อหาที่กำหนดเรื่อง ตีความ และประเมินรับสารได้

การสร้างกรอบจึงมีความสำคัญในการสื่อสารทางการเมือง ซึ่งสื่อมวลชนจะเป็นผู้กำหนดกรอบอ้างอิงให้แก่ผู้อ่าน เพื่อผู้อ่านจะใช้ในการตีความ ถูกเถียงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับสังคม ซึ่งผู้รับสารจะรับรู้และเป็นผู้ตีความจากความหมายที่สื่อมวลชนหรือนักข่าวได้สร้างกรอบข่าวทางการเมืองขึ้นมา การสร้างกรอบจึงเหมือนเป็นบทบาทหลักในการสร้างอำนาจทางการเมือง และกรอบข่าวในหนังสือพิมพ์แท้จริงแล้ว ก็คือตัวแทนอำนาจทางการเมือง (Entman, 1993; Schecfele, 1999) เช่นเดียวกับ Shah, et al (2011) ศึกษาเรื่องกรอบข่าวและการรับรู้ของประชาชนพบว่า กรอบข่าวและการตอบสนองของประชาชนต่อเรื่องนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยกระแสดูความเห็นที่มีต่อเรื่องนั้นในสังคม ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ มีผลต่อการกำหนดทิศทางของกระบวนการรับรู้ของประชาชน ซึ่งสื่อมวลชนยังสามารถมีบทบาทในการกำหนดความสำคัญในประเด็นด้านต่าง ๆ ได้ด้วย และยังรวมถึงส่งผลไปยังด้านการรับรู้ของประชาชนในทางบวก หรือลบต่อสิ่งนั้นด้วย (พีระจิโรโสภณ, 2548, น. 186)

Entman (1993) ชี้ให้เห็นว่าแนวคิดกับกรอบ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยด้านสื่อสารมวลชน ดังนี้

1) ความเป็นตัวของตัวเองของผู้รับสาร (Audience autonomy) แนวคิดเกี่ยวกับกรอบช่วยชี้แนะถึงนิยามเชิงปฏิบัติการของคำว่า ความหมายตามที่ถูกผู้ส่งสารต้องการ (dominant meaning) โดยมุมมองแบบแนวคิดเรื่องกรอบนี้สามารถอธิบายได้ว่า ความหมายที่ถูกผู้ส่งสารต้องการประกอบไปด้วย การตีความเกี่ยวกับปัญหา การแสดงสาเหตุ การตัดสิน และการแก้ปัญหาที่ถูกทำให้สังเกตเห็นได้ การที่จะนิยามความหมายของผู้รับสารต้องการ สามารถทำได้โดยการชี้ให้เห็นกรอบที่ถูกสร้างขึ้นและปรากฏในเนื้อหา ที่สอดคล้องกับความเข้าใจของผู้รับสารโดยทั่วไป ดังงานของ Kim & Rhee (2009) ที่ศึกษากระบวนการรับรู้ของบุคคลต่อกรอบข่าวพบว่าผลกระทบของกรอบข่าวที่เกิดขึ้นในระดับแรกในตัวบุคคล คือ การกำหนดการตีความของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์นั้น ต่อจากนั้นจะส่งผลต่อทัศนคติของบุคคลต่อเรื่องนั้น ในเชิงของความใส่ใจต่อเรื่องนั้น และส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ ด้วย

2) ความเป็นกลางของนักข่าว ด้วยความที่นักข่าวที่ไม่เข้าใจความหมายของแนวคิดของการสร้างกรอบ อาจจะถูกผู้ที่มีความชำนาญในการปลุกปั่นสื่อให้นำเสนอข่าวไปตามที่เขาต้องการ ดังนั้นนักข่าวควรจะต้องเรียนรู้ถึงความแตกต่าง ระหว่างข้อเท็จจริงที่ตรงข้ามอันหลากหลาย และการทำทนายกรอบของผู้ส่งสาร นักข่าวควรจะต้องได้รับการติดอาวุธความรู้ในการสร้างข่าว ที่จะต้องนำเสนอประเด็นที่โดดเด่นของปัญหาที่มากกว่าหนึ่ง หรืออย่างน้อยนำเสนอการตีความปัญหาในประเด็นที่โดดเด่นอย่างน้อยสองประเด็น ในทางตรงกันข้ามนั้น การมีอคติ (bias) ในการสร้างกรอบข่าวของตัวนักข่าวเองด้วยเช่นกัน ดังงานของ An and Cho (2008) พบว่าการตอบสนองต่อข่าวที่ปรากฏในสื่อมวลชนที่มีต่อวิกฤติการณ์ของพรรคฝ่ายค้าน มีความแตกต่างจากข่าวประชาสัมพันธ์ของพรรคฝ่ายค่ายที่ส่งผลให้สื่อมวลชน ในทางตรงกันข้ามข่าวที่นำเสนอวิกฤติการณ์ของพรรครัฐบาล กลับสอดคล้องกับข่าวประชาสัมพันธ์ของพรรครัฐบาลที่ส่งผลให้สื่อมวลชน ชี้ให้เห็นว่า นักข่าวนำเสนอข่าวของพรรครัฐบาลและฝ่ายค้าน ที่แตกต่างกัน ชี้ให้เห็นถึงความไม่สอดคล้องกัน ของพรรคการเมือง และการคัดเลือกข่าวในภาวะวิกฤติ ซึ่งเกิดขึ้นในลักษณะอคติในการเลือก (selective bias)

3) การวิเคราะห์เนื้อหา โดยทั่วไปการวิเคราะห์เนื้อหาจะมุ่งค้นหาความหมายจากเนื้อหา ในเชิงบวก เชิงลบ แต่ถ้าการวิเคราะห์เนื้อหาใช้แนวคิดการตั้งกรอบ การวิเคราะห์เนื้อหาจะมากกว่าการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงบวก เชิงลบ แต่จะช่วยเปิดประเด็นการวิเคราะห์ถึงความโดดเด่นขององค์ประกอบของเนื้อหา การวิเคราะห์เนื้อหาแบบทั่วไปจะไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่ผู้อ่านจะหยิบนำมารับรู้ ช่วยให้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้แนวคิดเรื่องกรอบ สามารถชี้ให้เห็นถึงประเด็นเนื้อหาที่ผู้รับสารจะรับรู้ได้ด้วย

4) ประชามติกับทฤษฎีประชาธิปไตย การนำแนวคิดในเรื่องกรอบมาใช้ในการศึกษาประชามติ ช่วยเปิดประเด็นที่ชี้ให้เห็นว่า ประชามติที่เกิดขึ้นนั้น แท้จริงแล้วก็เกิดจากการตั้งกรอบของชนชั้นปกครอง ซึ่งเป็นผู้กำหนดกรอบในประเด็นต่าง ๆ ทางสังคม การตั้งกรอบจึงเป็นเหมือนศูนย์กลางแห่งอำนาจในกระบวนการประชาธิปไตย (Zaller's, 1992, quoted in Entman, 1993)

Schecfele (1999) ยังชี้ให้เห็นว่ากรอบ (frame) มีอยู่ 2 แบบ คือ กรอบของสื่อ (media frame) และกรอบของปัจเจกบุคคล (Individual frame)

1) กรอบของสื่อ (media frame) หมายถึง ความคิดหรือเรื่องราวหลัก ที่ช่วยสร้างความหมายให้กับเหตุการณ์ กรอบนี้จะช่วยชี้แนะจุดสำคัญของประเด็นเรื่อง รวมทั้งการโต้เถียงในประเด็นนั้น กรอบข่าวเป็นสิ่งที่สร้างความจริงขึ้นในชีวิตประจำวัน ในขณะที่เดียวกันกรอบข่าวก็เป็นส่วนของความจริงในชีวิตประจำวันด้วยเช่นกัน

2) กรอบของปัจเจกบุคคล (Individual frame) หมายถึง การรวบรวมความคิดต่าง ๆ ที่ได้รับการชี้แนะมาประมวลเป็นข่าวสารของแต่ละบุคคล และช่วยอธิบายการตีความหมายข่าวสารการเมืองว่าบุคคลจะใช้กรอบส่วนตัว เป็นเครื่องมือในการสร้างการรับรู้ โดยบุคคลจะเอากรอบของตนเองเป็นตัวตั้งในการที่จะจัดหมวดหมู่ข่าวสารที่ได้รับเพิ่มเติมมาตามกรอบส่วนตัวที่มีอยู่

Schecfele (1999) ได้สรุปให้เห็นว่างานวิจัยที่ศึกษาด้านกรอบ ประกอบไปด้วยงานวิจัยที่ศึกษาการสร้างกรอบ

การสร้างกรอบ (Frame building) เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างกรอบ ได้แก่ ข้อจำกัดในด้านองค์กร ค่านิยมเชิงวิชาชีพของนักข่าว ความคาดหวังที่นักข่าวการรับข่าวสารของผู้อ่าน ซึ่งมุ่งตอบคำถามว่าสื่อมวลชนสร้างกรอบขึ้นมาได้อย่างไร

การกำหนดกรอบ (Frame setting) เป็นเสมือนขั้นที่ 2 ของการกำหนดวาระ คือ การกำหนดวาระ เป็นการกำหนดเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้โดดเด่นขึ้น ส่วนการกำหนดกรอบ เป็นการนำคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งของเรื่องที่ถูกกำหนดขึ้นมาทำให้โดดเด่น

ผลกระทบของกรอบในระดับบุคคล (Individual-level effects of framing) ผลของกรอบที่เกิดขึ้นในบุคคล มุ่งศึกษาตัวแปรด้านการรับรู้ ทัศนคติของบุคคล ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่าผลของกรอบที่มีต่อบุคคล โดยชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างกรอบของสื่อมวลชนกับผลที่เกิดขึ้นของตัวบุคคล

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยชี้ให้เห็นว่านักข่าวเองก็เป็นผู้อ่านคนหนึ่งเหมือนกัน ดังนั้นการกำหนดกรอบของนักข่าวจึงได้รับอิทธิพลจากกรอบข่าวของสื่อมวลชนอื่น ๆ ด้วย หรือเรียกว่าปรากฏการณ์คลื่นของข่าว (news wave)

Sparks (2006, p. 189) กล่าวถึงผลของสื่อมวลชนที่มีต่อการเมืองโดยชี้ให้เห็นว่าเนื้อหาในข่าวก่อให้เกิดการเลียนแบบของประชาชน ผลที่เกิดขึ้นนี้ขึ้นอยู่กับการไตร่ตรองของในข่าวของผู้รับสาร ผู้รับสารที่มีความต้องการข่าวสารสูง มักจะมีแนวโน้มที่จะนำข่าวไปคิดไตร่ตรองมาก และจัดการเกี่ยวกับข่าวนั้น นอกจากนั้นทฤษฎี agenda setting ช่วยอธิบายผลของสื่อมวลชนว่า สื่อมวลชนเป็นตัวกำหนดว่าสังคมคิดถึงเรื่องอะไร ในขณะที่แนวคิดเกี่ยวกับกรอบข่าว (framing) ชี้ให้เห็นว่าผลของสื่อมวลชน มิใช่เพียงกำหนดว่าให้คิดถึงเรื่องอะไร แต่จะกำหนดว่าจะคิดถึงเรื่องนั้นอย่างไร และความคิดที่ถูกกำหนดจากกรอบข่าวนั้น จะเป็นตัวกำหนดประชาคมติของสังคม

สรุปการสร้างวาระข่าวสาร กรอบข่าว และการชูประเด็น จะมีผลต่อทัศนคติ ความเชื่อของผู้รับสารทั้งทางตรง และทางอ้อม ทั้งนี้ในยามวิกฤติทางการเมืองของประเทศไทยในช่วง 4-5 ปี

ที่ผ่านมา นั้น ซึ่งผู้ศึกษาต้องการที่จะทราบถึง การสร้างวาระ และกรอบข่าวของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวสารทางการเมือง ซึ่งผลของวาระและกรอบข่าวจะมีผลต่อผู้รับสารหรือไม่นั้น ผู้ศึกษาจำนำไปสร้างเครื่องมือ เพื่อวัดหาผลอิทธิพลของสื่อต่อไป

4. จริยธรรมสื่อมวลชน

จริยธรรมสื่อมวลชน หมายถึง ความประพฤติที่รักษาความถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์หรือบรรทัดฐานของสื่อมวลชนของแต่ละประเภทของงาน จำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติตาม (พิศิษฐ์ ขวาลาวัช, 2551, น. 429; ดวงกมล ชาติประเสริฐ, 2547, น. 15) มาลี บุญศิริพันธ์ (2547, น. 10) กล่าวถึงความหมายจริยธรรมของสื่อมวลชน คือ หลักแห่งความรับผิดชอบที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทาง สำหรับให้ผู้ประกอบอาชีพสื่อมวลชนประพฤติปฏิบัติ เป็นหลักยึดทางความคิดทางจิตใจ รู้จักแยกแยะควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติในบทบาทสื่อกลางทางข่าวของสังคม จริยธรรมจึงเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกับสำนึกแห่งความรับผิดชอบ ในการแยกแยะพฤติกรรมที่ควรทำหรือไม่ควรทำ ภายใต้ปฏิญญาวิชาชีพวารสารศาสตร์ ซึ่ง Grynko and Tsetsura (2010) ได้เสนอว่าการศึกษาเกี่ยวกับความโปร่งใสของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์การสร้างความจริงทางสังคม ควรศึกษาวิจัยใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักวิชาชีพของสื่อมวลชน เช่น ค่านิยม การรับรู้ ทศนคติ และการตีความ 2) หน้าที่ของข่าวสารและปทัสสถาน (normative) ในการตัดสินใจของนักข่าว และ 3) การตัดสินใจด้านจริยธรรมที่แตกต่างกัน อันเป็นผลมาจาก แนวคิดด้านปทัสสถานทางสังคม

จากแนวคิดจริยธรรมสื่อมวลชนข้างต้น มีปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อสื่อมวลชน ในการมีจริยธรรม เห็นได้จากดวงกมล ชาติประเสริฐ (2547) ศึกษาสถานการณ์ภาพการวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชนพบว่า องค์ความรู้ด้านจริยธรรมวิชาชีพสื่อสารมวลชน ที่ปรากฏในงานวิจัยได้แก่ ความไม่เป็นกลาง การนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ถูกต้อง การนำเสนอความรุนแรง การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและการตัดสินใจตกเป็นข่าว และอามิสสินจ้าง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางจริยธรรมสื่อมวลชน ได้แก่ บุคลากรสื่อ องค์การธุรกิจ ข้อจำกัดเวลาและแนวทางปฏิบัติงาน ปัญหากลไกกำกับดูแล อำนาจภายนอก และความคลุมเครือของหลักทางจริยธรรม เช่นเดียวกับ การศึกษาของ Koylu (2006) จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ (2541) อารดา เทิดธรรมคุณ (2547) น้ำศตชัย เพ็ญบุญมี (2548) และศรีลักษณ์ ศิลปี (2538) ซึ่งผลการศึกษามีข้อค้นพบที่ใกล้เคียงกันกับงานของ ดวงกมล ชาติประเสริฐ ทั้งปัจจัยภายในและภายนอกองค์กรสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อจริยธรรมสื่อมวลชน

จากภาพรวมของจริยธรรมสื่อมวลชนนั้น อรรถวุฒิ จันท์บุษราคัม (2539) พบว่ามีปัจจัยสำคัญอยู่ 4 ปัจจัยที่สำคัญต่อจริยธรรมสื่อมวลชน คือ ปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วย แรงจูงใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ ความเชื่อถือของประชาชน และหลักกฎหมาย ปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วย แรงจูงใจเกี่ยวกับการทำทุกอย่างเพื่อให้งานสำเร็จ ขึ้นอยู่กับมาตรฐานของนายจ้างความสนใจของสาธารณะชน และบรรทัดฐานของสังคม ปัจจัยที่ 3 ประกอบด้วย การไม่มีความรู้ความสนใจในจริยธรรม และแรงจูงใจเกี่ยวกับการต้องการความก้าวหน้าส่วนตัว ปัจจัยที่ 4 ประกอบด้วย แรงจูงใจเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา

ปัจจัยข้างต้นที่กล่าวมานั้นยังมีปัจจัยทางด้านสถาบันศึกษา และตัวนักศึกษาที่ศึกษาในสาขาทางด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ซึ่งมีผลต่อจริยธรรมสื่อมวลชน ทำนองเดียวกัน บุปผา เมฆศรีทองคำ (2545) ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทางจริยธรรมในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์ พบว่า จริยธรรมมีอยู่ 2 ส่วนด้วยกัน คือ 1 ด้านความรู้ เจตคติที่เป็นองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ และ 2 ด้านพฤติกรรมเป็นองค์ประกอบภายนอกที่บุคคลแสดงออกมา สามารถสังเกตเห็นได้

และนักวิชาชีพด้านเห็นว่าจริยธรรมที่จำเป็นลำดับแรกในนักวิชาชีพหนังสือพิมพ์ คือ 1 ความถูกต้องแม่นยำ 2 ความซื่อสัตย์ 3 สิทธิส่วนบุคคล

ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตร ควรร่างหลักสูตรควรมีองค์ประกอบของโครงร่างหลักสูตร คือ สภาพปัญหาและความจำเป็น เป็นหมาย หลักการ จุดมุ่งหมาย หน่วยการเรียนรู้

ส่วน เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผลรวมถึงการศึกษาของ Groshek and Conway (2010) ศึกษา นักศึกษาที่ศึกษาด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ในด้านการให้ความสำคัญของการลอกเลียนผลจากของผู้อื่น พบว่าการให้ความสำคัญของนักศึกษาจะเพิ่มมากขึ้นไปตามลักษณะวิชาที่เรียนจากวิชาทักษะสื่อจนไปสู่วิชาสัมมนาที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า การให้ความสำคัญในเรื่องนี้เมื่อนักศึกษาได้เลือกเรียนสาขาวิชาการหนังสือพิมพ์และการสื่อสารมวลชน ส่วนด้านวิชาการสอนพบว่า วิธีการสอนการเน้นย้ำเรื่องนี้จะช่วยให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญเรื่องนี้ได้มากกว่า การสอนแบบแทรกเข้าไปในเนื้อหาว่าอย่างไม่มีรูปแบบ และงานของ DeVito (2008) ศึกษาการให้ความหมายของจริยธรรมของนักศึกษาสาขาวารสารฯ พบว่ายิ่งนักศึกษามีประสบการณ์ทางวิชาชีพมากขึ้น ก็จะทำให้ความหมายต่อจริยธรรมได้หลากหลายมากกว่านักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์วิชาชีพ นอกห้องเรียน

นอกจากนี้มีการรวมตัวกันของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ก่อตั้งสมาคมวิชาชีพขึ้น แต่ละสมาคม อาทิ สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และ สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย จึงบัญญัติจรรยาบรรณขึ้นมาให้สมาชิกของตนปฏิบัติเพื่อ เป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม โดยแต่ละสมาคมวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชนได้แก่ สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย สมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย และสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้มีการกำหนดจรรยาบรรณของตนเองขึ้น และเขียนไว้เป็นหลักการที่สมาชิกทุกคน ต้องถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ดังนี้ (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ, 2539, น. 110-111)

จรรยาบรรณหนังสือพิมพ์ของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย

เพื่อให้สถาบันหนังสือพิมพ์หนังสือพิมพ์เป็นที่เชื่อถือของประชาชนจึงกำหนด จรรยาบรรณของนักหนังสือพิมพ์ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมและรักษาเสรีภาพของหนังสือพิมพ์
2. เสนอข่าว ภาพ หรือแสดงความคิดเห็นไปด้วยความสุภาพ สุจริต ไม่มุ่งหวังใน ประโยชน์ส่วนตัวหรืออามิสสินจ้างใด ๆ
3. ต้องเสนอข่าวแต่ความจริง ไม่ต่อเติมเสริมแต่งถ้าข่าวใดไม่ตรงต่อความจริง ต้องรีบ แก้ไขโดยเร็ว
4. ใช้วิธีการสุภาพ และซื่อสัตย์ในการหาข่าว ภาพ หรือข้อมูลต่าง ๆ
5. เคารพต่อความไว้วางใจที่ได้รับมอบหมาย ในการปฏิบัติหน้าที่ของตน
6. ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่เพื่อหา ประโยชน์ใส่ตนเองหรือหมู่คณะโดยมิชอบ
7. ไม่กระทำการใด ๆ ที่บั่นทอนเกียรติของวิชาชีพ หรือความสามัคคีของเพื่อร่วม วิชาชีพ

จรรยาบรรณของสมาคมหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

เพื่อส่งเสริมการรักษาเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของสมาชิกสมาคมหนังสือพิมพ์ แห่งประเทศไทย จึงวางจรรยาบรรณของสมาชิกที่เป็นนักหนังสือพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

1. รายงานตัวด้วยความซื่อตรงและสุภาพ การเสนอข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ ไม่ บิดเบือนข้อเท็จจริง
2. เคารพความไว้วางใจใด ๆ ที่ได้รับจากการติดต่อในหน้าที่
3. ส่งเสริมภาพลักษณ์ของความเป็นสมาชิกสมาคม และไม่ถือเอาผลประโยชน์ของ เพื่อนสมาชิกเป็นของตนโดยไม่ชอบธรรม

4.ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและไม่รับรางวัลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่ทำให้ไม่เคารพหน้าที่และอาชีพ

5.การได้มาซึ่งข่าว ภาพ และเอกสารต่าง ๆ ต้องใช้วิธีอันชอบธรรม

6.แสดงตนว่าเป็นผู้แทนหนังสือพิมพ์ก่อนที่จะสัมภาษณ์

7.รักษาและส่งเสริมเกียรติคุณและชื่อเสียงของการเป็นนักหนังสือพิมพ์

จริยธรรมสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

คณะกรรมการบริหารของสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทยได้กำหนดจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

1.ความรับผิดชอบตรงกับหลักทางพุทธศาสนา คือ “กิจจญาณ” เป็นการรู้จักหน้าที่ที่ควรทำ แต่พุทธศาสนายังก้าวไปไกลอีกก้าวหนึ่งจนถึง “กตญาณ” คือรู้ว่าได้ทำหน้าที่เสร็จแล้ว ดังนั้นการรู้จักรับผิดชอบนี้จะต้องรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของปัจเจกชน สถาบัน ประเทศชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

2.การมีเสรีภาพ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ “การปวารณา” เป็นการอนุญาตให้ตกเตือนหรือหักห้ามได้ โดยถือเอาเป็นการอนุเคราะห์ ในทางหนังสือพิมพ์หมายถึงเสรีภาพที่มีความรับผิดชอบกำกับ ถือเป็นธรรมใหญ่ ไม่ใช่ถือโลกหรือตนเป็นใหญ่ เทียบได้กับ “ธรรมาธิปไตย”

3.ความเป็นไทแก่ตัวเอง คือ ความไม่เป็นทาสของใครทั้งกายและใจ ไม่ทำลายบุคคลที่ไม่มีความผิดเพื่ออามิสสินจ้าง รวมทั้งไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง เน้นแต่ประโยชน์ส่วนรวม ตรงกับหลักพุทธศาสนา คือ “อกุศลมูล”

4.ความจริงใจ รวมถึงความสัตย์และความถูกต้อง ตรงกับหลักธรรมพุทธศาสนา คือ “สัจจะ” หมายถึงต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงให้แน่นอน ก่อนจึงจะพูดหรือเขียนและถ้าเกิดผิดพลาดก็ต้องแก้ไข ทางพุทธศาสนาใช้ศัพท์ว่า “นิสम्मกณะ”

5.ความไม่ลำเอียงหรือความไม่มีอคติ คือ ตรงเที่ยงธรรมไม่เข้าใครออกใคร ความลำเอียงมีอยู่ 4 ชนิด คือ ฉันทาคติ (ลำเอียงเพราะรัก), โทสาคติ (ลำเอียงเพราะชัง), โมหาคติ (ลำเอียงเพราะหลง), และ ภยาคติ (ลำเอียงเพราะกลัว)

6.ความเป็นนักกีฬา ได้แก่ ไม่กล่าวตำหนิใครโดยไม่ให้อีกโอกาสชี้แจงไม่ละเมิดสิทธิหรือความรู้สึกส่วนตัวของบุคคล ยกเว้นเรื่องนั้นจะเกี่ยวกับผลประโยชน์ของประชาชน ตรงกับหลักพระพุทธศาสนา คือ “สุปฏิปัตติ”

7. ความสะอาดหรือมีคุณสมบัติผู้ดี ได้แก่ การมีมรรยาท ไม่ใช่ถ้อยคำหยาบโลน และลามกอนาจารหรือส่อไปในทางดั่งกล่าว ตรงกับหลักทางพุทธศาสนา คือ “โสเจยยะ” ความสะอาดแบ่งออกเป็น ความสะอาดทางกาย วาจา ใจ ยังตรงกับหลักพระพุทธศาสนาอีกอย่างคือ “อาจารย์สมบัติ” คือ ความสมบูรณ์ด้วยมรรยาท แต่พระสงฆ์มีเพิ่มเป็น “อาจารย์โคจรสัมปันนะ” คือ ผู้สมบูรณ์ด้วยมรรยาทและรู้จักสถานที่อันเหมาะสม

สรุปได้ว่าจริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์บรรทัดฐานให้นักข่าว/ผู้สื่อข่าว ได้ปฏิบัติตาม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของตัวบุคคลของแต่ละคนที่จะยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ แม้ว่าจะมีกฎข้อบังคับก็ตามจากสมาคมวิชาชีพก็ตาม ทั้งนี้ปัจจัยที่สำคัญที่จะเป็นตัวกำหนดให้นักข่าวหรือสื่อมวลชน ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ ก็คือปัจจัยทางด้าน ทั้งองค์กรสื่อมวลชน สมาคมวิชาชีพ สื่อมวลชน และตัวบุคคล (นักข่าว/ผู้สื่อข่าว) และผลประโยชน์ทางธุรกิจขององค์กร ซึ่งจะส่งต่อศีลธรรมและจริยธรรม และจิตสำนึกของสื่อมวลชน รวมไปถึงสถาบันที่เปิดสอนด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ที่วางโครงสร้างหลักสูตรของเนื้อหาวิชาด้านจริยธรรมสื่อมวลชน และด้านของผู้สอนด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ที่มีเทคนิควิธีการสอนด้วย รวมถึงการปลูกจิตสำนึกตัวผู้เรียน/นักศึกษา ที่จะทำงานด้านสื่อมวลชนในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยจะนำไปศึกษาในแง่ของจริยธรรมในบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยดังกล่าว

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แก้วใจ ศาสตร์ประสิทธิ์ (2547) ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทของนักหนังสือพิมพ์รายวันในการตรวจสอบการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาล” ใช้วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์รายวัน 4 ฉบับ นำเสนอเนื้อหาการปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาล พบว่าหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ นำเสนอเนื้อหาการปฏิบัติงานตามนโยบายรัฐบาลมากที่สุด รองลงมา มติชน ไทยโพสต์และไทยรัฐ และหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ ได้ความสำคัญเนื้อหาดังกล่าวในจำนวนความถี่ พื้นที่ การปฏิบัติงานแต่ละนโยบาย สาระสำคัญมากน้อยลดหลั่นตามกันไป ด้านนโยบายเร่งด่วนในการพัฒนาประเทศ พบว่ามีปริมาณมาก รวมถึงแสดงความคิดเห็นหลากหลายแง่มุมรวมทั้งแนวโน้มด้านบวก เป็นกลางและลบ สะท้อนว่าหนังสือพิมพ์มิได้ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงประชาสัมพันธ์ของรัฐบาล แต่มีการวิพากษ์วิจารณ์ วิเคราะห์สถานการณ์ นโยบายของรัฐให้ประชาชนทราบ และแบ่งส่วนพื้นที่ให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นนโยบายรัฐบาลอย่างเสรี ถือได้ว่าหนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่เหมือน “สุนัขยาม” (watchdog) ที่คอยเฝ้าระวัง สอดส่อง ตรวจสอบการทำงานของ

รัฐบาลตามนโยบายที่แถลงไว้ อย่างน้อยบทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ก็เพื่อถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาลให้ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังมากขึ้น เพราะตระหนักดีว่าตกเป็นเป้าในการตรวจสอบจากสื่อมวลชนแขนงนี้อยู่

สุรชัย เลาคำ (2552) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านของนักหนังสือพิมพ์ พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน ของนักหนังสือพิมพ์ที่สรุปข้างต้น สามารถสรุปองค์ประกอบในภาพรวมด้วยการจัดกลุ่มองค์ประกอบทั้ง 13 องค์ประกอบเป็น 4 กลุ่มได้ดังนี้ 1. องค์การหนังสือพิมพ์ ปัจจัยองค์การหนังสือพิมพ์ เป็นกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายการเสนอข่าวซึ่งนโยบายที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านของนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ นโยบายการเสนอข่าวเพื่อผลกำไร การมุ่งนำเสนอข่าวชาวบ้าน (ข่าวเบา) และการเน้นทำข่าวบุคคลที่มีชื่อเสียงสำคัญในตำแหน่งทางการเมือง นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับธุรกิจและการตลาดหนังสือพิมพ์ในด้านการลดต้นทุนและการแข่งขัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารธุรกิจสื่อ 2. กระบวนการทำงานของนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ ปัจจัยกระบวนการทำงานของนักหนังสือพิมพ์เป็นกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับข้อจำกัดในการบริหารงานข่าวของกองบรรณาธิการ และความซับซ้อนของข่าวเชิงสืบสวน 3. ตัวนักหนังสือพิมพ์ปัจจัยตัวนักหนังสือพิมพ์เป็นกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับ ทักษะและคุณสมบัติในการแสวงหาข่าว (เชิงสืบสวน) ปัญหาและอุปสรรคในการทำข่าวเชิงสืบสวน และระบบการฝึกฝนด้านวิชาชีพหนังสือพิมพ์/วารสารศาสตร์ 4. บริบทการทำข่าว ปัจจัยบริบทการทำข่าว เป็นกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กรหนังสือพิมพ์และภายนอกตัวนักหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีหลายด้าน ได้แก่ การสร้างพันธมิตรในการทำข่าวเชิงสืบสวนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ กรอบข้อบังคับทางกฎหมาย จริยธรรมวิชาชีพ และความคาดหวังทางสังคม ที่ต้องการให้นักหนังสือพิมพ์แสดงบทบาท สุนัขเฝ้าบ้าน อิทธิพลทางการเมือง และผลกระทบต่อผู้สื่อข่าว ที่อาจจะถูกคุกคามด้านความปลอดภัย หรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายจากการ แสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน

จากสรุปองค์ประกอบ 4 กลุ่ม จะเห็นได้ว่าปัจจัยองค์การหนังสือพิมพ์ และกระบวนการทำงานของนักหนังสือพิมพ์ เป็นกลุ่มปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านของนักหนังสือพิมพ์ ในขณะที่ปัจจัยตัวนักหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับ การแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน นอกจากนี้การแสดงผลบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านจะเกิดขึ้นได้ ยังเกี่ยวโยงกับกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กรหนังสือพิมพ์และภายนอกตัวนักข่าว ซึ่งถือเป็นบริบทแวดล้อมตัวนักหนังสือพิมพ์

อมรรัตน์ มหิทธิฤทธิ์ (2546) ทำการศึกษาเรื่อง “บทบาทของหนังสือพิมพ์ต่อการเสนอข่าวคอร์รัปชันในหน่วยงานของรัฐ” ใช้วิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์ และการสัมภาษณ์ พบว่า หนังสือพิมพ์ทุกฉบับมีนโยบายให้ความสำคัญต่อข่าวคอร์รัปชัน การเสนอข่าวส่วนใหญ่ให้น้ำหนักข้อมูลจากเอกสารมากกว่าข้อมูลบุคคล และความสำคัญของข่าวขึ้นอยู่กับสถานภาพบุคคล ที่ปรากฏเป็นข่าวความเสียหายของการทุจริต รูปแบบการเสนอข่าวขึ้นอยู่กับนโยบายหนังสือพิมพ์ แต่ละฉบับไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของข้อมูลข่าว การเสนอข่าวยังเสนอรูปแบบของรายงานพิเศษ บทความ และบทบรรณาธิการ มีผลต่อการกระตุ้นความสนใจผู้อ่าน ส่วนตัวแปรที่ศึกษาที่สำคัญที่เป็นข้อจำกัดการทำหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ คือ ปัจจัยภายใน คือ กองบรรณาธิการข่าว เจ้าของหนังสือพิมพ์ เนื้อที่ ระยะเวลาทำข่าว จรรยาบรรณวิชาชีพ และปัจจัยภายนอก คือ อิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม กฎหมาย รายได้โฆษณา คู่แข่งการตลาด และความสนใจของผู้อ่าน นอกจากนี้ ผลที่เกิดจากการเสนอข่าวสามารถผลักดันสู่การสอบสวน การทางกฎหมาย แต่การลงโทษผู้เกี่ยวข้องกับการทุจริต ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐที่ผ่านมา พบว่าเป็นไปได้ยาก คาดว่าผลการวิจัยครั้งนี้อาจเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาและปรับปรุง ประสิทธิภาพการทำหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์ องค์กรหนังสือพิมพ์ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

อารดา เทิดธรรมคุณ (2547) ทำการศึกษาเรื่อง ความตระหนักของผู้สื่อข่าวต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไทย พบว่า ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไทยส่วนใหญ่ มีความตระหนักต่อจริยธรรมวิชาชีพในระดับสูง และภูมิหลังของผู้สื่อข่าวด้านระดับการศึกษา รายได้ ประสบการณ์ทำงาน และประเภทหนังสือพิมพ์ มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อจริยธรรมวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ไทย ส่วนแต่สายงานข่าวของผู้สื่อข่าวที่แตกต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อจริยธรรมวิชาชีพ โดยที่ผู้สื่อข่าวที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมีความตระหนักต่อจริยธรรมวิชาชีพมากกว่าผู้สื่อข่าวที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และผู้สื่อข่าวที่มีรายได้สูงจะมีความตระหนักต่อจริยธรรมวิชาชีพมากกว่าผู้สื่อข่าวที่มีรายได้น้อย นอกจากนี้ ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพจะมีความตระหนักต่อจริยธรรมวิชาชีพสูงกว่าผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ

Weaver and Wilhoit (quoted in Weaver, 2005, p. 49) ศึกษาการให้ความสำคัญต่อบทบาทต่าง ๆ ของนักหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา โดยใช้การสำรวจทางไปรษณีย์ การสำรวจทางโทรศัพท์ ประกอบกับการสัมภาษณ์นักหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกาพบว่า นักหนังสือพิมพ์อเมริกันส่วนใหญ่มีแนวโน้มให้ความสำคัญอย่างมากต่อความรับผิดชอบ 2 ด้าน คือ การเสนอข่าวสารไปสู่ประชาชนอย่างรวดเร็ว และการตรวจสอบผลงานของรัฐบาล หรือการแสดงบทบาท

สุนัขเฝ้าบ้านในการตรวจสอบรัฐบาล และพบว่า นักหนังสือพิมพ์ในประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างเต็มรูปแบบจะให้ความสำคัญในระดับมากที่สุดกับบทบาทนี้ ในขณะที่นักหนังสือพิมพ์ในประเทศที่มีการเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยในระยะไม่นานนัก กลับกลับให้ความสำคัญในระดับมาก

Miller (2006) ทำการศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์ในฐานะผู้ตรวจสอบ ที่ทำหน้าที่คอยตรวจสอบการโกงบัญชีของบริษัท จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของอเมริกา โดยสุ่มเลือกบริษัทที่ถูกคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ เข้ามาตรวจสอบระหว่างปี ค.ศ. 1987-2002 รวม 263 บริษัท แล้วทำการค้นหาการรายงานข่าว บทความเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 29 ที่หนังสือพิมพ์มีการรายงานข่าวการโกงบัญชีของบริษัท สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์มีการตรวจสอบบริษัทที่โกงบัญชี 2 วิธีการ คือ ข้อมูลจากนักวิเคราะห์ ผู้สอบบัญชี และสำนักกฎหมายที่มีต่อการโกงบัญชีของบริษัท และวิเคราะห์ด้วยตัวของหนังสือพิมพ์เอง เพื่อให้เกิดข้อมูลใหม่ ๆ เพิ่มเติมแก่ผู้อ่านได้

นอกจากนี้พบว่า นักข่าวที่มีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจมีแนวโน้มจะตรวจสอบ และวิเคราะห์การโกงบัญชีด้วยตนเอง ขณะที่นักข่าวที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจ จะใช้การรายงานการวิเคราะห์ของนักบัญชี ผู้ตรวจสอบบัญชี หรือนักกฎหมายแทน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรายงานข่าวตรวจสอบการโกงบัญชีพบว่า หนังสือพิมพ์มีการชั่งน้ำหนักระหว่าง ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการตรวจสอบบริษัทที่โกง เทียบกับการได้รับความสนใจจากผู้อ่านจำนวนมาก หลังนำเสนอรายงานการตรวจสอบนั้นแล้ว หากเป็นบริษัทที่เป็นที่รู้จักแพร่หลายและมีการเปลี่ยนผู้ตรวจสอบบัญชี จะได้รับการรายงานข่าวการโกง เพราะคนอ่านจำนวนมากสนใจและมีต้นทุนการทำข่าวไม่มาก จากนั้นพบว่าหนังสือพิมพ์มักจะรายงานข่าวกรณีที่มีผู้เกี่ยวข้องจำนวนมากที่สามารถให้ข้อมูลได้ หรือมีข่าวรั่วไหลออกมาเอง ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำข่าว สรุปได้ว่าหนังสือพิมพ์มีการเลือกที่จะรายงานงานข่าวที่ผู้อ่านจำนวนมากสนใจและมีต้นทุนการทำข่าวต่ำ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “บทบาทรหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย” ผู้วิจัย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ทำการวิจัยครั้งนี้ คือประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งอาศัยอยู่พื้นที่ปกครอง 36 เขต ซึ่งจากการสถิติของสำนักสถิติแห่งชาติพบว่าในปี 2554 มีจำนวนทั้งสิ้น 5,695,956 คน (ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร, 2553) เมื่อคำนวณกลุ่มตัวอย่างแล้ว พบว่าได้จำนวนตัวอย่าง 399.97ตัวอย่าง ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้น ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 400 คน ดังนี้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณจากสูตรดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2536, น. 42)

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ N = จำนวนประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง
 n = จำนวนตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

$$\begin{aligned} n &= \frac{5,695,956}{1 + 5,695,956 (0.05)^2} \\ &= 399.97 \end{aligned}$$

ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุดที่ควรนำมาศึกษา คือ 400 ตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดให้มีการเก็บข้อมูลเป็นจำนวนทั้งสิ้น 431 ตัวอย่าง

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 431 ตัวอย่างแล้ว เลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บข้อมูลตามพื้นที่เขต ด้วยการจับสลากรายชื่อตามพื้นที่เขตตามนโยบายการพัฒนาเมืองที่จะเลือกใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 พื้นที่ โดยกำหนดพื้นที่ละ 1 เขต ดังนี้

กลุ่ม รัตนโกสิน ทร์	กลุ่มบูรพา	กลุ่ม ศรีนครินทร์	กลุ่ม เจ้าพระยา	กลุ่ม กรุงธน	กลุ่มพระ นครเหนือ
ป้อมปราบ	บางกะปิ	มีนบุรี	บางนา	บางพลัด	บางเขน

รวมได้เขตพื้นที่ทั้งหมด 6 เขต แต่ละเขตพื้นที่กำหนดจำนวนตัวอย่างเท่า ๆ กัน คือ เขตพื้นที่ละ 66 หรือ 67 คน

ขั้นตอนที่ 2 ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่อายุ 18 ปี ขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยกำหนดโควตาการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เขตละ 66 หรือ 67 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-ended Questionnaire) และทำการชี้แจงในข้อแบบสอบถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ทราบวัตถุประสงค์ของการเก็บข้อมูล ในครั้งนี้ โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเปิดรับข่าวการเมืองจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อชาวการเมือง จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองจำนวน 11 ข้อ

การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยทดสอบความเที่ยง (Validity) ของแบบสอบถามด้วยการให้นักวิชาการระดับปริญญาโทด้านวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชนตรวจสอบเครื่องมือ และสำหรับการทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ นั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร Coefficient alpha ของครอนบาค ซึ่งใช้สำหรับแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยมีสูตรการคำนวณ (สุณีย์ เหมะประสิทธิ์, 2536, น. 403) ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(\frac{1 - \sum v_i}{V_t} \right)$$

เมื่อ α = ความเชื่อถือได้

n = จำนวนข้อ

v_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

V_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

จากการทดสอบค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ โดยค่าที่ได้ ดังนี้

ทัศนคติต่อชาวการเมือง = 0.7219Alpha

ความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชน

ในการนำเสนอข่าวการเมือง = 0.8458Alpha

ซึ่งถือว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยออกแบบขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย โดยแบ่งเป็น 4¹ ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 ทักษะติดต่อข่าวการเมือง จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 4 ความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง จำนวน 13 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนนตัวแปร

ผู้วิจัยกำหนดการวัดตัวแปร ตอนที่ 2 ข้อที่ 12 ด้านรูปการรายงานข่าวการเมือง ตอนที่ 3 ด้านทักษะติดต่อข่าวการเมือง และตอนที่ 4 ด้านความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง โดยแบ่งระดับการนำไปใช้ เป็น 5 ระดับ ดังนี้

ตอนที่ 2 ตัวแปรทางด้านรูปการรายงานข่าวการเมือง ผู้วิจัยได้แทนค่าคะแนนดังนี้

ชอบมากที่สุด	แทน	5	คะแนน
ชอบมาก	แทน	4	คะแนน
ชอบปานกลาง	แทน	3	คะแนน
ชอบน้อย	แทน	2	คะแนน
ชอบน้อยที่สุด	แทน	1	คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตอนที่ 2 ด้านรูปการรายงานข่าวการเมือง ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด

¹ โปรดดูรายละเอียดแบบสอบถามในภาคผนวก ก

ตอนที่ 3 ตัวแปรทางด้านทัศนคติต่อข่าวการเมืองข้อความเชิงบวก ผู้วิจัยได้แทนค่าคะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	แทน	5	คะแนน
เห็นด้วย	แทน	4	คะแนน
เฉย ๆ	แทน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	แทน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	แทน	1	คะแนน

ตอนที่ 3 ตัวแปรทางด้านทัศนคติต่อข่าวการเมืองข้อความ เชิงลบ ผู้วิจัยได้แทนค่าคะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	แทน	1	คะแนน
เห็นด้วย	แทน	2	คะแนน
เฉย ๆ	แทน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	แทน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	แทน	5	คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตอนที่ 3 ด้านทัศนคติต่อข่าวการเมือง ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	ทัศนคติเชิงลบอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	ทัศนคติเชิงลบ
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	ทัศนคติเป็นกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	ทัศนคติเชิงบวก
ค่าเฉลี่ย	4.21- 5.00	หมายถึง	ทัศนคติเชิงบวกอย่างยิ่ง

ตอนที่ 4 ตัวแปรทางด้านความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง ผู้วิจัยได้แทนค่าคะแนนดังนี้

มากที่สุด	แทน	5	คะแนน
มาก	แทน	4	คะแนน
ปานกลาง	แทน	3	คะแนน
น้อย	แทน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	แทน	1	คะแนน

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ตอนที่ 4 ด้านความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการ
นำเสนอข่าวการเมือง ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	น้อย
ค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1

เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของ
รูปแบบการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

มีสมมติฐานย่อย 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์
กับความชอบของรูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุโทรทัศน์ สันทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น

สมมติฐานข้อที่ 1.2 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์
กับความชอบของรูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สันทนาพูดคุย/บอก
เล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์

สมมติฐานข้อที่ 1.3 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์
กับความชอบของรูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop

สมมติฐานข้อที่ 1.4 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์
กับความชอบของรูปแบบ การนำเสนอภาพข่าว

สมมติฐานข้อที่ 2

เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าว
การเมือง

สมมติฐานข้อที่ 3

เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4

รูปแบบการรายงานข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานย่อย 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 4.1 รูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/ การแสดงความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.2 รูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/ สทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.3 รูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.4 รูปแบบ การนำเสนอภาพข่าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 5

มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนได้มากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้ คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้การแจกแจงความถี่ แสดงตารางแบบร้อยละ และค่าเฉลี่ยเพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง ทัศนคติต่อข่าวการเมือง และความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson ' s Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอย (Multiple Regression) ในการทดสอบสมมติฐาน

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง บทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดจำนวนทั้งหมด 431 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมนำมาประมวลผลและวิเคราะห์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistics Package for the Social Sciences) ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง

ตอนที่ 3 ทศนคติต่อข่าวการเมือง

ตอนที่ 4 ความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม

เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	227	52.7
- หญิง	204	47.3
อายุ		
- ค่าเฉลี่ย 23.60		
ระดับการศึกษา		
- ปริญญาตรี	363	84.2
- สูงกว่าปริญญาตรี	30	7.0
- มัธยมศึกษา	25	5.8
- ปวช./ปวส.	10	2.3
- ประถมศึกษา	1	0.2
- ไม่ได้เรียนหนังสือ	2	0.5
อาชีพ		
- นักเรียน นิสิต นักศึกษา	45	10.4
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ	86	20.0
- พนักงานบริษัทเอกชน	249	57.8
- กิจการส่วนตัว/ค้าขาย	28	6.5
- งานบริการ/รับจ้างทั่วไป	18	4.2
- อื่น ๆ อาทิ ไม่มีงานทำ ตกงาน หางาน	4	0.9
- แม่บ้าน	1	0.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้		
- น้อยกว่า 2,000 บาท	40	9.3
- 2,000 -5,000 บาท	100	23.3
- 5,001 – 10,000 บาท	166	38.6
- 10,001 – 20,000 บาท	86	20.0
- 20,001 - 30,000 บาท	20	4.7
- มากกว่า 30,000 บาท	18	4.2

จากตาราง 4.1 อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.7 และร้อยละ 47.3 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 23.60 ปี

ด้านการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.0 และระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.8 สำหรับอาชีพกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่ อาชีพ พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 57.8 มากที่สุดรองลงมา คือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ ร้อยละ 20.0 และนักเรียน นิสิต นักศึกษา ร้อยละ 10.4 ตามลำดับ ด้านรายได้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้ในช่วง 5,001-10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือ 2,000-5,000 บาท ร้อยละ 23.3 และ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 20.0

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.2

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับประเภทสื่อมวลชน

ประเภทสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
สื่อ		
- โทรทัศน์	278	64.5
- อินเทอร์เน็ต	99	23.3
- หนังสือพิมพ์รายวัน/รายสัปดาห์	38	8.8
- นิตยสาร/วารสาร	10	2.3
- วิทยู	6	1.4

จากตารางที่ 4.2 อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน คือ โทรทัศน์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.5 รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 23.0 และ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 8.8

ตารางที่ 4.3

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ของเหตุผลที่สำคัญ
ที่สุดที่ท่านเลือกเปิดรับสื่อมวลชน

เหตุผลที่เลือกเปิดรับสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
- ทันเหตุการณ์	174	40.4
- เสนอข่าวได้รวดเร็ว	138	32.2
- เสนอเนื้อหาสาระละเอียด	46	10.7
- มีความถูกต้อง	30	7.0
- น่าเชื่อถือมากที่สุด	23	5.3
- เจาะลึก	20	4.6

จากตาราง 4.3 อธิบายได้ว่าเหตุผลที่เปิดรับสื่อมวลชนพบว่ากลุ่มตัวอย่างพบว่า ทัน เหตุการณ์ ร้อยละ 40.4 รองลงมา คือ เสนอข่าวได้รวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 32.0 และเสนอเนื้อหา รายละเอียด คิดเป็นร้อยละ 10.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม

บุคคลพูดคุยเรื่องการเมือง และเวลา

ที่ใช้เปิดรับข่าวการเมือง

บุคคลพูดคุยเรื่องการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
- เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมสถาบัน	261	60.6
- บุคคลในครอบครัว/ญาติ	170	39.4
เวลาที่ใช้เปิดรับข่าวการเมือง		
- ค่าเฉลี่ย 40.15		

จากตารางอธิบายได้ว่า 4.4 กลุ่มตัวอย่างพูดคุยเรื่องการเมืองกับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมา คือ บุคคลในครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 39.4 และกลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนเฉลี่ย 40.15 นาที

ตารางที่ 4.5
แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง
ของช่วงเวลาชมข่าวการเมือง

ช่วงเวลาชมข่าวการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
- ข่าวภาคเช้า (เวลา 05.00-8.00 น.)	136	31.6
- ข่าวภาคเที่ยง (เวลา 11.00-12.00 น.)	58	13.5
- ข่าวภาคบ่าย (เวลา 14.00-16.00 น.)	18	4.2
- ข่าวภาคเย็น (เวลา 17.00-18.00 น.)	97	22.5
- ช่วงภาคค่ำ (เวลา 19.00 -21.00 น.)	193	44.8
- ข่าวภาคดึก (เวลา 22.00-01.00 น.)	108	25.1
- ข่าวสั้น แทรกเมื่อจบรายการทุก ๆ 1 ชม.	67	15.5

ตารางที่ 4.5 อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างเปิดรับชมเนื้อหาข่าวการเมืองอยู่ในช่วงภาคค่ำ (เวลา 19.00 -21.00 น.) สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาคือช่วงข่าวภาคเช้า (เวลา 05.00-8.00 น.) ร้อยละ 31.6 และ ช่วงข่าวภาคดึก (เวลา 22.00-01.00 น.) ร้อยละ 25.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6

แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับเนื้อหาข่าวการเมือง

ประเด็นเนื้อหาข่าวการเมือง	จำนวน	ร้อยละ
- ข่าวความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาล	197	45.7
- ข่าวการทุจริตนักการเมือง/เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล/ราชการ	83	19.3
- ข่าวการเมืองต่างประเทศ	65	15.1
- ข่าวการเคลื่อนไหวของกลุ่มต่าง ๆ เช่น การประท้วงกลุ่มม็อบต่าง ๆ	56	13.0
- ข่าวพรรคการเมือง /การแต่งตั้งรัฐบาล	37	8.6
- ข่าวรัฐสภา	20	4.6
- ข่าวทหาร	21	4.9
- ข่าวศาลรัฐธรรมนูญ/ศาลปกครอง	11	2.6

จากตารางอธิบายได้ว่า 4.6 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวการเมืองในประเด็น ข่าวความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาล มากที่สุดร้อยละ 45.7 รองลงมา คือ ข่าวการทุจริตนักการเมือง/เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล/ราชการ ร้อยละ 19.3 และข่าวการเมืองต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7

แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความชอบของรูปแบบการรายงานข่าวการเมือง

รูปแบบรายการ	ชอบ มากที่สุด	ชอบ มาก	ชอบ ปาน กลาง	ชอบ น้อย	ชอบ น้อย ที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
การเล่าข่าวจาก วิทยุ/โทรทัศน์ สนทนาพูดคุย/ เล่า ข่าว/การแสดงความคิดเห็น	93 (21.6)	168 (39.0)	146 (33.9)	16 (3.7)	8 (1.9)	3.75	0.89	มาก
วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอ บทความ คอลัมน์/ สนทนาพูดคุย/บอก เล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ เป็นต้น	53 (12.3)	182 (42.2)	164 (38.1)	29 (6.7)	3 (0.7)	3.59	0.81	มาก
รายงานพิเศษ/สcoop (scoop)	78 (18.1)	168 (39.0)	164 (38.1)	16 (3.7)	5 (1.2)	3.69	0.84	มาก
การนำเสนอภาพ ข่าว	112 (26.0)	167 (38.7)	130 (30.2)	15 (3.5)	7 (1.6)	3.84	0.90	มาก

จากตารางอธิบายได้ว่า 4.7 กลุ่มตัวอย่างมีความชอบในรูปแบบการรายงานข่าวทั้ง 4 รูปแบบในระดับมาก คือ รูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สนทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.75) รูปแบบวิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สนทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ (ค่าเฉลี่ย 3.59) รูปแบบ รายงานพิเศษ/สcoop (scoop) (ค่าเฉลี่ย 3.69) และรูปแบบการนำเสนอภาพข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.84)

ตอนที่ 3 ทศนคติต่อข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.8

แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทัศนคติต่อข่าวการเมือง

ทัศนคติ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. ข่าวการเมืองไทย เป็นเรื่องที่น่าเบื่อ	5 (1.2)	25 (5.8)	117 (27.1)	141 (32.7)	143 (33.2)	2.09	0.96	เชิงลบ
2. ข่าวการเมืองที่ นำเสนอมีสาระไม่ น่าสนใจ	4 (0.9)	43 (10.0)	174 (40.4)	151 (35.0)	59 (13.7)	2.49	0.88	เชิงลบ
3. ข่าวการเมืองไทย นำเสนอแต่ความ ขัดแย้ง	0	13 (3.0)	97 (22.5)	196 (45.5)	125 (29.0)	2.00	0.79	เชิงลบ
4. การนำเสนอข่าว การเมืองขาดความ เป็นกลาง	4 (0.9)	19 (4.4)	120 (27.8)	178 (41.3)	110 (25.5)	2.14	0.88	เชิงลบ
5. ข่าวการเมืองยังขาด การนำเสนอข้อมูล เชิงลึกอย่างรอบ ด้านในการนำเสนอ	1 (0.2)	12 (2.8)	95 (22.0)	203 (47.1)	120 (27.8)	2.00	0.79	เชิงลบ
6. ข่าวการเมืองมัก นำเสนอเรื่องส่วนตัว ของนักการเมือง มากเกินไป	1 (0.2)	18 (4.2)	155 (36.0)	148 (34.3)	109 (25.3)	2.20	0.87	เชิงลบ
7. ข่าวการเมือง เหมือนเรื่องบันเทิง หรือละครให้น่า ติดตาม	16 (3.7)	50 (11.6)	187 (43.4)	123 (28.5)	55 (12.8)	2.65	0.96	เป็น กลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ทัศนคติ	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
8. ข้าราชการเมือง ปัจจุบันมาจากอคติ ของนักข่าว	4 (0.9)	34 (7.9)	212 (49.2)	125 (29.0)	56 (13.0)	2.55	0.85	เชิงลบ
9. ข้าราชการเมืองทำให้ สังคมไทยแตกแยก	4 (0.9)	27 (6.3)	107 (24.8)	152 (35.3)	141 (32.7)	2.07	0.95	เชิงลบ
10. ข้าราชการเมืองมัก มาหลอ้งข่าวจาก นักการเมือง เพื่อ สร้างข่าวให้เป็น ประเด็นข่าว	0	7 (1.6)	119 (27.7)	208 (48.4)	96 (22.3)	2.09	0.74	เชิงลบ
11. นักข่าวการเมือง มักขาดการรู้เท่าทัน นักการเมืองในการ ให้ข่าวเพื่อสร้างข่าว ให้ปรากฏใน สื่อมวลชน	6 (1.4)	26 (6.0)	173 (40.1)	153 (35.5)	73 (16.9)	2.39	0.88	เชิงลบ
12. ข้าราชการเมืองถูก ผลิตขึ้นและนำเสนอ ด้วยความเป็นมือ อาชีพ	44 (10.2)	138 (32.0)	191 (44.3)	46 (10.7)	12 (2.8)	3.36	0.90	เป็น กลาง
13. การนำเสนอข่าว การเมืองของ สื่อมวลชน มีผลทำ ให้เกิดการ เปลี่ยนแปลง ประเทศเชิงบวก	56 (13.0)	121 (28.1)	189 (43.9)	53 (12.3)	12 (2.8)	3.36	0.95	เป็น กลาง
ทัศนคติโดยรวม						2.41	0.42	เชิงลบ

จากตารางที่ 4.8 อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อข่าวการเมืองโดยรวมเป็นทัศนคติเชิงลบ (ค่าเฉลี่ย 2.41) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเป็นกลางกับข้อความ 3 ข้อความ ได้แก่ ข่าวการเมืองเหมือนเรื่องบันเทิง หรือละครให้น่าติดตาม (ค่าเฉลี่ย 2.65) ข่าวการเมืองถูกผลิตขึ้นและนำเสนอด้วยความเป็นมืออาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.36) และการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชน มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศเชิงบวก (ค่าเฉลี่ย 3.36)

ตอนที่ 4 ความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.9

แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชน
ในการนำเสนอข่าวการเมือง

ความเห็นต่อบทบาท สื่อมวลชน	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
1. เสนอข่าวความ เคลื่อนไหว สถานการณ์การ บ้านเมืองได้	64 (14.8)	199 (46.2)	162 (37.6)	5 (1.2)	1 (0.2)	3.74	0.72	มาก
2. มีการรายงานข่าว เชิงสืบสวน เจาะลึก ต่อสถานการณ์ บ้านเมือง	52 (12.1)	168 (39.0)	195 (45.2)	15 (3.5)	1 (0.2)	3.59	0.75	มาก
3. มีเสรีภาพการใน การนำเสนอข่าว สถานการณ์ บ้านเมืองได้เป็น อย่างดี	53 (12.3)	145 (33.6)	183 (42.5)	40 (9.3)	10 (2.3)	3.44	0.90	มาก
4. มีจริยธรรม	36 (8.4)	94 (21.8)	219 (50.8)	65 (15.1)	17 (3.9)	3.16	0.91	ปาน กลาง
5. มีความเป็นกลาง	38 (8.8)	81 (18.8)	201 (46.6)	82 (19.0)	29 (6.7)	3.04	1.00	ปาน กลาง
6. มีความเป็นมือ อาชีพ	36 (8.4)	121 (28.1)	214 (49.8)	47 (10.9)	12 (2.8)	3.28	0.87	ปาน กลาง
7. สร้างอิทธิพลต่อ ความคิดเห็นของ ประชาชน	89 (20.6)	186 (43.2)	138 (32.0)	16 (3.7)	2 (0.5)	3.80	0.82	มาก
8. เป็นกระบอกเสียง ให้กับประชาชน	62 (14.4)	146 (33.9)	175 (40.6)	38 (8.8)	10 (2.3)	3.49	0.92	มาก

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

ความเห็นต่อบทบาท สื่อมวลชน	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ
9.เป็นที่พึ่งพิงให้กับ ประชาชนยามเกิด วิกฤติการณ์ต่าง ๆ ได้	78 (18.1)	137 (31.8)	162 (37.6)	39 (9.0)	15 (3.5)	3.52	1.00	มาก
10.ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมทั้งด้านบวก	47 (10.9)	96 (22.3)	207 (48.0)	60 (13.9)	21 (4.9)	3.20	0.97	ปาน กลาง
11.สร้างอิทธิพลต่อ การมีส่วนร่วม ทางการเมืองของ ประชาชน	66 (15.3)	158 (36.7)	168 (39.0)	36 (8.4)	3 (0.7)	3.58	0.87	มาก
12. มีบทบาทผลักดัน ขับเคลื่อน ให้เกิด สันติภาพ ประชาธิปไตยหรือ การปรองดองทาง สังคม	51 (11.8)	116 (26.9)	200 (46.4)	38 (8.8)	26 (6.9)	3.30	0.99	ปาน กลาง
13. การเสนอข่าวโดย เน้นการตอบสนอง ต่อผลประโยชน์ของ องค์กรตนเอง	87 (20.2)	130 (30.2)	183 (42.5)	27 (6.3)	4 (0.9)	3.62	0.90	มาก
ความเห็นโดยรวม						3.44	0.57	มาก

จากตาราง 4.9 กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง ในลักษณะที่เหมาะสมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองในความเหมาะสมในระดับปานกลาง 5 ข้อความ ได้แก่ มีจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.16) มีความเป็นกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.04) มีความเป็นมืออาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.28) ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมทั้งด้านบวก (ค่าเฉลี่ย 3.20) และมีบทบาทผลักดันขับเคลื่อน ให้เกิดสันติภาพ ประชาธิปไตยหรือการปรองดองทางสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.30)

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ทำการทดสอบสมมติฐาน 4 ข้อใหญ่ ดังนั้นจึงทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1

เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

มีสมมติฐานย่อย 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สันทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น

สมมติฐานข้อที่ 1.2 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สันทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์

สมมติฐานข้อที่ 1.3 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop (scoop)

สมมติฐานข้อที่ 1.4 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ การนำเสนอภาพข่าว

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 มีดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สันทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์

ตารางที่ 4.10

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง
กับความชอบรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

	ความชอบรูปแบบการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	
	r	Sig. (2-tails)
เวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง	0.04	0.389

จากตารางที่ 4.10 พบว่า เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองของสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับ ความชอบรูปแบบการเล่าข่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1.1

สมมติฐานข้อที่ 1.2 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สนทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 4.11

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง
กับความชอบรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

	ความชอบรูปแบบการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	
	r	Sig. (2-tails)
เวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง	0.10*	0.038

จากตารางที่ 4.11 พบว่า เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองของสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ความชอบรูปแบบการเล่าข่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1.2

สมมติฐานข้อที่ 1.3 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop (scoop)

ตารางที่ 4.12

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง
กับความชอบรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

	ความชอบรูปแบบการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	
	r	Sig. (2-tails)
เวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง	0.15**	0.001

จากตารางที่ 4.12 พบว่า เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองของสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ความชอบรูปแบบการเล่าข่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1.3

สมมติฐานข้อที่ 1.4 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ การนำเสนอภาพข่าว

ตารางที่ 4.13

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง
กับความชอบรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

	ความชอบรูปแบบการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน	
	r	Sig. (2-tails)
เวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง	0.09*	0.044

จากตารางที่ 4.13 พบว่า เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองของสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ความชอบรูปแบบการเล่าข่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานข้อที่ 1.4

สมมติฐานข้อที่ 2

เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.14

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง
จากสื่อมวลชนกับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

	ทัศนคติต่อข่าวการเมือง	
	r	Sig. (2-tails)
เวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง	-0.00	0.871

จากตารางที่ 4.14 พบว่าเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3

เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.15

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน
กับความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

	ความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง	
	r	Sig. (2-tails)
เวลาในการเปิดรับข่าวการเมือง	0.08	0.108

จากตารางที่ 4.15 พบว่าเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 4

รูปแบบการรายงานข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานย่อย 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 4.1 รูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/ การแสดงความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.2 รูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/ สทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.3 รูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.4 รูปแบบ การนำเสนอภาพข่าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

ผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 4 มีดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 4.1 รูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/ การแสดงความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.16

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รูปแบบการรายงานข่าวกับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

	ทัศนคติต่อข่าวการเมือง	
	r	Sig. (2-tails)
รูปแบบการรายงานข่าวเล่าข่าว	0.02	0.687

จากตารางที่ 4.16 พบว่ารูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/ การแสดงความคิดเห็นไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมืองดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 4.1

สมมติฐานข้อที่ 4.2 รูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สนทนาพูดคุย/ บอกล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.17

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รูปแบบการวิเคราะห์ข่าวกับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

	ทัศนคติต่อข่าวการเมือง	
	r	Sig. (2-tails)
รูปแบบวิเคราะห์ข่าว	-0.04	0.386

จากตารางที่ 4.17 พบว่ารูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สนทนาพูดคุย/บอกล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมืองจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 4.2

สมมติฐานข้อที่ 4.3 รูปแบบ การรายงานพิเศษ/สกู๊ป (scoop) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.18

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รูปแบบรายงานพิเศษกับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

	ทัศนคติต่อข่าวการเมือง	
	r	Sig. (2-tails)
รูปแบบรายงานพิเศษ	-0.04	0.452

จากตารางที่ 4.18 พบว่ารูปแบบ การรายงานพิเศษ/สกู๊ป (scoop) มีความไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมืองจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 4.3

สมมติฐานข้อที่ 4.4 รูปแบบ การนำเสนอภาพข่าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

ตารางที่ 4.19

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รูปแบบการนำเสนอภาพข่าวกับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

	ทัศนคติต่อข่าวการเมือง	
	r	Sig. (2-tails)
รูปแบบการนำเสนอภาพข่าว	-0.03	0.603

จากตารางที่ 4.19 พบว่ารูปแบบ การนำเสนอภาพข่าวไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมืองจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 4.4

สมมติฐานข้อที่ 5

มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนได้มากที่สุด

บทบาทหน้าที่สื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

- 1 = เสนอข่าวความเคลื่อนไหวสถานการณ์การบ้านเมืองได้
- 2 = มีการรายงานข่าวเชิงสืบสวน เจาะลึกต่อสถานการณ์บ้านเมือง
- 3 = มีเสรีภาพการนำเสนอข่าวสถานการณ์บ้านเมืองได้เป็นอย่างดี
- 4 = มีจริยธรรม
- 5 = มีความเป็นกลาง
- 6 = มีความเป็นมืออาชีพ
- 7 = สร้างอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชน
- 8 = เป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน
- 9 = เป็นที่พึ่งพิงให้กับประชาชนยามเกิดวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ได้
- 10 = ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยมทั้งด้านบวก
- 11 = สร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
- 12 = มีบทบาทผลักดัน ขับเคลื่อน ให้เกิดสันติภาพ ประชาธิปไตยหรือการปรองดองทางสังคม
- 13 = การเสนอข่าวโดยเน้นการตอบสนองต่อผลประโยชน์ขององค์กรตนเอง

ตารางที่ 4.20

แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสภาพทางหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1	0.518	0.411	0.33	0.267	0.293	0.306	0.304	0.293	0.255	0.308	0.261	0.224
2		1	0.481	0.396	0.33	0.376	0.242	0.366	0.3	0.319	0.252	0.277	0.122
3			1	0.534	0.456	0.467	0.223	0.345	0.346	0.35	0.36	0.332	0.144
4				1	0.775	0.626	0.174	0.404	0.434	0.508	0.377	0.494	0.026
5					1	0.686	0.131	0.414	0.423	0.535	0.382	0.499	0.06
6						1	0.21	0.408	0.376	0.428	0.355	0.423	0.071
7							1	0.296	0.246	0.17	0.327	0.207	0.222
8								1	0.579	0.504	0.528	0.458	0.163
9									1	0.59	0.498	0.492	0.106
10										1	0.555	0.582	0.118
11											1	0.516	0.268
12												1	0.132
13													1

จากตารางที่ 4.20 พบว่าเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร Kline (2005) เสนอว่าถ้าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงกว่า 0.850 จะเกิดภาวะร่วมเส้นตรง (Multicollinearity) ดังนั้น ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษานี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรไม่เกิน 0.850 จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรที่ศึกษาไม่มีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ จึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปได้

ตารางที่ 4.21

แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

ตัวแปรพยากรณ์	β	SE	Beta	t	p
จริยธรรม	0.46	0.02	0.74	22.92	0.00
$R^2=0.55$		ค่าคงที่ = 1.97			
จริยธรรม	0.35	0.01	0.56	21.58	0.00
สร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.32	0.01	0.48	18.74	0.00
$R^2=0.75$		ค่าคงที่ = 1.19			
จริยธรรม	0.30	0.01	0.84	21.32	0.00
สร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.22	0.01	0.34	14.08	0.00
เป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน	0.20	0.01	0.32	13.35	0.00
$R^2=0.82$		ค่าคงที่ = 0.974			

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ปัจจัยที่สามารถอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทยได้มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านจริยธรรม สามารถอธิบายได้ถึง ร้อยละ 55 ($R^2=0.55$) และหากนำปัจจัยด้านจริยธรรม อธิบายร่วมกับปัจจัยด้านสร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนได้ ร้อยละ 75 ($R^2=0.75$) เมื่อนำปัจจัยด้านเป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน เข้ามาร่วมด้วยอีก 1 ปัจจัย จะสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 82 ($R^2=0.82$) ซึ่งเป็น 3 สมการที่ดีที่สุด คือ มีค่า R^2 สูง, ค่า SE ต่ำ, ค่า R^2 มีตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีอำนาจในการพยากรณ์มากแต่ใช้ตัวแปรอิสระน้อยตัว (ธีรเดช ฉายอรุณ, 2551)

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า มี 3 แบบจำลอง (Model) ซึ่งเป็นสมการที่สามารถอธิบาย บทบาทหน้าที่สื่อมวลชนไทยในการนำเสนอข่าวการเมือง ได้ระหว่างร้อยละ 50 - 82 คือ จริยธรรม, จริยธรรมและการสร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง, จริยธรรม การสร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน โดยสามารถเขียนเป็นสมการ พยากรณ์ได้ คือ $y = \text{Constant} + \beta(x_1) + \beta(x_2) + \dots \beta(x_3)$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “บทบาทในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย” ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครต่อข่าวการเมือง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ดำเนินการเก็บข้อมูลการสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 431 คน จำนวน 6 พื้นที่ โดยกำหนดพื้นที่ละ 1 เขต ดังนี้ ป้อมปราบ บางกะปิ มีนบุรี บางนา บางพลัด และบางเขน โดยเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่อายุ 18 ปี ขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยกำหนดโควตาการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เขตละ 66 หรือ 67 ตัวอย่าง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 52.7 และร้อยละ 47.3 ตามลำดับ ส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 23.55 ปี ด้านการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.2 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.0 และระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 5.8

สำหรับอาชีพกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่ อาชีพ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ร้อยละ 68.2 มากที่สุดรองลงมาคือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ ร้อยละ 10.4 และ พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 9.5 ตามลำดับ ด้านรายได้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีรายได้อยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือ 2,000-5,000 บาท ร้อยละ 23.3 และ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 20.0 บาท

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง

กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน คือ โทรศัพท์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.5 รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 23.0 และ หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 8.8

ด้านเหตุผลที่เปิดรับสื่อมวลชนพบว่ากลุ่มตัวอย่างพบว่า ทันเหตุการณ์ ร้อยละ 40.4 รองลงมา คือ เสนอข่าวได้รวดเร็ว คิดเป็นร้อยละ 32.0 และเสนอเนื้อหาสาระละเอียด คิดเป็นร้อยละ 10.7 ตามลำดับ

และกลุ่มตัวอย่างพูดคุยเรื่องการเมืองกับเพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 60.6 รองลงมา คือ บุคคลในครอบครัว/ญาติ คิดเป็นร้อยละ 39.4 นอกจากนี้ ด้านเวลากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนเฉลี่ย 40.15 นาที

สำหรับช่วงเวลานั้น กลุ่มตัวอย่างเปิดรับชมเนื้อหาข่าวการเมืองอยู่ในช่วงภาคค่ำ (เวลา 19.00 -21.00 น.) สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.8 รองลงมาคือช่วงข่าวภาคเช้า (เวลา 05.00-8.00 น.) ร้อยละ 31.6 และ ช่วงข่าวภาคดึก (เวลา 22.00-01.00 น.) ร้อยละ 25.1 ตามลำดับ รวมถึงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวการเมืองในประเด็น ข่าวความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาล มากที่สุดร้อยละ 45.7 รองลงมา คือ ข่าวการทุจริตนักการเมือง/เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล/ราชการ ร้อยละ 19.3 และข่าวการเมืองต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

ด้านรูปแบบรายการ กลุ่มตัวอย่างมีความชอบในรูปแบบการรายงานข่าวทั้ง 4 รูปแบบในระดับมาก คือ รูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สนทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.75) รูปแบบวิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สนทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ (ค่าเฉลี่ย 3.59) รูปแบบ รายงานพิเศษ/สcoop (scoop) (ค่าเฉลี่ย 3.69) และรูปแบบการนำเสนอภาพข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.84)

ตอนที่ 3 ทศนคติต่อข่าวการเมือง

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อข่าวการเมืองโดยรวมเป็นทัศนคติเชิงลบ (ค่าเฉลี่ย 2.41) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเป็นกลางกับข้อความ 3 ข้อความ ได้แก่ ข่าวการเมืองเหมือนเรื่องบันเทิง หรือละครให้น่าติดตาม (ค่าเฉลี่ย 2.65) ข่าวการเมืองถูกผลิตขึ้นและนำเสนอด้วยความเป็นมืออาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.36) และการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชน มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศเชิงบวก (ค่าเฉลี่ย 3.36)

ตอนที่ 4 ความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง ในการนำเสนอข่าวการเมือง ในลักษณะที่เหมาะสมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.44) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังมีความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองในความเหมาะสมในระดับปานกลาง 5 ข้อความ ได้แก่ มีจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.16) มีความเป็นกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.04) มีความเป็นมืออาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.28) ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยมทั้งด้านบวก (ค่าเฉลี่ย 3.20) และมีบทบาทผลักดัน ขับเคลื่อน ให้เกิดสันติภาพ ประชาธิปไตยหรือการปกครองทางสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.30)

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

มีสมมติฐานย่อย 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สันทนาพูดคุย/เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น

สมมติฐานข้อที่ 1.2 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สันทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์

สมมติฐานข้อที่ 1.3 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop (scoop)

สมมติฐานข้อที่ 1.4 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ การนำเสนอภาพข่าว

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองของสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับ ความชอบรูปแบบการเล่าข่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1.1

อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1.2 ข้อ 1.3 และ ข้อ 1.4 ซึ่งทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวก ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน ดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 4 รูปแบบการรายงานข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานย่อย 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 4.1 รูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สทนาพุดคุย/ เล่าข่าว/ การแสดงความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.2 รูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/ สทนาพุดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.3 รูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop) มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.4 รูปแบบ การนำเสนอภาพข่าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รูปแบบการรายงานข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมืองดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อ 4.1 ข้อ 4.2 ข้อ 4.3 และข้อ 4.4

สมมติฐานข้อที่ 5 ปัจจัยที่สามารถอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทยได้มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านจริยธรรม สามารถอธิบายได้ถึง ร้อยละ 55

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวการเมือง จากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ประจำ (ร้อยละ 64.5) และกลุ่มตัวอย่างมีชอบรูปแบบรายงานข่าวการเมืองรูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สนทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.75) เปิดรับในช่วงเวลาภาคค่ำ เวลา 19.00 -21.00 น. (ร้อยละ 44.8) ซึ่งเหตุผลที่ใช้สื่อโทรทัศน์เปิดรับข่าวสารการเมืองนั้น เพราะทันเหตุการณ์ (ร้อยละ 40.4) และ เสนอข่าวได้รวดเร็ว (ร้อยละ 32.0) ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบจากงานวิจัยของพรศักดิ์ ฝ่องแผ้ว (2523) นฤมล หล่อศรีแสงทอง (2544) สุภาวดี เตียพิริยะกิจ (2539) ขนิษฐา เพชรायุทธ (2552) อรวลี สีแพรวไพล (2549) ธัญชนก วิริยะมงคลชัย (2552) วิชุดา ตึงต้อย (2551) สุทุม เกสรสิทธิ์ (2542) วิทยา ชินบุตร (2551) และ กิตติคุณ บุญเชื้อ (2548) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเปิดรับข่าวสารด้านการเมืองนั้น ประชาชนทุกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เน้น มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และกิตติมา สุรสนธิ (2540) ยังชี้ให้เห็นอีกว่า การเปิดรับข่าวทางการเมืองทางวิทยุโทรทัศน์ จะมีผลต่อความสนใจทางการเมือง นอกจากนี้แล้วข้อค้นพบจากงานวิจัยนั้น ประชาชนยังมีการเลือกใช้อินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 23.0) หนังสือพิมพ์ (ร้อยละ 8.8) กล่าวได้ว่าประชาชนได้เลือกใช้สื่อมวลชนที่หลากหลาย ประเด็นข้อค้นพบข้างต้นนั้น วิชัย โวรหะดี (2535) เห็นว่าภาพรวมของการเปิดรับสื่อมวลชนทางด้านการเมืองแล้ว ซึ่งประชาชนในเขตที่ห่างจากเมืองจะเปิดรับสื่อ สื่อวิทยุ สาเหตุเพราะ สื่อที่ถูกลง และสะดวกในการเปิดรับ

มากกว่าสื่ออื่น และประชาชนในเมือง กล่าวได้ว่ากายภาพทางภูมิศาสตร์ก็เป็นปัจจัยที่จะทำให้ประชาชนเลือกเปิดรับสื่อมวลชนที่สะดวกและเข้าถึงตัวมากที่สุด

นอกจากนี้แล้วผลการศึกษายังพบอีกว่านอกจากประชาชนจะเปิดรับข่าวการเมืองจากโทรทัศน์แล้ว ยังมีการพูดคุยเรื่องการเมืองกับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา (ร้อยละ 60.6) และ บุคคลในครอบครัว/ญาติ (ร้อยละ 39.4) ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ นฤมล หล่อศรีแสงทอง (2544) พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2523) วิชัย โวรหารดี (2535) ชนิษฐา เพชรายุทธ (2552) ที่สรุปให้เห็นว่าประชาชนยังใช้การสื่อสารระหว่างบุคคลผสมผสานกับการใช้สื่อมวลชน โดยใช้การพูดคุยกับครอบครัว ญาติหรือเพื่อนสนิท

และจากผลการศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อข่าวการเมืองนั้น เป็นทัศนคติเชิงลบ

ซึ่งจากข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีการนำเสนอประเด็นข่าวการเมืองในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือเพียงเดียวหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้นำเสนอหรือชูประเด็นให้รอบด้าน สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Lowry and Xie (2007) ที่พบว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่คัดเลือกเน้นย้ำและนำเสนอบางส่วนของความจริงให้กับผู้อ่านและละเลยบางส่วนอยู่ตลอดเวลา โดยการกระทำลักษณะเช่นนี้ นำไปสู่แนวคิดนี้ คือ เลือกว่าการสร้างกรอบ (frame) ซึ่งเปรียบเสมือนการกำหนดให้ผู้อ่าน รับรู้เฉพาะสิ่งที่นำเสนอ โดยละเลยสิ่งอื่นๆ ที่ไม่ได้นำเสนอ ในด้านการรับรู้ของผู้อ่านข่าวการเมือง และรวมทั้ง พีระ จิรโสภณ (2548, น. 186) ได้กล่าวว่าสื่อมวลชนสามารถมีบทบาทในการกำหนดความสำคัญในประเด็นด้านต่าง ๆ ได้ด้วย และยังรวมถึงส่งผลไปยังด้านการรับรู้ของประชาชนในทางบวก หรือลบต่อสิ่งนั้นด้วย

ดังนั้นทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อข่าวการเมือง ก็ขึ้นอยู่กับการรับรู้ตีความข่าวการเมืองของแต่ละบุคคล ทั้งในด้านบวก ปานกลาง หรือลบ

ซึ่งกระบวนการรับรู้ของบุคคลต่อกรอบข่าวพบว่า ผลกระทบของกรอบข่าวที่เกิดขึ้นในระดับแรกในตัวบุคคล ก็คือ การกำหนดการตีความของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ข่าวนั้น ต่อจากนั้นจะส่งผลต่อทัศนคติของบุคคลต่อเรื่องนั้น ในเชิงของความใส่ใจต่อเรื่องนั้น และส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ ด้วย (Kim & Rhee, 2009)

ด้านความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง โดยข้อค้นพบจากการศึกษานั้นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองในลักษณะที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาทำให้เห็นว่าบทบาทสื่อมวลชนไทยนั้นยังทำบทบาทหน้าที่เป็นอย่างดี และยังบ่งชี้ให้เห็นถึงอิสรภาพ และความ

รับผิดชอบของสื่อมวลชนต่อการรายงานการนำเสนอข่าวการเมืองได้ กล่าวได้ว่าสื่อมวลชนจะเป็นตัวสะท้อนให้สังคมเกิดการพัฒนาและการเรียนรู้และขับเคลื่อนสังคมด้านไปต่าง ๆ ซึ่งสื่อมวลชนถือว่ามียุทธศาสตร์อย่างมากในสังคม ซึ่งบทบาทหน้าที่นิยม (Functions)

แม้ว่าประเทศไทยได้เกิดวิกฤติทางการเมือง ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา ซึ่งสื่อมวลชนในยามวิกฤติการณ์ทางการเมือง สื่อมวลชนเป็นที่พึ่งพิงของประชาชน ซึ่งบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไทยนั้นควรที่จะทำ คือ บทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ เป็นผลสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสื่อมวลชนในยามวิกฤติการณ์ทางการเมืองได้เป็นอย่างดีจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่ง Perse (2001, pp. 81-82) ได้ชี้ให้เห็นว่าในช่วงเวลาภาวะวิกฤติทางสังคม หากอธิบายการทำความเข้าใจสื่อมวลชนในสังคมโดยใช้แนวคิดเชิงหน้าที่สื่อมวลชนในสังคมที่ต้องทำได้แก่ การตรวจสอบ ติดตามข่าวสาร การสร้างความสัมพันธ์กระบวนการสังคมประกิต และความบันเทิง จะพบว่า ในภาวะที่ประชาชนต้องพึ่งพาสื่อมวลชน สื่อมวลชนจึงเป็นแหล่งที่กระจายข่าวสาร แต่ด้วยข้อจำกัดในการทำงานในภาวะวิกฤติหน้าที่ในด้านการสร้างความมั่นคงให้กับสังคม จึงเป็นหน้าที่ที่สังคมและผู้รับสารคาดหวัง

แม้ว่าผลการศึกษาจะพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองในลักษณะที่เหมาะสมอยู่ในระดับมากก็ตาม แต่มีปัจจัยทางด้าน จริยธรรม ด้านความเป็นกลาง ด้านความเป็นมืออาชีพ ด้านการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมทั้งด้านบวกและด้านการผลักดัน ขับเคลื่อน ให้เกิดสันติภาพ ประชาธิปไตยหรือการปรองดองทางสังคม ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวแต่ละด้านจากการศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไปในระดับปานกลาง ข้อค้นพบนี้ไม่ได้บ่งชี้ให้เห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง แสดงให้เห็นว่า แม้จะทำบทบาทหน้าที่ตามสื่อมวลชนก็ตาม แต่ปัจจัยที่ได้จากการศึกษาย่อมแสดงให้เห็นว่า จริยธรรมของสื่อมวลชน ก็จะส่งผลกระทบต่อทำหน้าที่และบทบาทสื่อมวลชน เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อรรถวุฒิ จันทน์บุษราคัม (2539) ซึ่ง พบว่ามีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อทำหน้าที่ของสื่อมวลชนก็คือ ปัจจัยที่ 1 ประกอบด้วย แรงจูงใจเกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพ ความเชื่อถือของประชาชน และหลักกฎหมาย ปัจจัยที่ 2 ประกอบด้วย แรงจูงใจเกี่ยวกับการทำทุกอย่างเพื่อให้งานสำเร็จ ขึ้นอยู่กับมาตรฐานของนายจ้าง ความสนใจของสาธารณชน และบรรทัดฐานของสังคม ปัจจัยที่ 3 ประกอบด้วย การไม่มีความรู้ ความสนใจในจริยธรรม และแรงจูงใจเกี่ยวกับการต้องการความก้าวหน้าส่วนตัว

อย่างไรก็ตามปัจจัยที่สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทยได้ดีที่สุด คือ จริยธรรม ซึ่งมาลี บุญศิริพันธ์ (2547) กล่าวถึงความหมายจริยธรรมของสื่อมวลชน คือ หลักแห่งความรับผิดชอบต่อที่กำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทาง สำหรับให้ผู้ประกอบ

อาชีพสื่อมวลชนประเพณีปฏิบัติ เป็นหลักยึดทางความคิดทางจิตใจ รู้จักแยกแยะควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติในบทบาทสื่อกลางทางข่าวของสังคม จริยธรรมจึงเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องกับสำนึกแห่งความรับผิดชอบ ในการแยกแยะพฤติกรรมที่ควรทำหรือไม่ควรทำภายใต้ปณิธานวิชาชีพวารสารศาสตร์ ซึ่ง Grynko and Tsetsura (2010) ได้เสนอว่าการศึกษาเกี่ยวกับความโปร่งใสของสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นปรากฏการณ์การสร้างความจริงทางสังคม ควรศึกษาวิจัยใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักวิชาชีพของสื่อมวลชน เช่น ค่านิยม การรับรู้ ทศนคติ และการตีความ 2) หน้าที่ของข่าวสารและปทัสสถาน (normative) ในการตัดสินใจของนักข่าว และ 3) การตัดสินใจด้านจริยธรรมที่แตกต่างกัน อันเป็นผลมาจาก แนวคิดด้านปทัสสถานทางสังคม

ดังนั้นหากสื่อมวลชนทำบทบาทหน้าที่เป็น สุนัขเฝ้าบ้านที่ดี คอยเตือนในภัยให้กับประชาชนให้ตื่นตัว ก็จะสะท้อนจริยธรรมของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองไทยได้ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบสื่อมวลชน แต่ละสื่อเพื่อดูว่าสื่อแต่ละชนิดมีการทำหน้าที่บทบาททางด้านการเมืองมากน้อยเพียงใด
2. ควรศึกษากรณีศึกษา (case study) สถานการณ์ข่าวและประเด็นการเมือง อาทิ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ การปรองดอง เป็นต้น ทั้งในแนวทางการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ หรือผสมวิธี
3. ควรศึกษาสื่อใหม่ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ (facebook) ของนักข่าวในการทำบทบาทหน้าที่ทางด้านการเมือง เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กิตติมา สุรสนธิ. (2540). การเปิดรับข่าวสารกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กิตติคุณ บุญเชื้อ (2548). การศึกษาช่องทางการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองของพนักงาน
บริษัท แอลทีไอ จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
คณะสังคมศาสตร์, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง
- ชินษฐา เพชรราษฎร์. (2552). สื่อกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล
นครเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, สาขาวิชานิติ
ศาสตร์
- จินตนา ต้นสุวรรณนนท์. (2541). ปัจจัยที่มีผลต่อการขาดความรับผิดชอบทางจริยธรรมของ
นักหนังสือพิมพ์ ในมุมมองของนักหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะนิเทศศาสตร์
- จิตระพี ทรัพย์แสนดี (กุมภาพันธ์, 2553). ข้อเสนอการสร้างระบบความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบ
ได้ของสื่อมวลชนไทย. วารสารศาสตร์ 3(2), 88-107.
- จันดารา อุดมสิน. (2541). การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้อ่านบทวิเคราะห์การเมือง
ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐและข่าวสด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. คณะนิเทศศาสตร์
- ชฎานิน เจิมมาก. (2547). การแสวงหาข่าวสารทางการเมือง จิตสำนึกประชาธิปไตยและการมี
ส่วนร่วมทางการเมืองของผู้่านิตยสารแนวการเมืองเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะนิเทศศาสตร์
- ดวงกมล ชาติประเสริฐ. (2547). สถานภาพการวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ที่เกี่ยวกับจริยธรรมวิชาชีพ
สื่อมวลชน. รายงานการวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ดาวณี แถมเงิน. (2552). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อวิธีการเสนอข่าวการเมืองทางวิทยุ
โทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะมนุษย
ศาสตร์, สาขาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
- ดุขฎิ เรืองศิริ. (2549). บทบาทนิตยสารทางการเมืองที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
นักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

ทิศทางการกำกับสื่อไทย เสรีภาพควบคู่รับผิดชอบสังคม. (12 พฤศจิกายน 2553). กรุงเทพฯ: กิจ.

สืบค้นเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2553, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/>
 ัญชนก วิริยะมงคลชัย. (2552). สื่อกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักศึกษา
 ระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,
 มหาวิทยาลัยแม่โจ้. สาขาวิชานิเทศศาสตร์

นฤพนธ์ เศรษฐสุวรรณ. (2533). บทบาทการสำรวจประชามติในฐานะข่าวสารการเมือง : ศึกษา
 เฉพาะกรณีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ.

2533. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะรัฐศาสตร์
 นฤมล หล่อศรีแสงทอง. (2544). พฤติกรรมการสื่อสารกับความเข้าใจเรื่องการเมืองเลือกตั้ง
 ระบบใหม่ ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และ
 สื่อสารมวลชน

นาฏยา ตานานนท์. (2546). การรายงานข่าว. กรุงเทพฯ : Nut Republic.

ณทริกา เจียงเพ็ชร. (2543). พฤติกรรมการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อ
 อินเทอร์เน็ต และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่มีต่อความรู้ ทัศนคติ และ
 กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระบบใหม่ของกลุ่มผู้ใช้
 อินเทอร์เน็ตในกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

บุปผา เมฆศรีทองคำ. (2545). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างกระบวนการตัดสินใจทาง
 จริยธรรม ในวิชาชีพหนังสือพิมพ์สำหรับนักศึกษาวารสารศาสตร์. วิทยานิพนธ์
 ปริญญาตรีบริหารธุรกิจ, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปรมะ สตะเวทิน. (2546). การสื่อสารมวลชน : กระบวนการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วน
 จำกัด ภาพพิมพ์, พิมพ์ครั้งที่ 3

พรรคดี ผ่องแผ้ว. (2523). ข่าวสารการเมืองของคนไทย. รายงานการวิจัย, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย

พรณพิลาส วีระสุโข. (2541). ความต้องการที่จะรู้ข่าวสารการเมือง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร
 การเมือง และการใช้ประโยชน์ข่าวสารการเมืองจากรายการโทรทัศน์ของประชาชนที่มี
 อายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ,
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

พรทิพย์ ทองประเสริฐ. (2552). ความคิดเห็นของผู้อ่านต่อการเสนอข่าวการเมืองทางหนังสือพิมพ์รายวัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะมนุษยศาสตร์, สาขาสื่อสารมวลชน

พิศิษฐ์ ขวาลาวัช และคณะ. (2549). การรายงานข่าวชั้นสูง. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, พิมพ์ครั้งที่ 5

พิศิษฐ์ ขวาลาวัช. (2551). กฎหมายและจริยธรรมสื่อสารมวลชน. กรุงเทพฯ : หจก. บ้านหนังสือโกสินทร์. พิมพ์ครั้งที่ 15

พระ จิรโสภณ. (2548). ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการปรัชญานิติศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร (หน่วยที่ 10). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พัชนี เขยจรรยาและคณะ. (2541). แนวคิดหลักนิติศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

“ฟรีดอมเฮาส์” ลดอันดับเสรีภาพสื่อไทยเข้ากลุ่มประเทศ “ไม่เสรี”, (5 มีนาคม 2554) ประชาไท, สืบค้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.prachatai.com>

มาลี บุญศิริพันธ์. (พฤศจิกายน, 2547). จริยธรรมกับการควบคุมกันเองของสื่อมวลชน. วารสารศาสตร์ 1(1), 7-39.

มาลี บุญศิริพันธ์. (2550). วารสารศาสตร์เบื้องต้น: ปรัชญาและแนวคิด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มณีวรรณ รัชมีเฟื่อง. (2540). ความต้องการและความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาในการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะนิติศาสตร์

รัตนวดี นาควาณิช. (2547). การรายงานข่าวเฉพาะด้าน. เอกสารอัดสำเนา

วรดิกร เรืองอุไรฤกษ์. (2539). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และความรู้ที่ได้จากการอ่านข่าว ปฏิรูปการเมืองจากหนังสือพิมพ์รายวัน ของอาจารย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และ อาจารย์มหาวิทยาลัยศรีปทุม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. คณะนิติศาสตร์

วิเชียร เกตุสิงห์. (2536). สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิมพ์ครั้งที่ 3

- วิฑูตา ตังต้อย. (2551). การเข้าถึงข่าวสารการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ ภายใต้กฎอัยการศึก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะสังคมศาสตร์, สาขารัฐศาสตร์และประวัติศาสตร์
- วิชัย ไหวหารดี. (2535). พฤติกรรมการรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อ.เมือง จ. ยโสธร พ.ศ. 2530. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
- วิศรา รัตนสมัย. (2543). การรับข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักสำนึกของประชาชนเกี่ยวกับการตรวจสอบ การใช้อำนาจอธิปไตยขององค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- วิทยา ชินบุตร. (2551). การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน จังหวัดลพบุรีในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. รายงานการวิจัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะรัฐศาสตร์
- ศตชัย เพ็ญบุญมี. (2548). ทศนคติของผู้ได้รับผลกระทบจากหนังสือพิมพ์ต่อสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ : ศึกษากรณีผู้ร้องและผู้ไม่ร้องต่อสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศรีลักษณ์ ศิลปี. (2538). ปัญหาทางด้านจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในการนำเสนอข่าวอาชญากรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะนิเทศศาสตร์
- สมเกียรติ อ่อนวิมล. (2554). บทบาทสื่อ 2 มุมในภาวะวิกฤติ ทศนะจาก 2 วงเสวนาวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2554, จาก <http://www.south.isranews.org/>
- สิทธิพันธ์ มานิตกุล. (2538). การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการสำนัก งานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะรัฐศาสตร์

- สโรชินี มีกรุณา. (2550). ความคิดเห็นต่อบทบาททางการเมืองของหนังสือพิมพ์ไทยรายวันกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณียุครัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร (ก.ย. 2548-ก.ย. 2549.) วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
- สุชุม เกสรสิทธิ์. (2542). พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของพนักงานภาคเอกชน : ศึกษากรณีเฉพาะพนักงาน บริษัท เนชั่นพับลิชชิ่ง กรุ๊ป จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะรัฐศาสตร์
- สุนัย ผาสุก. (2554). บทบาทสื่อ 2 มุมในภาวะวิกฤติ ทศนะจาก 2 วงเสนาวันเสรีภาพสื่อมวลชนโลก. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2554, จาก <http://www.south.isranews.org/>
- สุนิสา ประวิชัย, อังศวีร์ ทองรอด, วิภารัตน์ กิรติวิโรจน์กุล, วีรชัย คำธรร, และ กิตติพัฒน์ ตันทเวส, (ม.ป.ป). บทบาทที่พึงประสงค์ของหนังสือพิมพ์. สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, สืบค้นเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2554, จาก <http://www.presscouncil.or.th>
- สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. (2533). การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ ไสธนะเสถียร. (2537). การสื่อสารกับการเมือง. กรุงเทพฯ : ประสิทธิ์ภัตย์ แอนด์ พริ้นติ้ง, พิมพ์ครั้งที่ 2
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2536). สถิติประยุกต์เพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัช เลาคำ (2553ก). การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านของนักหนังสือพิมพ์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน.
- สุรัช เลาคำ (มกราคม-มิถุนายน 2553ข). องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านของนักหนังสือพิมพ์. วารสารนิเทศศาสตร์ปริทัศน์, 13(2),
- สุกานดา วรพันธุ์พงศ์. (2548). การรายงานข่าวด้านการเมือง. ใน การข่าวชั้นสูงและบรรณาธิกร. (หน่วยที่ 7). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุธาสิณี ไกรฤกษ์. (2542). การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะนิเทศศาสตร์

- สุภาวดี เตียพิริยะกิจ. (2539). ความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2538 ของเยาวชนอายุ 18-19 ปี ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
- เสถียร เขยประทับ. (2541). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารทางการเมืองในสหรัฐอเมริกา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เอส ดี เพรส.
- อรวลี สีแพร่ไพ. (2549). การรับรู้ข่าวสารและความเข้าใจทางการเมืองของข้าราชการรัฐสภา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะมนุษยศาสตร์, สาขาเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน
- อาคม สุวรรณกันธา. (2542). การรายงานข่าวสืบสวนทางการเมืองในหนังสือพิมพ์ไทยและผลกระทบต่อการรับรู้ของสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะสังคมศาสตร์, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง
- อภาภรณ์ นาควัชระ. (2543). ทักษะของประชาชนกับการนำเสนอข่าวสารการเมืองท้องถิ่นของสถานีวิทยุในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, คณะสังคมศาสตร์, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง
- อารดา เทิดธรรมคุณ. (2547). ความตระหนักของผู้สื่อข่าวต่อจริยธรรมวิชาชีพหนังสือพิมพ์ไทย วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อรรถวุฒิ จันทบุษราคัม. (2539). ความตรงเชิงโครงสร้างและความสามารถในการทำนาย ของแบบทดสอบวัดระดับแรงจูงใจทางจริยธรรมในวิชาชีพสื่อมวลชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะนิเทศศาสตร์
- อุบลรัตน์ ศิริยุคศักดิ์. (2547). สื่อมวลชนเบื้องต้น : สื่อมวลชน วัฒนธรรม และสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษา ไหรวง. (2540). การเปิดรับข่าวสารการเมืองกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. คณะนิเทศศาสตร์

ภาษาอังกฤษ

- An, S-K. & Cho, S. (2008). How Does News Media Frame Organizational Crisis Response? Selective Bias of Crisis News Coverage in South Korea Political Crisis. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Bell, L. C., Conners, J. L & Sheckels, T. F. (2008). Perspectives on political communication : a case approach. Boston : Pearson
- Chung, D. (2007). Media Roles and Audience Engagement: Relationships between Perceptions of Journalists' Functions and Uses of Interactive Features. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Chaffee, S & Frank, S (1996). How Americans get political information. In K. H. Jamieson (Ed.), The media and politics. (pp. 48-58) Thousand Oaks, California : Sage,^{1st}
- DeVito, A. (2008). There is No Right Answer: What Does Media Ethics Mean to Journalism Students?. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Dearing, J. W., & Roger, E. M. (1996). Communication Concept 6 Agenda-Setting. UAS: Thousand Oaks. CA: Sage.
- Entman, R. M. (1993, Autumn). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. Journal of Communication, 43(4), 51-58
- Engesser, S. & Rechmann, A. (2009). Media Systems and Political Systems: Dimensions of Comparison. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Ferguson, D. L., & Patten, J. (1993). Journalism today!. USA: National Textbook Company.
- Grynko, A. & Tsetsura, K. (2010). Matters of Media Ethics: Understanding Media Nontransparency Through Individual Approach to Journalistic Ethical Decision-Making. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Groshek, J. & Conway, M. (2010). The Effectiveness of the Pervasive Method in Ethics Pedagogy: A Longitudinal Study of Journalism and Mass Communication Students. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>

- Ha, S. (2003). Media Effects on Voters Political Attention, Preference, and Judgment: The Stair-Step Model. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Kim, H. S & Rhee, J. W. (2009). Framing and Trans-Framing: A Mental Models Approach to News Framing Effects. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Kirkpatrick, K & Stoutenborough, J. (2006). The Public's Confidence in the Media: The Effect of Political Events. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Koylu, H. (2006). Press Ethics and Practice of Journalism in Turkey: "A Case Study on Turkish Journalists' Self Evaluation of Their Codes of Practice" A Thesis Submitted to The Graduate School of Social Sciences of Middle East Technical University, in Partial Fulfillment of The Requirements For The Degree of Master of Science In Political Science and Public Administration
- Lowry, D. & Xie, L. (2007). Agenda-Setting and Framing by Topic Proximity: A New Technique for the Computerized Content Analysis of Network TV News Presidential Campaign Coverage. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- McQuial, D. (1992). Media Performance: Mass Communication and the Public Interest. UK: Sage Publication.
- Mccombs, M. (2004). Setting the agenda : The Mass Media and Public Opinion. UK: Polity Press
- Mercado, A., Hellweg, S., Dozier, D. & Hofstetter, C. (2003). A Study of Agenda-Setting Theory in Presidential Debates in Mexico's 2000 Presidential Campaign. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Pasek, J. (2006). Fueling or Following Democracy? Analyzing the Role of Media Liberalization in Democratic Transition. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>

- Perse, E. M. (2001). *Media effects and society*. Mahwah, New Jersey : Lawrence Erlbaum Associates, 1st ed
- Rojas, H. & Shah, D. (2011) Media use, political talk and social capital. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Schecfele, D. A. (1999). Framing as a Theory of Media Effects. *Journal of Communication*, 49, 103-122
- Schneider, D. (2006). A Dynamic and Integrated Model of Motivations of Media Use and Media Effects in Political Communication. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Sparks, G. G. (2006). *Media effects research : a basic overview*. Australia : Wadsworth/Thomson Learning 1st ed.
- Shah, D., et al. (2011). News Framing, Political Predispositions, and Emotional Reactions: Examining Effects on Cognitive Complexity. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Sheafer, T. (2006). How to Evaluate It: Affective Agenda Setting, Affective Priming, Media Framing and Electoral Behavior. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Stone, G. C., O'Donnell, K.M., & Banning, S. (Winter 1997). Public perceptions of newspaper's watchdog role. *Newspaper Research Journal*, 18(1-2), 86-102.
- Tiele, A & Scherer, H. (2007). Mass Media or Recipient – Who Sets the Agenda? The Interplay of Political Schemata and the Media Agenda in Political Information Processing. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Valenzuela, S & McCombs, M. (2007). Agenda-Setting Effects on Vote Choice: Evidence From the 2006 Mexican Election. Retrieved May 16, 2011, from <http://www.allacademic.com>
- Weaver, D. H. (1996). What voters learn from media. In K. H. Jamieson (Ed.), *The media and politics*. (pp. 34-47) Thousand Oaks, California : Sage, 1st

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัยเรื่อง

“บทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย”

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “บทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย” ผู้วิจัยจะทำการประมวลผลเพื่อสรุปวิเคราะห์ในภาพรวม โดยไม่แยกแยะรายบุคคล ขอความกรุณาให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นตามความเห็นของท่าน

คำชี้แจง

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับข้อมูล ความจริง และความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล

1. เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. ระดับการศึกษา

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษา

( ) ปวช./ปวส.

( )ปริญญาตรี

( ) สูงกว่าปริญญาตรี

( ) ไม่ได้เรียนหนังสือ

4. อาชีพ

( ) พนักงานรัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ

( ) พนักงานบริษัทเอกชน

( ) นักเรียน นิสิต นักศึกษา

( ) กิจการส่วนตัว/ค้าขาย

( ) แม่บ้าน

( ) งานบริการ/รับจ้างทั่วไป

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ) _____

5. รายได้ต่อเดือน

( ) น้อยกว่า 2,000 บาท

( ) 2,000 -5,000 บาท

( ) 5,001 – 10,000 บาท

( ) 10,001 – 20,000 บาท

( ) 20,001 - 30,000 บาท

( ) มากกว่า 30,000 บาท

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง

6. ท่านเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนประเภทใดมากที่สุด (โปรดระบุเพียง 1 ข้อ)

- ( ) โทรทัศน์ ( ) วิทยู ( ) หนังสือพิมพ์รายวัน/รายสัปดาห์
( ) นิตยสาร/วารสาร ( ) อินเทอร์เน็ต

7. จากข้อ (6) เหตุผลที่สำคัญที่สุดที่ท่านเลือกเปิดรับสื่อมวลชนประเภทดังกล่าว (โปรดระบุเพียง 1 ข้อ)

- ( ) เสนอข่าวได้รวดเร็ว ( ) ทันเหตุการณ์
( ) มีความถูกต้อง ( ) น่าเชื่อถือมากที่สุด
( ) เสนอเนื้อหาสาระละเอียด ( ) เจาะลึก
( ) อื่น ๆ ระบุ _____

8. ท่านพูดคุยเรื่องการเมืองกับใครบ่อยที่สุด (โปรดระบุเพียง 1 ข้อ)

- ( ) บุคคลในครอบครัว/ญาติ
( ) เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมสถาบัน

9. ในแต่ละวันท่านใช้เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน _____ นาที

10. ท่านติดตามชมข่าวการเมืองในช่วงใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

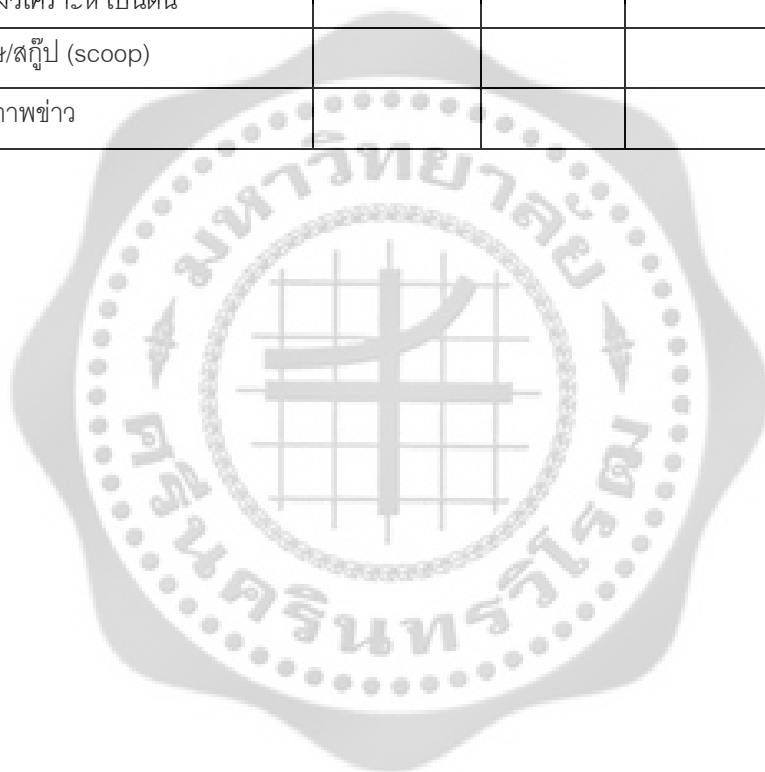
- ( ) ช่วงภาคเช้า (เวลา 05.00-8.00 น.) ( ) ช่วงภาคเที่ยง (เวลา 11.00-12.00 น.)
( ) ช่วงภาคบ่าย (เวลา 14.00-16.00 น.) ( ) ช่วงภาคเย็น (เวลา 17.00-18.00 น.)
( ) ช่วงภาคค่ำ (เวลา 19.00 -21.00 น.) ( ) ช่วงภาคดึก (เวลา 22.00-01.00 น.)
( ) ช่วงสั้น แทรกเมื่อจบรายการทุก ๆ 1 ชม.

11. ท่านเปิดรับเนื้อหาข่าวการเมืองประเด็นใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ข่าวความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาล
( ) ข่าวพรรคการเมือง /การแต่งตั้งรัฐบาล
( ) ข่าวรัฐสภา
( ) ข่าวศาลรัฐธรรมนูญ/ศาลปกครอง
( ) ข่าวทหาร
( ) ข่าวการทุจริตนักการเมือง/เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล/ราชการ
( ) ข่าวการเคลื่อนไหวกลุ่มต่าง ๆ เช่น การประท้วงกลุ่มม็อบต่าง ๆ
( ) ข่าวการเมืองต่างประเทศ

12. ท่านชอบรูปการรายงานข่าวการเมืองรูปแบบใด

ระดับความชอบ รูปแบบรายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.การเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สทนา พูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น					
2.วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สนทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดง ความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ เป็นต้น					
3.รายงานพิเศษ/สcoop (scoop)					
4.การนำเสนอภาพข่าว					

ตอนที่ 3 ทศนคติต่อข่าวการเมือง
ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	เฉย ๆ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1. ข่าวการเมืองไทยเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ					
2. ข่าวการเมืองที่น่าเสนอมีสาระไม่น่าสนใจ					
3. ข่าวการเมืองไทยนำเสนอแต่ความขัดแย้ง					
4. การนำเสนอข่าวการเมืองขาดความเป็น กลาง					
5. ข่าวการเมืองยังขาดการนำเสนอข้อเท็จจริง ลึกอย่างรอบด้านในการนำเสนอ					
6. ข่าวการเมืองมักนำเสนอเรื่องส่วนตัวของ นักการเมืองมากเกินไป					
7. ข่าวการเมืองเหมือนเรื่องบันเทิง หรือละคร ให้น่าติดตาม					
8. ข่าวการเมืองปัจจุบันมาจากอคติของนักข่าว					
9. ข่าวการเมืองทำให้สังคมไทยแตกแยก					
10. ข่าวการเมืองมักมาแหล่งข่าวจาก นักการเมือง เพื่อสร้างข่าวให้เป็นประเด็นข่าว					
11. นักข่าวการเมืองมักขาดการรู้เท่าทัน นักการเมืองในการให้ข่าวเพื่อสร้างข่าวให้ ปรากฏในสื่อมวลชน					
12. ข่าวการเมืองถูกผลิตขึ้นและนำเสนอด้วย ความเป็นมืออาชีพ					
13. การนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชน มี ผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศเชิงบวก					

ตอนที่ 4 ความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง
ท่านคิดว่าสื่อมวลชนมีการนำเสนอข่าวการเมืองของในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เสนอข่าวความเคลื่อนไหวสถานการณ์การบ้านเมืองได้					
2. มีการรายงานข่าวเชิงสืบสวน เจาะลึกต่อสถานการณ์บ้านเมือง					
3. มีเสรีภาพการในการนำเสนอข่าวสถานการณ์บ้านเมืองได้เป็นอย่างดี					
4. มีจริยธรรม					
5. มีความเป็นกลาง					
6. มีความเป็นมืออาชีพ					
7. สร้างอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชน					
8. เป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน					
9.เป็นที่พึ่งพิงให้กับประชาชนยามเกิดวิกฤติการณ์ต่าง ๆ ได้					
10.ปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยมทั้งด้านบวก					
11.สร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน					
12. มีบทบาทผลักดัน ขับเคลื่อน ให้เกิดสันติภาพ ประชาธิปไตยหรือการปรองดองทางสังคม					
13. การเสนอข่าวโดยเน้นการตอบสนองต่อผลประโยชน์ขององค์กรตนเอง					

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ประวัติผู้วิจัย

นายกฤษณ์ท แสนทวี เกิดเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2520 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นิเทศศาสตรบัณฑิต (สาขาการประชาสัมพันธ์) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร จ.พิษณุโลก เมื่อปี พ.ศ. 2542, ปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาสื่อสารมวลชน) คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2545, ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต (สาขาธุรกิจศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. 2548 และสำเร็จการศึกษาปริญญาโท นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จ.นนทบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2550, ปริญญาโท วารสารศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาสื่อสารมวลชน) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2552 ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำวิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทสรุปผู้บริหาร

ชื่อโครงการ

(ภาษาไทย)...บทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย.....

(ภาษาอังกฤษ)... Thai's Mass Media Roles and Functions through the Politic News.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อข่าวการเมือง
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

ที่มาของการวิจัย

ในปัจจุบันสื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งที่ถูกกล่าวถึงบทบาทและการทำหน้าที่ในฐานะสื่อกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่มีการแบ่งแยกทางทางความคิดออกเป็นฝ่ายเป็นขั้วจนนำไปสู่ประเด็นปัญหาเรื่องความเป็นกลางในการนำเสนอข่าวสาร และเป็นสิ่งที่ท้าทายการทำหน้าที่ของสถาบันสื่อมวลชนเป็นอย่างมาก เนื่องจากช่วงสถานการณ์ทางการเมืองที่ผ่านมา สื่อมวลชนหลายแห่งถูกกล่าวหาว่ามีการนำเสนอข่าวสารแบบเลือกข้างและขาดความเป็นกลาง ซึ่งไม่เป็นไปตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนตามหลักการที่ควรจะเป็น จึงทำให้ผู้เกี่ยวข้องได้มีความพยายามอภิปรายถึงการทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวทางการเมืองกันอย่างแพร่หลาย เพื่อแสดงความคิดเห็นและข้อสรุปต่อความเป็นกลาง และความเที่ยงธรรมในการนำเสนอข่าวทางการเมืองและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

จากการเสวนา “บทบาทสื่อ 2 มุมในภาวะวิกฤติ” (2554) สุนัย ผาสุก ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีเสนอว่าที่ผ่านมา การเลือกข้างของสื่อขณะนี้ไปใน 2 ลักษณะ คือ จากทิศทางนโยบายของสื่อเองหรืออิทธิพลจากเจ้าของ นายทุน และจากอุดมการณ์ส่วนตัว ผลที่เกิดขึ้นมา คือ การขาดจริยธรรมของสื่อมวลชน ได้แก่ ความเป็นกลาง การนำเสนอเนื้อหาที่ไม่ถูกต้อง การนำเสนอความรุนแรง การละเมิดสิทธิส่วนบุคคลและการตัดสินผู้ตกเป็นข่าว และอาฆอนินทา เช่นเดียวกับ จินตนา ต้นสุวรรณนท์ (2541); อารดา เทิดธรรมคุณ (2547); ศตชัย เพ็ญบุญมี (2548) และ Koylu (2006) เสนอว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางจริยธรรมสื่อมวลชนนั้น ประกอบไปด้วย บุคลากรสื่อ องค์กรธุรกิจ ข้อจำกัดเวลาและแนวทางปฏิบัติงาน ปัญหาโลกกับดูละ อำนาจภายนอก และความคลุมเครือของหลักทางจริยธรรม ประกอบกับในงานของดวงกมล ขาติประเสริฐ (2547) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาทางจริยธรรมสื่อมวลชน ได้แก่ บุคลากรสื่อ องค์กรธุรกิจ ข้อจำกัดเวลาและแนวทางปฏิบัติงาน ปัญหาโลกกับดูละ อำนาจภายนอก และความคลุมเครือของหลักทางจริยธรรม

อย่างไรก็ตาม สมเกียรติ อ่อนวิมล ได้เสนอในการเสวนา “บทบาทสื่อ 2 มุมในภาวะวิกฤติ” (2554) ว่า การทำหน้าที่ของสื่อมวลชนควรมีเป็นมืออาชีพ โดยจะต้องให้ข่าวสารความจริงอย่างสม่ำเสมอ จากนั้นประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจต่อสถานการณ์ต่างๆ ด้วยตนเอง และเห็นว่าสื่อมวลชนนั้น สามารถเลือกข้างได้ เนื่องจากเป็นเรื่องของเสรีภาพ แต่ทั้งนี้สื่อมวลชนจะต้องมีพื้นที่สำหรับแสดงความคิดเห็นให้แก่ทุกๆ ฝ่ายด้วยเช่นกัน และต้องไม่ลืมว่าการให้ข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องครอบคลุมเพียงพอเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยได้ ดังนั้น สื่อมวลชนต้องทำหน้าที่ 4 ประการ คือ 1) เปิดโอกาสให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นได้ 2) ให้บริการประชาชนอย่างดี 3) นำเสนอมุมมองที่เป็นทางเลือกให้กับสังคม ซึ่งรวมถึงเรื่องที่ไม่ใช่กระแสนิยมหรือสิ่งที่ตรงข้ามกับความเห็นของสังคม และ 4) ปฏิบัติหน้าที่รักษาประโยชน์ของสังคม ทั้งนี้ หน้าที่ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทความเป็นสุนัขเฝ้าบ้านของสื่อมวลชนที่ต้องรับใช้ และปกป้องประโยชน์ของประชาชนเพื่อประโยชน์ของสังคม (McQuail, 1992: 102) ทั้งนี้ บุญเลิศ คชายุทธเดช (ทิศทางการกักสื่อไทย เสรีภาพควบคู่รับผิดชอบสังคม, 2554) ได้กล่าวถึงวิกฤตการณ์เมืองที่มีผลต่อสื่อมวลชนไว้ว่า “...ในช่วงนี้เป็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่แบ่งสีเลือกข้าง ส่งผลกระทบให้สื่อก็มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายด้วย ดังนั้น การนำเสนอข่าวปราศจากอคติ และแสดงความเห็นอย่างเที่ยงธรรม เป็นสิ่งที่ทำให้องค์กรวิชาชีพ แต่สื่อจะมีกลไกการกำกับดูแลและควบคุมกันเองและหาจุดลงตัวในด้านจริยธรรมได้อย่างไร...”

ในการศึกษาของ สุรัชย์ เลาคำ (2553) พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านของนักหนังสือพิมพ์ สามารถสรุปองค์ประกอบได้ 13 องค์ประกอบ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) องค์การหนังสือพิมพ์ ปัจจัยองค์กรหนังสือพิมพ์ เป็นกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับนโยบายการเสนอข่าวซึ่งนโยบายที่มีผลกระทบต่อการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านของนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ นโยบายการเสนอข่าวเพื่อผลกำไร การมุ่งนำเสนอข่าวชาวบ้าน (ข่าวเบา) และการเน้นทำข่าวบุคคลที่มีชื่อเสียงสำคัญในตำแหน่งทางการเมือง นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับธุรกิจและการตลาดหนังสือพิมพ์ในด้านการลดต้นทุนและการแข่งขัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารธุรกิจสื่อ 2) กระบวนการทำงานของนักหนังสือพิมพ์ ได้แก่ กระบวนการทำงานของนักหนังสือพิมพ์เป็นกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับข้อจำกัดในการบริหารงานข่าวของกองบรรณาธิการ และความซับซ้อนของข่าวเชิงสืบสวน 3) ตัวนักหนังสือพิมพ์ เป็นกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับ ทักษะและคุณสมบัติในการแสวงหาข่าวเชิงสืบสวน ปัญหาและอุปสรรคในการทำข่าวเชิงสืบสวน และระบบการฝึกฝนด้านวิชาชีพหนังสือพิมพ์/วารสารศาสตร์ 4) บริบทการทำข่าว เป็นกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอกองค์กรหนังสือพิมพ์และภายนอกตัวนักหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีหลายด้าน ได้แก่ การสร้างพันธมิตรในการทำข่าวเชิงสืบสวนจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ กรอบข้อบังคับทางกฎหมาย จริยธรรมวิชาชีพ และความคาดหวังทางสังคม ที่ต้องการให้นักหนังสือพิมพ์แสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน อิทธิพลทางการเมือง และผลกระทบต่อผู้สื่อข่าว ที่อาจจะถูกคุกคามด้านความปลอดภัยหรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดีทางกฎหมายจากการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน ทั้งนี้ จากการสรุปองค์ประกอบ 4 กลุ่ม จะเห็นได้ว่าปัจจัยด้านองค์กรหนังสือพิมพ์ และกระบวนการทำงานของนักหนังสือพิมพ์ เป็นกลุ่มปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้านของนักหนังสือพิมพ์ ขณะที่ปัจจัยตัวนักหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการแสดงบทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน

ในงานวิจัยของ พรหมพิลาส วีระสุโข (2541) และ ธัญชนก วิริยะมงคลชัย (2552) พบว่า ชาวการเมืองเป็นชาวที่กระตุ้นให้เกิดความรู้ทางการเมืองและปัญหาของสังคม รวมไปถึงมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และเพื่อให้รู้เหตุการณ์ และเสริมความคิดเห็น รวมถึงนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง จากผลการศึกษาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลและมีบทบาทเป็นผู้กำหนดเรื่องราวที่นำเสนอประเด็นให้แก่สังคม (Agenda-setting) ซึ่งเรื่องใดที่สื่อมวลชนนำมาเผยแพร่มาก ก็จะมีน้ำหนักมาก และกลายเป็นประเด็นใหญ่ของสังคมหรือที่เรียกว่าเป็นวาระทางการเมืองและสังคม (Social and Political Agenda) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์, 2547) และวาระดังกล่าวนี้ได้ก่อให้เกิดผลต่อประชาชนในกลุ่มสาระต่างๆ ด้านการรับรู้ การให้ความสนใจ และการให้ความสำคัญต่อประเด็นเหตุการณ์ประจำวันต่างๆ ที่สื่อมวลชนนำเสนอ นั้นมีความเข้มข้นมากน้อยในระดับต่างกันด้วยซึ่งส่งผลในเชิงความคิด (Cognitive Effects) อันเกิดจากบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนที่เรียกว่า “การกำหนดวาระข่าวสาร” (Agenda Setting Functions of Mass Media) (พีระจิโรโสภณ, 2548) ดังที่ McCombs (2004) เสนอไว้ว่า การกำหนดวาระข่าวสาร ถือเป็นบทบาทของสื่อมวลชนที่เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างวาระของประชาชน ก่อให้เกิดกลุ่มคนที่สนใจในเรื่องนั้น และเปิดรับข่าวสารในเรื่องนั้นมากขึ้น จนกลายเป็นวาระของประชาชน และทิศทางความเห็นของประชาชนจะเป็นอย่างไรจะถูกกำหนดกรอบข่าวตามที่สื่อมวลชนนำเสนอแนะนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม แนวคิดเรื่องกำหนดวาระข่าวสารของสื่อมวลชน ยังมีความเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องผลกระทบของการกำหนดวาระข่าวสาร (Priming) ซึ่งเป็นทิศทางหรือแนวทางในการประเมินต่อข่าวสารในประเด็นที่สื่อมวลชนนำเสนอของผู้รับสารแต่ละคน ประกอบกับแนวคิดเรื่องกรอบข่าวสาร (Framing) ซึ่งจัดเป็นแนวคิดระดับที่สองของการกำหนดวาระข่าวสารที่ให้ความสนใจต่อคุณลักษณะบางประการที่โดดเด่นของประเด็นข่าวที่ถูกนำเสนอ และการกำหนดกรอบข่าวนั้น ยังมีอิทธิพลต่อการสร้างกรอบความคิดเห็นให้กับประชาชน โดยการเน้นย้ำคุณค่าบางประการที่มีลักษณะพิเศษออกไป (McCombs, Llamas, Lopez-Escobar & Rey, 1997) ซึ่งการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนนั้น เป็นการกำหนดวาระ (Agenda Setting) หรือเลือกบางสิ่งหรือบางเรื่อง บางเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และเห็นว่าสมควรต่อการเสนอมากกว่าการนำเสนอความจริงที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยสื่อมวลชนจะเป็นผู้กำหนดกรอบ (Framing) ประเด็นที่มีความสำคัญ และให้น้ำหนักต่อประเด็นนั้นๆ เพื่อไปกำหนดความเข้าใจของผู้รับสาร โดยการกำหนดกรอบข่าวนั้นมักเกิดขึ้นจากรากฐานทางจิตวิทยา (Psychology) และสังคมวิทยา (Sociology) (Pan & Kosicki, 1993)

จากสถานการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้น และแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการนำเสนอข่าวสารการเมืองได้สะท้อนให้เห็นว่า บทบาทในการนำเสนอข่าวสารและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่จะนำพาความจริงสู่ และมีส่วนช่วยลดความขัดแย้งทางสังคมไทยได้ การตั้งคำถามต่อการนำเสนอข่าวสารของสื่อมวลชนตามบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสม เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการเมือง 2) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อข่าวการเมือง 3) เพื่อศึกษาทัศนคติของ

ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่อธิบายบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองในปัจจุบัน

การดำเนินงานและผลงานที่ได้รับจากการวิจัย (โดยสังเขป) พร้อมภาพประกอบ

1. การดำเนินงาน

การศึกษานี้ ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาศัยอยู่พื้นที่ปกครอง 36 เขต จำนวนประชากรทั้งสิ้น 5,695,956 คน (ศูนย์ข้อมูลกรุงเทพมหานคร, 2553) เมื่อคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (วิเชียร เกตุสิงห์, 2536) แล้วได้ จำนวน 399.97 คน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 430 คน โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ตามพื้นที่เขต ด้วยการจับสลากรายชื่อพื้นที่เขตตามนโยบายการพัฒนาเมือง จำนวน 6 พื้นที่ พื้นที่ละ 1 เขต คือ เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตมีนบุรี เขตบางกะปิ เขตบางนา เขตบางพลัด และเขตบางเขน จากนั้นใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากผู้มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป เนื่องจากเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละเขต เขตละ 71 หรือ 72 ตัวอย่าง จนครบตามจำนวน

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close-ended Questionnaire) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 เกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 3 เกี่ยวกับทัศนคติต่อข่าวการเมือง จำนวน 13 ข้อ ตอนที่ 4 เกี่ยวกับความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองจำนวน 13 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ซึ่งใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง ทัศนคติต่อข่าวการเมือง และความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อหาความสัมพันธ์ของค่าเฉลี่ยโดยใช้ Pearson Correlations และการวิเคราะห์การถดถอย (Multiple Regression Analysis) ในการหาปัจจัยที่อธิบายบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

2. ผลการศึกษาและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 52.7 และร้อยละ 47.3 ตามลำดับ ส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 32.55 ปี ด้านการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 84.2 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 7.0 และระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 5.8 สำหรับอาชีพกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่ พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 68.2 มากที่สุด รองลงมาคือ นักเรียน นิสิต นักศึกษา ร้อยละ 10.4 และ รัฐวิสาหกิจ/ข้าราชการ ร้อยละ 9.5 ตามลำดับ ด้านรายได้พบว่ากลุ่มตัวอย่างมี

รายต่อเดือนได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 38.6 รองลงมา คือ 2,000-5,000 บาท ร้อยละ 23.3 และ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 20.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข่าวการเมือง

กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน คือ โทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 64.5 รองลงมาคือ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 23.0 และหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 8.8 2) ด้านเหตุผลที่เปิดรับสื่อมวลชนพบว่ากลุ่มตัวอย่างพบว่า ทันเหตุการณ์ ร้อยละ 40.4 รองลงมา คือ เสนอข่าวได้รวดเร็ว ร้อยละ 32.0 และเสนอเนื้อหา รายละเอียด ร้อยละ 10.7 ตามลำดับ 3) กลุ่มตัวอย่างพูดคุยเรื่องการเมืองกับ เพื่อนบ้าน/เพื่อนร่วมงาน/เพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ร้อยละ 60.6 รองลงมา คือ บุคคลในครอบครัว/ญาติ ร้อยละ 39.4 4) ในด้านเวลากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนเฉลี่ย 40.15 นาทีต่อวัน

สำหรับช่วงเวลานั้น กลุ่มตัวอย่างเปิดรับชมเนื้อหาข่าวการเมืองอยู่ในช่วงภาคค่ำ (เวลา 19.00 -21.00 น.) สูงสุด ร้อยละ 44.8 รองลงมา คือ ช่วงข่าวภาคเช้า (เวลา 05.00-8.00 น.) ร้อยละ 31.6 และ ช่วงข่าวภาคดึก (เวลา 22.00-01.00 น.) ร้อยละ 25.1 ตามลำดับ รวมถึงกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวการเมืองในประเด็น ข่าวความเคลื่อนไหวการทำงานของรัฐบาล มากที่สุดร้อยละ 45.7 รองลงมา คือ ข่าวการทุจริต นักการเมือง/เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล/ราชการ ร้อยละ 19.3 และข่าวการเมืองต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

ด้านรูปแบบรายการ กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบในรูปแบบการรายงานข่าวทั้ง 4 รูปแบบในระดับมากที่สุด คือ 1) การนำเสนอภาพข่าว (ค่าเฉลี่ย 3.84) 2) การเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สันทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น (ค่าเฉลี่ย 3.75) 3) รายงานพิเศษ/สcoop (ค่าเฉลี่ย 3.69) 4) วิเคราะห์ข่าว/ บทความ/คอลัมน์/สันทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ (ค่าเฉลี่ย 3.59) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ทักษะติดต่อข่าวการเมือง

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อข่าวการเมืองโดยรวมเป็นทัศนคติเชิงลบ (ค่าเฉลี่ย 2.42) นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเป็นกลางกับข้อความ 3 ข้อความ ได้แก่ 1) ข่าวการเมืองเหมือนเรื่องบันเทิง หรือละครให้น่าติดตาม 2) ข่าวการเมืองถูกผลิตขึ้นและนำเสนอด้วยความเป็นมืออาชีพ 3) การนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชน มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประเทศเชิงบวก

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง ในระดับมากที่สุดตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ 1) สร้างอิทธิพลต่อความคิดเห็นของประชาชน (ค่าเฉลี่ย 3.80) 2) เสนอข่าวความเคลื่อนไหวสถานการณ์การบ้านเมืองได้ (ค่าเฉลี่ย 3.74) 3) การเสนอข่าวโดยเน้นการตอบสนองต่อผลประโยชน์ขององค์กรตนเอง (ค่าเฉลี่ย 3.62) 4) มีการรายงานข่าวเชิงสืบสวน เจาะลึกต่อสถานการณ์บ้านเมือง (ค่าเฉลี่ย 3.59) 5) สร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (ค่าเฉลี่ย 3.58) 6) เป็นที่พึ่งพิงให้กับประชาชนยามเกิดวิกฤติการณ์ต่างๆ ได้ (ค่าเฉลี่ย 3.52) 7) เป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน (ค่าเฉลี่ย 3.49) 8) มีเสรีภาพการในการนำเสนอข่าวสถานการณ์บ้านเมืองได้เป็นอย่างดี (ค่าเฉลี่ย 3.44) 9) มี

บทบาทผลักดัน ขับเคลื่อน ให้เกิดสันติภาพ ประชาธิปไตยหรือการปรองดองทางสังคม (ค่าเฉลี่ย 3.30) 10) มีความเป็นมืออาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.28)

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง ในระดับมาก ตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ 1) ปลุกฝังจิตสำนึก ค่านิยมทั้งด้านบวก (ค่าเฉลี่ย 3.20) 2) มีจริยธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.20) 3) มีความเป็นกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.06)

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบการรายงานข่าวการเมืองของสื่อมวลชน

มีสมมติฐานย่อย 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1.1 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สนทนาพูดคุย/เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็น

สมมติฐานข้อที่ 1.2 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สนทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์

สมมติฐานข้อที่ 1.3 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop (scoop)

สมมติฐานข้อที่ 1.4 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับความชอบของรูปแบบ การนำเสนอภาพข่าว

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองของสื่อมวลชน ไม่มีความสัมพันธ์กับ ความชอบรูปแบบการเล่าข่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1.1

อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบสมมติฐาน ข้อ 1.2 ข้อ 1.3 และ ข้อ 1.4 ซึ่งทั้งหมดมีความสัมพันธ์เชิงบวก ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน ดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 3 เวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าเวลาในการเปิดรับข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 3

สมมติฐานข้อที่ 4 รูปแบบการรายงานข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานย่อย 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 4.1 รูปแบบการเล่าข่าวจากวิทยุ/โทรทัศน์ สนทนาพูดคุย/ เล่าข่าว/การแสดงความคิดเห็นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.2 รูปแบบ วิเคราะห์ข่าว รูปแบบการนำเสนอบทความ คอลัมน์/สนทนาพูดคุย/บอกเล่า/การแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.3 รูปแบบ การรายงานพิเศษ/สcoop มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

สมมติฐานข้อที่ 4.4 รูปแบบ การนำเสนอภาพข่าวมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมือง

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า รูปแบบการรายงานข่าวการเมืองจากสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อข่าวการเมืองดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานข้อ 4.1 ข้อ 4.2 ข้อ 4.3 และข้อ 4.4

สมมติฐานข้อที่ 5 มีปัจจัยอย่างน้อย 1 ตัว ที่สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนได้มากที่สุด

ปัจจัยที่สามารถอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทยได้มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านจริยธรรม สามารถอธิบายได้ถึง ร้อยละ 55 ($R^2=0.55$) สามารถเขียนสมการถดถอยแบบพหุคูณที่ใช้ในการพยากรณ์ได้ คือ $y = \text{Constant} + \beta(x_1) + \beta(x_2) + \dots + \beta(x_n)$ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่สามารถอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนไทย

ตัวแปรพยากรณ์	β	SE	Beta	t	p
จริยธรรม	0.46	0.02	0.74	22.92	0.00
$R^2=0.55$			ค่าคงที่ = 1.97		
จริยธรรม	0.35	0.01	0.56	21.58	0.00
สร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.32	0.01	0.48	18.74	0.00
$R^2=0.75$			ค่าคงที่ = 1.19		
จริยธรรม	0.30	0.01	0.84	21.32	0.00
สร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง	0.22	0.01	0.34	14.08	0.00
เป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน	0.20	0.01	0.32	13.35	0.00
$R^2=0.82$			ค่าคงที่ = 0.974		

ทั้งนี้ หากนำปัจจัยด้านจริยธรรม อธิบายร่วมกับปัจจัยด้านสร้างอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน สามารถอธิบายบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวการเมืองของสื่อมวลชนได้ ร้อยละ 75 ($R^2=0.75$) เมื่อนำปัจจัยด้านเป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชน เข้ามาร่วมด้วยอีก 1 ปัจจัย จะสามารถอธิบายได้ ร้อยละ 82 ($R^2=0.82$) ซึ่งเป็น 3 สมการที่ดีที่สุด คือ มีค่า R^2 สูง, ค่า SE ต่ำ, ค่า R^2 มีตัวแปรอิสระที่มีนัยสำคัญทางสถิติมีอำนาจในการพยากรณ์มากแต่ใช้ตัวแปรอิสระน้อยตัว (ธีรเดช ฉายอรุณ, 2551)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อข่าวการเมืองในเชิงลบ ซึ่งจากข้อค้นพบดังกล่าวชี้ให้เห็นได้ว่า สื่อมวลชนมีการนำเสนอประเด็นข่าวการเมืองในประเด็นใดประเด็นหนึ่งหรือเพียงเสี้ยวหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้นำเสนอหรือเน้นน้ำหนักของแต่ละประเด็นให้รอบด้าน สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Lowry and Xie (2007) ที่พบว่าสื่อมวลชนจะทำหน้าที่คัดเลือกเน้นย้ำ และนำเสนอบางส่วนของความจริงให้กับผู้อ่านและละเลยบางส่วนอยู่ตลอดเวลา โดยการกระทำลักษณะเช่นนี้ นำไปสู่แนวคิด การสร้างกรอบ (frame) ซึ่งเปรียบเสมือนการกำหนดให้ผู้รับสาร รับรู้เฉพาะสิ่งที่สื่อเลือกสรรและนำเสนอ โดยละเลยข้อมูลในด้านอื่นๆ ที่ไม่ได้นำเสนอ พิระ จิโรสภณ (2548) ได้กล่าวว่าสื่อมวลชนสามารถมีบทบาทในการกำหนดความสำคัญในประเด็นด้านต่างๆ ได้ด้วย ทั้งยังส่งผลไปยังด้านการรับรู้ของประชาชนในทางบวก หรือลบต่อสิ่งนั้นด้วย ทั้งนี้ กระบวนการรับรู้ของบุคคลต่อกรอบข่าว (frame) พบว่า ผลกระทบของกรอบข่าวที่เกิดขึ้นในระดับแรกในตัวบุคคลก็คือ การตีความของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ข่าวนั้น จากนั้นจะส่งผลต่อทัศนคติของบุคคลต่อเรื่องดังกล่าวในเชิงของความใส่ใจ และส่งผลต่อทัศนคติที่มีต่อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นด้วย (Kim & Rhee, 2009)

ด้านความเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมือง โดยข้อค้นพบจากการศึกษานักกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองในลักษณะที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อค้นพบจากการศึกษาทำให้เห็นว่าบทบาทสื่อมวลชนไทยนั้นยังทำบทบาทหน้าที่เป็นอย่างดี และยังบ่งชี้ให้เห็นถึงอิสรภาพและความรับผิดชอบของสื่อมวลชนต่อการรายงานการนำเสนอข่าวการเมืองได้ จึงสะท้อนให้เห็นว่าในยามวิกฤติการณ์ทางการเมืองสื่อมวลชนยังคงเป็นที่พึ่งพิงของประชาชน และได้ทำบทบาทสุนัขเฝ้าบ้าน (Watchdog) อย่างดี ซึ่ง Perse (2001) ได้ชี้ให้เห็นว่าในช่วงเวลาภาวะวิกฤติทางสังคมหน้าที่ที่สื่อมวลชนในสังคมที่ต้องทำ ได้แก่ การตรวจสอบ ติดตามข่าวสาร การสร้างความสัมพันธ์กระบวนการสังคมประภิดและให้ความบันเทิง

แม้ว่าผลการศึกษาจะพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความคิดเห็นต่อบทบาทสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองในลักษณะที่เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดก็ตาม แต่มีปัจจัยทางด้านจริยธรรม ด้านความเป็นกลางด้านการปลุกฝังจิตสำนึก ยังอยู่ในระดับมากเท่านั้น ซึ่งถือว่าน้อยกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ และจากการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่สามารถอธิบายถึงบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารการเมืองของสื่อมวลชนไทยได้มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านจริยธรรม ย่อมแสดงให้เห็นว่า ถึงแม้สื่อมวลชนไทยจะมีบทบาทหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารได้อย่างเหมาะสมแล้วก็ตาม แต่จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อจริยธรรมของสื่อมวลชนให้มากขึ้นซึ่งจะส่งผลต่อบทบาทและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในภาพรวมได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ อรรถวุฒิ จันทร์บุษราคัม (2539) พบว่า มีปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนก็คือ การไม่มีความรู้ความสนใจในจริยธรรม ดังนั้น หากสื่อมวลชนทำบทบาทหน้าที่เป็น สุนัขเฝ้าบ้านที่ดี คอยเตือนภัยให้กับประชาชนให้ตื่นตัว ก็จะสะท้อนถึงการมีจริยธรรมของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวการเมืองไทยได้ดี

การนำผลงานวิจัยไปประยุกต์ใช้

ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการนำเสนอข่าวสารทางการเมืองของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นแนวทางการนำเสนอข่าวสารการเมือง และบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนอันเป็นเสี่ยงสะท้อนมาจากทัศนคติ ความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งเป็นผู้ที่สื่อมวลชนควรให้ความสำคัญต่อการทำหน้าที่ในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวสารการเมืองที่เหมาะสมนั้น จะช่วยสร้างความสมานฉันท์ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย

ผลงานวิจัย/ผลผลิต สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม หรืออื่น ๆ ที่ได้จากการทำวิจัย

และมี Impact ต่อสังคม, ประเทศชาติได้รับประโยชน์อะไร

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ได้แสดงให้เห็นถึงการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารทางการเมือง ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของจริยธรรมในการทำหน้าที่อันเป็นสิ่งที่ประชาชนได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ในด้านนี้ โดยจะเป็นสิ่งที่กระตุ้นเตือนให้สื่อมวลชนทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารการเมืองได้อย่างเหมาะสมภายใต้ความเห็นที่แตกต่างกันทางการเมืองของสังคมไทย

ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการทำวิจัย

การศึกษาในประเด็นทางการเมืองไทย ณ ตอนนี เป็นเรื่องที่ค่อนข้างอ่อนไหว (Sensitive) แก่กลุ่มประชากร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล ซึ่งผู้วิจัยจึงศึกษาได้แค่เพียงภาพรวมเท่านั้นตามขอบเขตการศึกษาดังนั้นผลข้อมูลที่ศึกษาอาจมีความคลาดเคลื่อนอยู่บ้าง

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบสื่อมวลชน แต่ละสื่อเพื่อดูว่าสื่อแต่ละชนิดมีการทำหน้าที่บทบาททางด้านการเมืองมากน้อยเพียงใด
2. ควรศึกษากรณีศึกษา (case study) สถานการณ์ข่าวและประเด็นการเมือง อาทิ การแก้ไขรัฐธรรมนูญ การปรองดอง เป็นต้น ทั้งในแนวทางการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ หรือผสมวิธี

งานวิจัยที่คาดว่าจะดำเนินการต่อไป

การศึกษาสื่อใหม่ เช่น เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Facebook) ของนักข่าวในการทำบทบาทหน้าที่ทางด้านการเมือง

คณะผู้ทำวิจัย

1. ชื่อสกุล   นายกฤษณ์ แสนทวี   หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน
สังกัด   วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ที่ตั้ง 114 สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110
โทรศัพท์ที่ทำงาน.....02-2592343..... โทรสาร.....
อีเมลล์....arjarn.news@hotmail.com.....

ทุนสนับสนุน

ได้รับทุนสนับสนุนจากเงินงบประมาณเงินรายได้วิทยาลัยนวัตกรรมการสื่อสารสังคม
ประจำปีงบประมาณ 2554
เริ่มงานวิจัย ปี 2554
สิ้นสุดงานวิจัย ปี 255

